

**”MAKE AMERICA GREAT AGAIN” - KUINKA TRUMPIN VALINTA
PRESIDENTIKSI ON MUUTTANUT YHDYSVALTOJEN PRESIDEN-
TIN KÄYTTÄMIÄ VALLANKÄYTÖN KEINOJA IRANIIN**

Pro Gradu -tutkielma

Yliluutnantti
Oskari Keskitalo

Sotatieteiden maisterikurssi 8
Kranaatinheitinopintosuunta

Huhtikuu 2019

Kurssi SM 8	Linja Maasotalinja
Tekijä Yliluutnantti Oskari Keskitalo	
Opinnäytetyön nimi ”Make America Great Again” - kuinka Trumpin valinta presidentiksi on muuttanut Yhdysvaltojen presidentin käyttämiä vallankäytön keinoja Iraniin	
Oppiaine, johon työ liittyy Strategia	Säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto
Aika Huhtikuu 2019	Tekstisivuja 70
	Liitesivuja 0

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksen päätutkimuskysymys oli, miten Yhdysvaltojen presidentin puheissa ilmenevät vallankäytön keinot Irania kohtaan ovat muuttuneet Yhdysvaltojen 2016 presidentinvaalien jälkeen. Tarkoituksena oli selvittää miten Yhdysvaltojen vallankäytön keinot ovat muuttuneet presidenttien puheissa Obaman ja Trumpin välillä. Tätä ongelmaa tarkasteltiin presidenttien puheissa ja twiiteissä ilmenneinä vallankäytön keinoina, jotka osoitettiin Iranille. Oletuksena tutkimukseen oli, että vallankäytön keinot olisivat presidenttien välillä erilaisia. Tämä on seurausta Trumpin Obamasta eroavasta tavasta tarkastella ulkopoliittikkaa. Tutkimuksen ajallinen alkupiste on Obaman toisen presidenttikauden alku. Päätymispiste on 5.11.2018, jolloin Trumpin hallinnon uudet Irania koskevat sanktiot tulivat voimaan.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista sisällönanalyysiä. Tutkimusta varten muodostettiin tutkimusmetodi, jonka teoreettisena pohjana toimivat Stephen Lukesin vallan kolmen kasvojen teoria sekä Joseph S. Nyen valtakehys. Nyen valtakehys operationalisoitiin, jotta puheissa ja twiiteissä ilmenevää vallankäyttöä kyettiin mittaamaan ja havainnoimaan. Vallankäytön keinot luokiteltiin sotilaallisiin keinoihin, talouden keinoihin ja julkisen diplomatian keinoihin. Erilaisten vallankäytön keinojen ilmentymistä etsittiin presidenttien puheista ja twiiteistä. Puheita tarkasteltiin niiden sisällöllisestä näkökulmasta, jättäen ulkopuolelle kielen kulttuurilliset ulottuvuudet ja prosessin vaikutteet. Tutkimuksessa keskityttiin toimijakeskeisesti presidentin vallankäytön keinoihin, joten vallankäytön seurauksia ei otettu tarkasteluun mukaan.

Obaman vallankäytön keinot Irania kohtaan olivat erilaisia kuin Trumpin käyttämät keinot. Obama käytti monipuolisesti talouden ja julkisen diplomatian keinoja. Talouden keinoja Obama käytti asettamalla ja poistamalla sanktioita. Julkisen diplomatian keinoista Obama pyrki taivuttelemaan sekä Iranin johtoa että kansaa ja taivutteli käyttäen argumentointia, kausaalisuuden osoittamista ja normatiivisia premissejä. Lisäksi Obama rajasi agenda sopimusten avulla ja loi viehätystä tavoitteiden saavuttamiseksi. Trump käytti talouden keinoja sanktioita asettamalla. Julkisen diplomatian keinoista Trump taivutteli enimmäkseen kansainvälistä yhteisöä ja Iranin kansaa ja käytti taivutelllessaan argumentointia, manipulointia ja normatiivisia premissejä. Trump ei juuri käyttänyt agendan rajaamista tai viehätysten luomista. Sotilaalliset keinot eivät olleet kummallakaan presidentillä merkittävässä roolissa.

Obama lähestyi Irania siitä asetelmasta, että Yhdysvaltojen oli hyväksyttävää menettää valta-asemaansa antamalla myönnytyksiä asetettuihin sanktioihin ja siten saavuttaa tavoitteensa. Trumpilla oli tarve luoda kansainvälistä tukea toimilleen Iranin ydinsopimuksesta irtautumisen yhteydessä. Tämä näyttäytyi hänen tavaltaan käyttäen valtaa epäsuorasti Iraniin vaikuttamalla kansainväliseen yleisöön. Trumpin suhtautuminen omiin ja liittolaisten etuihin aiempaa kapeammalla katsannolla johti siihen, että hän pyrki tiukentamaan Yhdysvaltojen otetta Iranista sanktioiden avulla. Trumpin tavoitteena vaikutti olevan pyrkimys heikentää Iranin asemaa Lähi-idässä ja pakottaa heidät uusiin neuvotteluihin, joissa puututtaisiin aiempaa laajemmin Iranin toimiin. Vaikuttaisi siltä, että Trump on omaksunut Washingtonin kovan asenteen, missä diplomatia ja neuvottelut ovat palkinto sellaisille valtioille, jotka ansaitsevat Yhdysvaltojen lähestymisen.

AVAINSANAT

Barack Obama, Donald Trump, Yhdysvallat, Iran, valta, vallankäyttö, vaikuttaminen, liberalismi, kansainväliset suhteet, ulkopoliittikka, kova valta, pehmeä valta

"MAKE AMERICA GREAT AGAIN" - KUINKA TRUMPIN VALINTA PRESIDENTIKSI ON MUUTTANUT YHDYSVALTOJEN PRESIDENTIN KÄYTTÄMIÄ VALLANKÄYTÖN KEINOJA IRANIIN

Sisällys

1	JOHDANTO	1
1.1	YHDYSVALTOJEN JA IRANIN SUHTEIDEN HISTORIAA	3
1.2	AIEMPI TUTKIMUS	8
1.3	TUTKIMUSONGELMA, NÄKÖKULMA, RAJAUKSET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	11
2	TUTKIMUKSEN TEORIA JA TUTKIMUSMENETELMÄ	13
2.1	TIETEENFILOSOFISET LÄHTÖKOHDAT	13
2.2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	15
2.2.1	<i>Mitä on valta?</i>	16
2.2.2	<i>Vallan ja vaikutuksen suhteesta</i>	21
2.2.3	<i>Nyen valtakehys sekä kovan ja pehmeän vallankäytön keinot</i>	23
2.2.4	<i>Yhteenveto</i>	33
2.3	TUTKIMUSMETODI	34
2.4	AINEISTO	38
3	OBAMAN VALLANKÄYTÖN KEINOT IRANIIN OBAMAN TOISELLA PRESIDENTTIKAUDELLE	42
3.1	OBAMAN PUHEET 2013	42
3.2	OBAMAN PUHEET 2014	45
3.3	OBAMAN PUHEET 2015	46
3.4	OBAMAN PUHEET 2016	48
3.5	YHTEENVETO	50
4	TRUMPIN VALLANKÄYTÖN KEINOT TRUMPIN PRESIDENTTIKAUDELLE	53
4.1	TRUMPIN PUHEET JA TWIITIT 2017	53
4.2	TRUMPIN PUHEET JA TWIITIT 2018	56
4.3	YHTEENVETO	60
5	PRESIDENTTIEN VALLANKÄYTÖN KEINOJEN VERTAILUA	62
5.1	SOTILAALLISET JA TALOUDEN KEINOT	62
5.2	JULKISEN DIPLOMATIAN KEINOT	63
6	DISKUSSIO	65
6.1	TULOKSET	65
6.2	JOHTOPÄÄTÖKSET	66
6.3	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA LÄHDEKRITEIKKI	67
6.4	JATKOTUTKIMUSTARPEET	70
	LÄHDELUETTELO	1

”MAKE AMERICA GREAT AGAIN” - KUINKA TRUMPIN VALINTA PRESIDENTIKSI ON MUUTTANUT YHDYSVALTOJEN PRESIDENTIN KÄYTTÄMIÄ VALLANKÄYTÖN KEINOJA IRANIIN

1 JOHDANTO

Yhdysvallat kohtaa vuonna 2017 erityisen vaarallisen maailman. Roistovaltiot kehittävät ydinaseita ja ballistisia ohjuksia. Islamistiset terroristiryhmittymät kukoistavat. Terroristit ovat ottaneet haltuunsa laajoja maa-alueita Lähi-idässä. Kilpailevat valtiot sabotoivat aggressiivisesti Yhdysvaltojen tavoitteiden saavuttamista kaikkialla maailmassa.¹ Edellä esitetyt ovat Yhdysvaltojen kansalliseen turvallisuusstrategiaan kirjattuja kuvauksia Yhdysvaltojen kohtaamista haasteista. Uhkakuvien esitleminen on osa kansallista turvallisuusstrategiaa. Myöskään Obaman hallinnon viimeiseksi jääneessä kansallisessa turvallisuusstrategiassa ei annettu turvallista kuvaa maailman tilasta. Väkivaltaisen ekstremismin kasvu, kehittyvä terrorismin uhka, kasvavat kyberturvallisuuden uhat, Venäjän aggressiot, ilmastonmuutos ja vaarallisten tautien leviäminen olivat Obaman johtaman Yhdysvaltojen kansallisia uhkakuvia.²

Yhdysvallat on saanut nauttia kylmän sodan jälkeisen ajan hegemonista asemaa toimien demokratian ja vapaan talouden edistäjänä maailmassa. Yhdysvalloilla on pitkät perinteet keskinäisriippuvuuden kasvattamisesta, sillä sen on katsottu edistävän Yhdysvaltojen etuja. NATO:n laajentumisen ja kauppasuhteiden syventämisen kansainvälisesti on Yhdysvalloissa nähty edesauttavan kansainvälistä vakautta.³ Barack Obama jatkoi presidenttinä Yhdysvaltojen johtamaa liberalistista linjaa syventämällä Yhdysvaltojen ja muun maailman välistä keskinäisriippuvuutta.

¹ White House: *National Security Strategy of the United States of America*. 2017, s. i

² White House: *National Security Strategy*. 2015, s. i

³ Ikenberry, G. John: The end of liberal international order? *International affairs* 94:1, 2018, s. 7.

Donald Trump seurasi Barack Obamaa presidenttinä ja tuli valituksi tehtävään osittain sen ansiosta, että hän nousi jo kampanjassaan tätä Yhdysvaltojen johtamaa liberalistista kehitystä vastaan. Trump katsoi Yhdysvaltojen menettäneen valta-asemaansa juuri sen vuoksi, että Yhdysvallat oli suunnannut voimiaan eri puolille maailmaa keskittymättä riittävästi itseensä.⁴ Trump jakaa perinteisen Yhdysvaltalaisen näkemyksen ekseptionialismista ja Yhdysvaltojen edun asettamisesta muiden etuja tärkeämmäksi, mutta poikkeuksellisen Trumpin linjasta tekee hänen näkemyksensä, kuinka Yhdysvallat tavoitteensa saavuttaa. Kansallisia intressejä ei enää tavoitella kumppanuuksien tai monenkeskisten instituutioiden avulla, vaan ennemminkin irtautumalla näistä järjestelyistä, irtisanoutumalla kansainvälisistä sopimuksista ja korostamalla Yhdysvaltojen etua aiempaa kapeammin määritettyjen tavoitteiden kautta.⁵

Kuinka presidentit ovat tässä monimutkaisessa ja uhkakuvien täyttämässä maailmassa tavoitteitaan ajaneet ja ennen kaikkea, minkälaisia vallankäytöllisiä keinoja presidentit ovat käyttäneet tavoitteiden saavuttamiseksi? Tähän kysymykseen vastataan perehtymällä Yhdysvaltojen presidentin vallankäytön keinoihin Irania kohtaan. Iran on tutkimuksen kannalta sopiva kohde, sillä Yhdysvalloilla on neljä keskeistä strategista tavoitetta ja syytä kiinnittää huomionsa Lähi-idän alueelle: energiapolitiikan turvaaminen, aseiden leviämisen estäminen, terrorismin kitkeminen sekä Israelin valtion turvallisuus.⁶ Iran on ollut Yhdysvalloille rasite kaikkien näiden tavoitteiden saavuttamisessa. Lisäksi Iran voidaan tunnistaa myös Trumpin hallinnon turvallisuusstrategian kuvauksesta ballistisia ohjuksia kehittävästä roistovaltiosta ja Iranin terroristisille järjestöille antamaa tukea voidaan pitää osasyynä islamistisen terrorismin kukoistukseen. Näistä lähtökohdista Iranin voidaankin todeta olevan Yhdysvalloille todellinen poliittinen haaste.

Iranin ja Yhdysvaltojen suhteita on kuvailtu vihamielisimmiksi suhteiksi kahden valtion välillä, jotka eivät ole sodassa. Yhdysvaltojen ja Iranin väliset jännitteet ovat kehittyneet monimutkaisten kysymysten seurauksena. Valtioiden välinen toraisa historia sekä ristiriitaiset ideologiat niin alueellisesti kuin globaalisti, ovat johtaneet vuosikymmenten mittaiseen jäätyneeseen valtiosuhteeseen. Kahdenvälinen keskustelu on ollut minimaalista ja usein keskittynyt molemminpuoli-

⁴ Grevi, Giovanni: *Lost in transition? US foreign policy from Obama to Trump*. European Policy Centre, 2016, s. 7.

⁵ Sivonen, Pekka: Yhdysvaltain ulkosuhteiden ja turvallisuuspolitiikan uudet painotukset Donald Trumpin kaudella, *Tiede ja Ase, Vol 76 (2018)*. 2018, s. 10.

⁶ White House (2017), s. 48–49.

seen ivaamiseen tai syyttelyyn. Näiden valtioiden välinen sanasota ja aggressiot eivät ole helpottaneet alueellisia kiistoja, vaan ne ovat enemmänkin lisänneet alueellista epävakautta.⁷

Yhdysvaltojen presidentti on tärkein yksittäinen yhdysvaltalaisen ulkopoliitiikan tekijä. Lisäksi presidentin asema asevoimien ylipäällikkönä antaa presidentille valta-aseman, mitä muilla valtion politikoilla ei ole. Näistä syistä presidenttien Irania koskettavat puheet ovat tässä tapauksessa mielenkiintoinen tutkimuskohde. Tutkielmassa puheita ja twiittejä tarkastellaan Joseph S. Nyen valtakehityksen päälle muodostettavalla tutkimusmenetelmällä, jonka avulla vertaillaan kahden presidentin puheita vallankäytön keinojen näkökulmasta.

Johdantoluvussa taustoitetaan Yhdysvaltojen ja Iranin suhteiden historiaa sekä esitetään, mihin tietotarpeeseen tutkimus vastaa ja mitkä ovat tutkimuksen tavoitteet. Luvussa kaksi esitellään tutkimuksessa käytettävä tutkimusmenetelmä: teoreettinen viitekehys, tutkimusmetodi ja aineistonkeruun menetelmät. Luvussa kolme analysoidaan presidentti Barack Obaman Irania käsittelevät puheet ja muodostetaan kuva Obaman vallankäytön keinoista Irania kohtaan. Luvussa neljä analysoidaan presidentti Donald Trumpin Irania käsittelevät puheet ja muodostetaan kuva Trumpin vallankäytön keinoista Irania kohtaan. Luvussa viisi vertaillaan presidenttien puheiden eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä. Luvussa kuusi esitellään tutkimuksen tulokset, johtopäätökset, arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta ja kartoitetaan jatkotutkimuksen tarve.

1.1 Yhdysvaltojen ja Iranin suhteiden historiaa

Vuosina 1953–1978 Irania hallitsi Yhdysvalloille myötämielinen šaahi Mohammed Reza Pahlavi. Šaahin vallan aikaan Iranin strateginen sijainti ja öljyvarat olivat Yhdysvaltojen ja Iranin suhteita koossapitävä voima. Yhdysvallat kykeni ohjailemaan šaahia toimimaan Yhdysvaltojen eduksi. Yhdysvaltojen huomion siirtyessä pois Iranista 1970-luvulla, alkoivat maiden väliset suhteet säröillä. Öljyn nouseva hinta ja Nixonin hallituksen välinpitämättömyys Iran-suhteisiin johtivat Iranin ja Yhdysvaltojen suhteiden ajautumiseen kohti kriisiä.⁸

Yhdysvalloissa ei osattu ennustaa vuonna 1978 alkanutta vallankumousta.⁹ Yhdysvaltojen tiedustelu epäonnistui tulkitsemaan kansan tyytymättömyyttä šaahin toimintaan, Iranin talouden

⁷ Mousavian, Seyed & Sina Toossi: Assessing U.S.-Iran Nuclear Engagement, *The Washington Quarterly* Fall 2017, s. 65.

⁸ Pollack, Kenneth: *The Persian puzzle: The conflict between Iran and America*, Random House, New York 2004, s. 72-73, 100.

⁹ Simon, Steven: Iran and President Trump: What Is the Endgame?, *Survival* 60:4 2018, s. 8.

ongelmia tai mullahien verkoston suosion kasvua. Erityisesti Ruhollah Khomeinin keräämä suosio jäi Yhdysvalloilta huomaamatta. Šaahi oli onnistunut torjumaan aiemmat kansannousut ja Yhdysvalloissa uskottiin šaahin olevan edelleen riittävän vahva johtaja pysymään vallassa. Ruhollah Khomeini ajoi kuitenkin Iraniin islamistista vallankumousta, jonka tavoitteisiin kuului muun muassa šaahin syrjäyttäminen ja kaikkien Yhdysvaltoihin viittaavien suhteiden katkaiseminen.¹⁰ Tammi-helmikuun vaihteessa 1979 šaahi syrjäytettiin ja Ruhollah Khomeini nousi uudeksi poliittiseksi ja uskonnolliseksi johtajaksi.¹¹ Khomeinin ulkopoliittiset tavoitteet olivat länsivastaiset. Khomeinin näkemyksen mukaan Iranin tulisi suhtautua vihamielisesti aikansa suurvaltoihin, Yhdysvaltoihin ja Neuvostoliittoon. Iranin islamistinen vallankumous pyrki muuttamaan maailmanjärjestystä niin, etteivät suurvallat kykenisi hallitsemaan maailmaa kuten aiemmin.¹²

Kenties suurin Yhdysvaltojen ja Iranin suhteisiin kaunaa aiheuttaneista tapahtumista sattui vuoden 1979 marraskuussa, kun Yhdysvaltojen suurlähetystöön hyökättiin jo toisen kerran saman vuoden aikana. Jälkimmäisessä hyökkäyksessä otettiin panttivangiksi 66 lähetystön työntekijää ja sotilasta. Heitä pidettiin panttivankeina yli vuoden ajan. Iranin uskonnollinen ja poliittinen johtaja Ajatollah Khomeini hyväksyi tämän hyökkäyksen, sillä Yhdysvaltojen antama tuki syrjäytetyille šaahille ei miellyttänyt Khomeinia. Vaikka jälkimmäisen iskun aikaan entinen šaahi oli sairaalahoitossa Yhdysvalloissa, Iranin johto pelkäsi, että Yhdysvallat olisi kyennyt järjestämään uuden vallankaappauksen ja saattamaan šaahin uudelleen valtaan. Vihamielinen suhtautuminen Yhdysvaltoja kohtaan oli merkittävässä roolissa iskun motiivina. Isku suurlähetystöön oli näyttävin esimerkki Iranin hallinnon suhtautumisesta Yhdysvaltoihin vallankumouksen jälkeen. Kielteinen asenne Yhdysvaltoja kohtaan ei ollut Khomeinin tie valtaan, vaan ennemminkin Islamistisen tasavallan lopullinen tavoite.¹³

Panttivankikriisi on jättänyt pysyvät jälkensä Yhdysvaltojen ja Iranin suhteeseen. Yhdysvaltalaiset eivät kyenneet näkemään oikeutusta suurlähetystöön toteutetulle iskulle. Yhdysvaltalaisen näkökulmasta hyökkäys suurlähetystöön Iranissa, oli hyökkäys Yhdysvaltoja vastaan. Panttivankikriisi on vaikuttanut voimakkaasti yhdysvaltalaiseen suhtautumiseen Iraniin aina poliittista eliittiä myöten. Yhtäältä panttivankikriisin seurauksena Iranin pyrkimykset lähentyä Yh-

¹⁰ Pollack (2004), s. 135–136.

¹¹ Pollack (2004), s. 143.

¹² Chitsazian, Mohammad Reza & Seyed Mohammad Ali Taghavi: An Iranian Perspective on Iran-US Relations: Idealists Versus Materialists. *Strategic Analysis* 43, no. 1, 2019, s. 29.

¹³ Pollack (2004), s. 153–154, 156.

dysvaltoja on torjuttu ja toisaalta panttivankikriisi on yksiselitteisesti estänyt Yhdysvaltoja lähentymästä Irania.¹⁴

Yhdysvallat pyrki minimoimaan yhteydet Iraniin 1980-luvulla. Vuosikymmeneltä on nostettava kuitenkin kaksi tapausta esille, jotka vaikuttivat merkittävästi Yhdysvaltojen ja Iranin suhteisiin. Iran uskoi Yhdysvaltojen yrittävän vaikuttaa Libanonin politiikkaan tukemalla vallassa olleita maroniittikristittyjä. Yhdysvaltojen vaikutusvaltaa vähentääkseen Iran ja Iranin tukemat järjestöt aloittivat järjestelmälliset kidnappaukset, jotka kohdistuivat korkea-arvoisiin yhdysvaltalaisiin virkamiehiin Libanonissa. Tilanne johti 1986 paljastuneeseen Iran-Contra -skandaaliin. Yhdysvallat pyrki vapauttamaan panttivangit toteuttamalla asekauppaa Iraniin käyttäen Israelia välikätenä. Israel oli ollut järjestelyissä aloitteellinen toimija. Israel oli huolissaan Irakin menestyksestä Irakin ja Iranin sodassa ja voimasuhteiden tasoittamiseksi Israel halusi yhdysvaltalaisen aseiden vahvistavan Irania. Iran onnistui kuitenkin venyttämään asetoimituksia pidemmälle ajanjaksolle vapauttamalla panttivankeja vain vähän kerrallaan ja kaappaamalla lisää panttivankeja tilanteen niin vaatiessa.¹⁵ Yhdysvalloille Iran-Contra -skandaalissa oli kaksi kiusallista asetelmaa. Yhdysvallat myi aseita Iraniin huolimatta itse asettamastaan asevientikiellosta. Lisäksi Yhdysvallat periaatteidensa vastaisesti neuvottelivat terroristien kanssa. Iranin voidaan katsoa saaneen erävoiton Yhdysvalloista, sillä he saivat ostettua aseita ja saivat Yhdysvallat toimimaan tahtonsa mukaisesti.¹⁶ Yhdysvallat menetti Lähi-idän valtioiden silmissä uskottavuutensa¹⁷ ja Yhdysvaltojen toimet aiheuttivat ärsytystä myös Isossa-Britanniassa¹⁸.

Toinen merkittävä Iranin ja Yhdysvaltojen välinen selkkaus tapahtui Irakin ja Iranin sodan viimeisinä vuosina. Yhdysvallat valvoi Hormuzinsalmen läpi kulkevaa Kuwaitilaista öljytankkeriliikennettä vuosina 1987 ja 1988. Tämän seurauksena Yhdysvallat ja Iran ajautuivat välittömään kontaktiin osana sotatoimia.¹⁹ Alueella toiminut yhdysvaltalaisalus pudotti iranilaisia siivilejä kuljettaneen lentokoneen luullessaan sitä viholliskoneeksi. Onnettomuus vaati 290 iranilaisen hengen. Tämä tapahtuma viimeistään sinetöi Yhdysvallat Iranin silmissä ”Suureksi Paholaiseksi”.²⁰

¹⁴ Pollack (2004), s. 172–173.

¹⁵ Pollack (2004), s. 208–216.

¹⁶ Brynteson, David: *Smart Power: The United States, Iran and a Nuclear Deal*, Fort Leavenworth, Kansas 2014, s. 14.

¹⁷ Pollack (2004), s. 208–216.

¹⁸ Ansari, Ali M.: *Confronting Iran*. C. Hurst, Lontoo 2006, s. 110.

¹⁹ Ansari (2006), s. 112–113.

²⁰ ”Great Satan”, Ansari (2006), s. 114–115.

Kesäkuussa 1989 Iranin ylin johtaja Ruhollah Khomeini kuoli. Hänen paikkansa otti Ali Khomeini, joka oli toiminut Iranin presidenttinä vuodet 1981–1989. Vaikka Khomeini oli vaikuttanut presidenttikaudellaan maltillisemmalla kuin Khomeini, seurasi Khomeini edeltäjänsä perintöä ja omaksui Khomeinin tiukemman linjan. Islamistiseen vallankumoukseen kuuluneet teemat, mukaan lukien länsivastaisuus, siirtyivät perintönä Khomeinin valtakaudelle. Khomeinin siirryttyä presidentin paikalta ylimmäksi johtajaksi, presidentiksi valittiin edeltäjänsä pragmaattisempi Akbar Hashemi Rafsanjani. Myös Yhdysvalloissa presidentti vaihtui ja George H.W. Bushin valittiin Yhdysvaltojen presidentiksi. Uusien presidenttien myötä Yhdysvaltojen hallinnossa haluttiin selvittää, mikäli Iranin uusi hallinto olisi edeltäjänsä myöntyväisempi valtioiden välisten suhteiden parantamiselle.²¹

Presidentti Rafsanjani joutui Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen arvioimaan uudelleen strategiaansa Yhdysvaltoja kohtaan ja lähentymistä pidettiin Yhdysvalloissa mahdollisena. Lähentymisen katsottiin kuitenkin koskevan talouden mahdollisuuksia ja olevan luonteeltaan hidasta.²² Lähentymistä ei kuitenkaan tapahtunut ja Yhdysvallat oli Iranin suurin vihollinen 1990-luvulla. Lähentymisen katsottiin Iranissa olevan ongelmallista myös sen vuoksi, että Iran halusi toimia ideologisenä esimerkkinä valtioille, jotka toimivat läntistä kulttuuria vastaan.²³ Iranissa ajateltiin Washingtonin pyrkivän aktiivisesti heikentämään Iranin asemaa Persianlahden suurvaltana ja Iran arveli Washingtonin hakevan oikeutusta sotilaalliselle interventiolle Iranin hallituksen syrjäyttämiseksi. Teheran oli huolissaan, että Yhdysvallat toistaisi Operaatio Aavikkomyrskyn kaltaisen operaation Iranin maaperällä. Näiden uhkakuvien seurauksena Iran pyrki heikentämään epäsymmetrisin keinoin Yhdysvaltojen vaikutusta Persianlahden alueella. Iran muodosti liittouman samanmielisten valtioiden kanssa ja rohkaisi vastarintaliikkeitä ja terroristisia ryhmittymiä toimimaan Yhdysvaltojen joukkoja vastaan.²⁴ Iran joutui olemaan toimissaan varovainen. Iranin tavoitteena oli saada Yhdysvallat vetäytymään Persianlahdelta ja lopulta kokonaan Lähi-idästä, mutta tavoitteen saavuttamiseksi tehdyt toimenpiteet eivät saaneet antaa Yhdysvalloille syytä hyökätä Iraniin.²⁵

²¹ Pollack (2004), s. 242–243.

²² Central Intelligence Agency: Iran Under Rafsanjani: Seeking a New Role in the World Community, *National Intelligence Estimate* [https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/DOC_0000602664.pdf] 1991, s. 19-21.

²³ Tarock, Adam: US-Iran relations: heading for confrontation? *Third World Quarterly* 17, no. 1, 1996, s. 165.

²⁴ Pollack (2004), s. 253–255.

²⁵ Pollack (2004), s. 255.

2000-luvun alkuvuodet jatkoivat Yhdysvaltojen ja Iranin suhteiden kompleksista aikakautta. Syyskuun 11. päivän iskut vuonna 2001 johtivat odottamattomaan valtioiden lähentymiseen.²⁶ Aiemmin toisiinsa vihamielisesti suhtautuneet valtiot löysivät yhteisen vihollisen, kun Yhdysvallat pyysi Iranilta tukea Al-Qaidan ja Talibanin kukistamiseksi Afganistanissa. Nämä terroristijärjestöt tekivät Iranin naapurimaasta Afganistanista epävakaa, mikä oli Iranille epäedullista. Iran tuki Yhdysvaltoja sotatoimissa muun muassa antamalla tiedustelutietoja sekä sallimalla Yhdysvaltojen tukeutumisen maaperälleen. Afganistanin sota antoi presidentti Bushin hallinnolle, myös hiukan yllättäen, mahdollisuuden keskustella Iranin kanssa muistakin kuin Afganistanin sotaan liittyvistä asioista.²⁷

Lähentyminen oli kuitenkin vain lyhytaikaista. Yhdysvaltojen ja Iranin mahdollinen lähentyminen kaatui jälleen syvään ja kauan jatkuneeseen epäluottamukseen valtioiden välillä. Yhdysvaltojen suunnasta lähestymisen esti puhdas haluttomuus parantaa maiden välisiä suhteita sekä hyvien suhteiden ylläpitäminen Israeliin. Vastaavasti Iranin jatkuva tuki terrorismille ja Iranin toimet ydinaseen kehittämiseksi muodostivat kokonaisuudessaan mahdottoman yhtälön. Presidentti Bush liitti vuonna 2002 State of the Union puheessaan yhteen Iranin, Irakin ja Pohjois-Korean, ja sanoi näiden kolmen valtion muodostavan ”pahan akselin”.²⁸ Iranin ja Yhdysvaltojen välinen vihanpito ja epäluottamus olivat jatkuneet jo niin kauan, että valtioiden välinen viha oli institutionalisoitunutta^{29,30}.

Obaman valinta presidentiksi nostatti kuitenkin odotuksia suhteiden parantumisesta. Yhdysvaltojen ja Iranin suhteita paljon tutkinut Trita Parsi kirjoittaa, että Obama ei sopinut perinteiseen iranilaiseen kuvaan amerikkalaisesta imperialistisesta johtajasta. Iranissa stereotypia amerikkalaisesta presidentistä on röyhkeä, välinpitämätön ja kykenemätön tuntemaan empatiaa kolmannen maailman valtioiden murheisiin.³¹ Obama virkaan astuessaan ilmoitti ikonisessa lausahduksessaan Yhdysvaltojen olevan valmis ojentamaan kätensä, mikäli Iran avaa nyrkkinsä.³² Obama oli havainnut, että Yhdysvaltojen tiukka politiikka Irania kohtaan oli osoittautunut tehottomaksi. Historian saatossa kovatkaan sanktiot eivät ole saaneet Teherania taipumaan, vaan sanktiot ovat saaneet Iranin jopa korostamaan omaa suvereniteettiaan ja asetetut sanktiot ovat vain li-

²⁶ Ansari (2006), s. 181.

²⁷ Pollack (2004), s. 345–350.

²⁸ Bush, George W.: *The President's State of the Union Address, 2002* [<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>], luettu 7.2.2019.

²⁹ Parsi, Trita: *A Single Roll of the Dice*, Yale University Press, New Haven ja Lontoo, 2012, s. 5

³⁰ Pollack (2004), s. 352.

³¹ Parsi (2012), s. 6.

³² Parsi (2012), s. 8

sänneet valtioiden välisiä jännitteitä.³³ Chitsazian ennustaa, että Iranin ideologisen ja Yhdysvaltojen materialistisen maailmankuvien yhteensopimattomuus ei tule muuttumaan tulevaisuudessa ja eriävät maailmankuvat tulevat luomaan jatkossakin valtioiden välille kiistoja.³⁴

1.2 Aiempi tutkimus

Tutkijat ovat saavuttaneet lähes yksimielisyyden, että Yhdysvaltojen jo 70 vuoden ajan johtama kansainvälinen liberaali aikakausi on väistymässä³⁵. Yhdysvaltojen presidentinvaalien tulos 2016 heijastelee kansainvälistä muutosta. Trumpin valinta presidentiksi on osa kehittyneissä kapitalistisissa valtioissa käynnissä olevaa populistista poliittista nousua uusliberaalia globalisaatiota vastaan.³⁶ Maailmanlaajuista poliittista murrosta tarkastellen Donald Trumpin valinta presidentiksi ei ollut siis täysin sattumaa. Trumpin nousu presidentiksi on osa Yhdysvalloissa käynnissä olevaa yhteiskunnan muutosta. Kansainvälisen talouden stagnaatio ja populistiset voimat ovat muuttaneet niin kansainvälistä kuin yhdysvaltalaiskin poliittista kenttää, ja saaneet perinteisiä poliittisia arvoja väistymään.³⁷ Tutkija Taesuh Cha toteaaakin, että tällä hetkellä todistamme historiallista vedenjakajaa, jossa Yhdysvaltojen johtama liberaali maailmanjärjestys on muuttumassa³⁸.

Toisesta maailmansodasta lähtien yhdysvaltalainen ulkopolitiikka on korostanut yhdysvaltalaisien tavoitteiden turvaamista johtamalla avoimen, vakaan ja integroidun globaalien yhteisön kehitystä. Yhdysvaltojen johtama kehitys ei ole tullut Yhdysvalloille ilmaiseksi. Se on edellyttänyt sotilaallista voimankäyttöä kotimaan ulkopuolella, toimimista maailmantalouden vakauttavana elimenä ja taloudellisen vapaamatkustamisen sallimista sopimusten puitteissa.³⁹ G. John Ikenberry toteaaakin, että liberaali maailmanjärjestys on ollut sidoksissa Yhdysvaltojen valtaan, sen talouteen, liittolaisiin ja johtajuuteen⁴⁰. Yhdysvaltojen vuoden 2016 presidentinvaalien lopputulos antoi suuntaa tulevalle muutokselle, ensimmäistä kertaa sitten 1930-luvun Yhdysvaltoihin

³³ Parsi (2012), s. 211 ja Chitsazian (2019), s. 37.

³⁴ Chitsazian (2019), s. 37.

³⁵ Friedman Lissner, Rebecca & Mira Rapp-Hooper: The Day after Trump: American Strategy for a New International Order, *The Washington Quarterly* 41:1. 2018, s. 7

³⁶ Cha, Taesuh: The Return of Jacksonianism: the International Implications of the Trump Phenomenon. *The Washington Quarterly* 39:4, 2016, s. 88.

³⁷ Cha (2016), s. 84.

³⁸ Cha (2016), s. 84.

³⁹ Brands, Hal: U.S. Grand Strategy in an Age of Nationalism: Fortress America and its Alternatives. *The Washington Quarterly*, 40:1, 2017, s. 73–75.

⁴⁰ Ikenberry (2018), s. 8.

valittiin presidentti, joka avoimesti vastustaa liberaalia internationalismia⁴¹. Aiemmin vaalitut yhdysvaltalaiset arvot, kuten monenkeskisyys ja globaalius, joutuivat arvioinnin ja kritiikin alle. Kaksi vuotta presidentinvaalien jälkeen on yhä epäselvää, onko muutos pois päin monenkeskisydestä pysyvää, mutta lähes varmaksi voidaan sanoa, että yhdysvaltalainen suurstrategia tulee olemaan voimakkaammin nationalistisesti sävytynyttä.⁴² Vuosi 2016 voidaan nähdä käännepisteenä yhdysvaltalaisessa ulkopoliitikassa.⁴³

Giovanni Grevi (2016) on vertaillut Trumpin ja Obaman eroavaisuuksista ulkopoliittisissa linjauksissa. Obaman haasteena oli korjata Yhdysvaltojen 2000-luvun alkuvuosien interventionistisen ulkopoliitiikan leimaamaa mainetta.⁴⁴ Kenties tämän seurauksena Obama pyrki käyttämään sotilaallista voimaa vain hyvin tarkasti ja rajatusti ja silloinkin hyödyntäen liittolaisia⁴⁵. Obama uskoi, ettei kansainvälinen politiikka ole vain voimatasapainoa, vaan myös esimerkin ja ideoiden voimalla on suuri merkitys. Obaman näkemyksen mukaan esimerkit ja ideat voivat toimia perustana kansainväliselle yhteistyölle, jolla vuorostaan tuetaan kansainvälistä avoimuutta.⁴⁶ Grevin näkemyksen mukaan Trump korvasi tämän kansainvälisen yhteistyön vahvasti kansallisten tavoitteiden ohjaamalla ulkopoliitikalla. Lisäksi Trumpin transaktionalistinen näkemys ulkopoliitikasta tarkastelee sopimuksia ja yhteistyötä Yhdysvaltojen hyötymisen näkökulmasta aiempaa korostetummin.⁴⁷

Muutkin tutkijat ovat tehneet samankaltaisia havaintoja Trumpin ulkopoliittisesta linjasta. Siirtymisestä jacksonianistiseen perinteeseen ovat kirjoittaneet ainakin Pekka Sivonen (2018), Michael Clarke ja Anthony Ricketts (2017) sekä Taesuh Cha (2016). Jacksonianistisen perinteen omaksuminen yhdysvaltalaiseen ulkopoliittikkaan tarkoittaisi siirtymistä pois perinteisemmistä yhdysvaltalaisista suuntauksista, kuten internationalismista, demokratian levittämisestä sekä vapaan kaupan edistämisestä.⁴⁸ Ennen vaalitut suuntaukset korvautuvat isolationismilla ja nationalismilla, mistä kertoo myös Trumpin käyttämä ”Amerikka ensin” -fraasi.⁴⁹ Tämän tradition seuraaminen tarkoittaisi pyrkimyksiä kansainvälisen kunnioituksen kasvattamiseen amerikkalaisen voiman vahvistamisen kautta⁵⁰. Irtautuminen Yhdysvaltojen etuja haittaavista sopi-

⁴¹ Ikenberry (2018), s. 7.

⁴² Brands (2017), s. 73–74

⁴³ Brands (2017), s. 76

⁴⁴ Grevi (2016), s. 2.

⁴⁵ Grevi (2016), s. 2.

⁴⁶ Grevi (2016), s. 2.

⁴⁷ Grevi (2016), s. 7

⁴⁸ Cha (2016), s. 88.

⁴⁹ Sivonen (2018), s. 14.

⁵⁰ Sivonen (2018), s. 17.

muksista, kuten Pariisin ilmastopöytäkirjasta tai Iranin ydinsopimuksesta, on linjassa jacksonianistisen tradition kanssa⁵¹. Toisaalta useampi kansainvälisen politiikan tutkija on uskonut Yhdysvaltojen toimivan Trumpin aikakaudella realistisista lähtökohdista⁵². Trumpin ajama muutos Yhdysvaltojen ulkopoliitikassa näyttäytyy myös Iranin ja Yhdysvaltojen suhteissa. Irtautuminen JCPOA-sopimuksesta ja uusien talouspakotteiden asettaminen Iranille ovat linjassa Trumpin ajaman ulkopoliitiikan, tai suurstrategian, kanssa. Toisaalta Dombrowski ja Reich kysyvät osuvasti, onko Donald Trumpilla olemassa koherenttia suurstrategiaa.⁵³ Donald Trumpin mahdollisia strategioita Iranin suhteen on arvioinut Alfred B. Wolf artikkelissaan *After JCPOA: American grand strategy toward Iran*.⁵⁴

Tutkija Gawdat Bahgat ennusti Yhdysvaltojen ja Iranin suhteiden kulkevan huonompaan suuntaan Trumpin presidenttikauden aikana.⁵⁵ Bahgat ennustaa myös Trumpin pyrkivän muodostamaan vahvempaa liittoa Israelin ja maltillisten sunnivaltioiden Saudi-Arabian, Egyptin ja Jordanian kanssa.⁵⁶ Iranin Israelille esittämät uhkaukset Israelin pyyhkimisestä maailmankartalta⁵⁷ vahvistanevat tätä liittoa. Lisäksi Israelin pääministeri Benjamin Netanyahu on vastustanut Iranin ydinsopimusta voimakkaasti⁵⁸. Professori Daniel Byman toteaa, ettei Yhdysvaltojen kumppaneilla Lähi-idän alueella, etenkin Israelilla tai Saudi-Arabiassa, ollut paljoakaan luottamusta Obaman hallintoon ja ne ovat valmiita hyväksymään Trumpin hallinnon ristiriitaiselta vaikuttavan toiminnan syventämiseen yhteistoimintaansa⁵⁹. Byman kirjoittaa, että mitä tahansa aloitteita Trump aikookaan Iranin suhteen tehdä, hän tarvitsee niihin liittolaisia. Talouden keinojen käytössä tarvitaan tukea eurooppalaisilta ja aasialaisilta liittolaisilta ja sotilaalliseen painostukseen kaivataan lisäksi kumppanivaltioita Lähi-idästä.⁶⁰

⁵¹ Clarke, Michael & Anthony Ricketts: Donald Trump and American foreign policy: The return of the Jacksonian tradition, *Comparative Strategy*, 36:4, 2017 s. 374.

⁵² Payne, Rodger: *Trump and American Foreign Policy; A Threat to Peace and Prosperity*. 2017, s. 7 Toisaalta realismin tutkijoiden piirissä on osoitettu Trumpin olevan vain ”osittainen realisti” kts. esimerkiksi Walt, Stephen: *No, @realDonaldTrump Is Not a Realist*. *Foreign Policy* 1.4.2016 ja Grevi (2017), s. 6–7.

⁵³ Tutkijoiden keskuudessa käydään keskustelua onko Trumpilla olemassa koherenttia suurstrategiaa. Tämän tutkimuksen käsittelyyn voidaan kuitenkin ajatella, että yleisellä tasolla Trumpin toimet ovat osa hänen suurstrategiaa, vaikka osa toimista näyttäytyykin ristiriitaisina toisiinsa nähden. Aiheesta mm. Dombrowski ja Reich: *Does Donald Trump have a grand strategy?* (2017)

⁵⁴ Wolf, Albert: *After JCPOA: American grand strategy toward Iran*, *Comparative Strategy* 37:1, 2018, s. 28–32.

⁵⁵ Bahgat Gawdat: *US-Iran Relations under the Trump Administration*. *Mediterranean Quarterly* 28:3, 2017, s. 94.

⁵⁶ Bahgat (2017), s. 110.

⁵⁷ Freedman, Robert O.: *The Obama Legacy in the Middle East and the Trump Challenge*. *India Quarterly Vol. 73 issue 2*, SAGE Publications, 2017, s. 245

⁵⁸ Freedman (2017), s. 246.

⁵⁹ Byman, Daniel: *Confronting Iran*. *Survival* 60:1, 2018, s. 107–108.

⁶⁰ Byman (2018), s. 122–123

Yhdysvaltojen ja Iranin suhdetta on tutkittu runsaasti. Iranin asema Yhdysvaltojen eräänlaisena pysyvänä vihollisena tarjoaa paljon tutkimuksellisia ongelmia ja näkökulmia. Obaman ajamaa Yhdysvaltojen ja Iranin lähestymistä on Suomessa tutkinut ainakin Helsingin Yliopistolla Reeta Hafner (2015)⁶¹. Trumpin vaikutuksista muuttuneeseen suhtautumiseen Iraniin on kirjoittanut muun muassa SIPRIn tutkija Tytti Erästä (2017)⁶².

1.3 Tutkimusongelma, näkökulma, rajaukset ja tutkimuskysymykset

Yhdysvaltojen 2016 presidentinvaalien tulos herätti paljon keskustelua ja globaalia mielenkiintoa Donald Trumpin voittaessa vaalit. Vaikka tapahtuma on tutkimusraporttia kirjoitettaessa kohtalaisen tuore, ovat tutkijat ehtineet kuluneiden vuosien aikana tutkia paljon. Varsinkin Trumpin vaikutus Yhdysvaltojen ulkopoliittiseen linjaan on ollut runsaan tutkimuksen alla. Presidentin valtaan, vallankäyttöön ja vallankäytön keinoihin liittyvä tutkimus Trumpin presidenttiyden aikana on sen sijaan ollut vähäistä. Valta ja politiikka ovat toisiinsa kietoutuneet, joten toisaalta politiikan tutkimus sivuaa myös vallan tutkimusta.

Tässä tutkielmassa otetaan aiemmin hyvin vähän tarkasteltu näkökulma Obaman sekä Trumpin ulkopoliittikkaan. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaisia vallankäytön keinoja presidentit Obama ja Trump ovat puheissaan käyttäneet, ja miten vallankäytön keinot Irania kohtaan ovat muuttuneet. Tutkimuksen jälkeen ymmärretään paremmin, millaisia keinoja Yhdysvaltojen presidentti käyttää tavoitteidensa saavuttamiseksi Iranissa. Tutkimuksen aihepiiri on kiehtova, sillä Yhdysvalloissa eletään aiemmin esitellyistä syistä poikkeuksellista ja historiallista aikakautta ja Iranin asema Yhdysvaltojen ulkopoliitikassa on osuva tutkimuksen kohde. Vaikka Trumpin presidenttikausi päättyy joskus, niin vallan keinojen syvempi tarkastelu saattaa tulevaisuudessa auttaa myös ymmärtämään Trumpin jättämää perintöä yhdysvaltalaiseen ulkopoliittikkaan - ainakin Yhdysvaltojen ja Iranin suhteessa.

Vallankäytön keinoja tutkitaan Joseph S. Nyen valtakehyksen näkökulmasta ja aineiston muodostavat presidenttien puheet. Tutkimusmenetelmänä käytetään teorialähtöistä laadullista sisällönanalyysiä. Aineiston analyysiä varten laaditaan tutkimusmetodi, jonka avulla voidaan tarkastella puhetta erilaisista vallankäytön keinojen näkökulmista. Aiempaan Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaa koskeneeseen tutkimukseen viitaten tätä tutkimusta varten syntyy hypoteesi, että Oba-

⁶¹ Hafner, Reeta: *Reshaping Enmity: Studying Change in the Relations between the Islamic Republic of Iran and the United States of America*. Helsingin Yliopisto, 2015.

man tapa käyttää valtaa poikkeaisi Trumpin tavasta käyttää valtaa. Tämä on seurausta Trumpin irtautumisesta Obaman ajamasta liberalistisesta perinteestä ja sitoutumisesta realistiseen ja nationalistiseen perinteeseen. Trump korostaa Yhdysvaltojen etuja aiempaa kapeammalla katsannolla⁶³, mikä todennäköisesti tarkoittaisi aiemman keskinäisriippuvuuden vähentämistä ja yhdysvaltalaisen vahvuuden korostamista. Tutkimuksen oletus on, että Obaman puheista välittyisi tasapuolisesti pehmeän ja kovan vallan käyttöä, kun Trumpin puheissa esiintyisivät enemmän kovan vallan keinot.

Tutkimus on rajattu ajallisesti ajanjaksolle 21.1.2013 - 5.11.2018. Rajauksen alkupiste on presidentti Obaman toisen kauden ensimmäinen State of the Union -puhe. Rajauksen päätepiste on päivämäärä, jolloin Trumpin hallinnon loppusyksystä 2018 asettamat sanktiot astuivat voimaan. Tutkielmaa kirjoitettaessa presidentti Trump on ehtinyt olla virassa runsaat kaksi vuotta. Pyrkimyksenä tutkimukselle on, että presidenttien tuottamaa aineistoa olisi likimain sama määrä, joten presidentti Obaman osalta aikaa rajataan vain jälkimmäiseen kauteen.

Tutkimusta on lähestytty toimijakeskeisesti. Toimijakeskeisyys tarkoittaa, että presidenttiä tulkitaan yksittäisenä vallankäyttäjänä. Presidentin legitiimi asema asevoimien ylipäällikkönä sekä tärkeimpänä yksittäisenä ulkopoliittisena toimijana antaa tutkijalle riittävän kattavat lähtökohdat tutkielman tekemiseen. Tutkimuksen keskiössä on Obaman ja Trumpin puheet vallankäytön keinojen näkökulmasta.

Päätutkimuskysymys:

Miten Yhdysvaltojen presidentin puheissa ilmenevät vallankäytön keinot Irania kohtaan ovat muuttuneet Yhdysvaltojen 2016 presidentinvaalien jälkeen?

Alatutkimuskysymykset:

- 1) Minkälaisia vallankäytön keinoja Barack Obama käytti puheissaan toisen presidenttikauden aikana Iranista?
- 2) Minkälaisia vallankäytön keinoja Donald Trump käytti puheissaan ja twiiteissään 20.1.2017–5.11.2018 välisenä aikana Iranista?
- 3) Mitä samankaltaisuuksia ja erilaisuuksia vallankäytön keinojen näkökulmasta kahden presidentin puheissa on?

⁶² Erästä, Tytti: *Trumpin hallinto uhkaa Iranin ydinsopimusta*. Lähi-itä NYT, Suomen Lähi-idän instituutti, verkkojulkaisu [<https://lahi-itanyt.fi/nyt/trumpin-hallinto-uhkaa-iranin-ydinsopimusta/>], vierailtu 20.2.2019

⁶³ Sivonen (2018), s. 14

2 TUTKIMUKSEN TEORIA JA TUTKIMUSMENETELMÄ

2.1 Tieteenfilosofiset lähtökohdat

Strategian tutkimus mielletään ihmistieteiden alaiseksi tutkimuksenalaksi.⁶⁴ Strategian tutkimusta tehdessä on keskeistä ymmärtää, mitä tarkoittaa strategian kuuluminen ihmistieteiden perinteeseen. Toisin kuin luonnontieteissä, ihmistieteiden ilmiöille on vaikeaa tuottaa ennustuskkyisiä syy-seurausmalleja. Lisäksi ihmistieteiden monimutkaisen luonteen vuoksi uusi teoria vain harvoin korvaa vanhan olemassa olevan teorian, vaan ennemminkin muodostaa sille uuden, rinnakkaisen näkökulman.⁶⁵

Ihmistieteissä tutkija ei ole koskaan tutkittavaan asiaan nähden täysin ulkopuolinen. Tutkittavaa ilmiötä voidaan lähestyä monesta eri näkökulmasta ja tutkijan tekemät valinnat tutkimuskohteesta sekä näkökulmasta vaikuttavat tapaan tehdä tutkimusta.⁶⁶ Tässä tutkielmassa tasapainoillaan realistisen ja konstruktivistisen tieteenfilosofian välillä. Monesti näitä näkökulmia pidetään toisensa poissulkevana, mutta sitoutuminen vain yhteen metateoreettiseen lähtökohtaan ei todennäköisesti tarjoa riittävästi selitysvoimaa tutkimusta ympäröiville ilmiöille.⁶⁷ Konstruktivistisen näkökulman mukaan, ympäröivä maailma on osittain rakentunut fyysisistä kokonaisuuksista, mutta ajatukset ja uskomukset, jotka näihin fyysisiin kokonaisuuksiin liitetään, ovat yhtä lailla tärkeitä.⁶⁸ Esimerkiksi asevoimat voisivat olla fyysinen elementti, joka selvästi on olemassa, mutta asevoimille annettu tiedollinen merkitys sen käytöstä ja tarkoituksesta vallankäytön välineenä voi olla merkityksellisempää kuin asevoimien fyysiset ominaisuudet.⁶⁹ Presidenttien puheita ja twiittejä tutkiessa on hyväksyttävä, että puheen avulla voidaan tuottaa todellisuutta. Toisaalta taustalla olevat resurssit, kuten vahva talous, voivat olla edellytys sanktioilla uhkaamiselle.

⁶⁴ Sipilä, Joonas & Tommi Koivula, *Kuinka strategiaa tutkitaan*, Juvenes Print Oy, Helsinki 2014, s. 7, 9.

⁶⁵ Sipilä et al. (2014), s. 8–9.

⁶⁶ Sipilä et al. (2014), s. 9.

⁶⁷ Risse, Thomas: Let's argue! Communicative Action in World Politics, *International Organization Vol. 54 No. 1.*, 2000, s. 3.

⁶⁸ Jackson, Robert & Georg Sørensen: *Introduction to International Relations: Theories and approaches*. Oxford, 2007, s. 165

⁶⁹ Jackson et al. (2007), s. 165

Luonnontieteelle ominainen ulkoisen maailman tarkkailu ja havainnointi antavat vain rajallisesti välineitä olennaisten asioiden ymmärtämiseen strategian tutkimuksessa. Toimintaa on pyrittävä selittämään erilaisten aineistojen ja teoreettisten apuvälineiden avulla. Strategiaa tutkivan on kiinnitettävä huomionsa riittävän laajaan ja uskottavaan lähdeaineistoon. Aineistosta nousevat yksittäiset tiedot ovat havaintoja, jotka täytyy tulkita ja asettaa laajempaan yhteyteen.⁷⁰

Tutkimuksessa noudatetaan yhdysvaltalaisen laadullisen tutkimuksen perinnettä. Yksi perinteen kriteereistä on, että todellisuus, totuus ja maailmasta saatava tieto on jo määritelty: maailma otetaan annettuna, sellaisena kuin se on.⁷¹ Tämä johtaa periaatteelliseen metateoreettiseen ratkaisuun: tutkimuksessa puhetta tarkastellaan todellisuuden kuvana⁷², mikä jättää puheen mahdolliset piilomerkitykset tutkimuksen ulkopuolelle. Tässä tutkimuksessa tietoa tuotetaan deduktiivisen päättelyn kautta. Deduktiivinen päättely on sidoksissa teorialähtöiseen tutkimustapaan, jossa teoriasta johdetaan yksittäistapauksia koskevia johtopäätöksiä.⁷³

Vaikka Sipilä ja Koivula huomauttavat strategian tutkijan olevan ainakin osittain lähtökohta-olettamustensa vanki, auttaa riittävän vankka teoreettinen metodologia vapautumaan jossain määrin subjektiivisuudesta. Aineistosta nousevat havainnot ovat luonnollisesti tutkijan tulkin-
taa, mutta havainnon saadessa vahvistuksen tai selityksen teorian avulla, ei tutkija nojaa ainoastaan omaan käsitykseensä havainnon luonteesta. Tämä ajatus nousee myös filosofi Panu Raatikaisen (2004) kuvailusta, jossa tieteellisen realismin näkemyksen mukaan tiede pyrkii kuvaamaan todellisuutta ja tieteen teoriat puhuvat tutkijasta riippumattomasta todellisuudesta.⁷⁴

Tutkimusta käsitellään *ymmärtävästä näkökulmasta*. Ymmärtävästä näkökulmasta sosiaalinen maailma rakentuu säännöistä ja tarkoituksista. Sosiaalisen käyttäytymisen oletetaan olevan vuorovaikutussuhteessa muiden toiminnan kanssa. Ymmärtävän näkökulman puitteissa esitetään, että toimintaa ei voida ymmärtää kuin sisältäpäin, toimijan näkökulmasta. Tutkijan täytyisi ymmärtävässä näkökulmassa tietää, mitä toimija on käyttäytymisellään tavoitellut.⁷⁵ Ymmärtämiseen liittyikin siis olennaisesti aikomuksellisuus: ymmärrämme jonkin toimen merkityksen.⁷⁶ Voidaan kyseenalaistaa, kuinka tutkija voisi Sipilän ja Koivulan kuvailun mukaisesti ymmärtää⁷⁷ esimerkiksi presidentti Trumpin todellisia aikomuksia puhuessaan. Oikein asetetuilla

⁷⁰ Sipilä et al. (2014), s. 9–11

⁷¹ Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*, Tammi, Helsinki 2009, s. 43–44.

⁷² Tuomi et al. (2009), s. 47.

⁷³ Sipilä et al. (2014), s. 11.

⁷⁴ Raatikainen, Panu: *Ihmistieteet ja filosofia*. Tammer-Paino Oy, Tampere 2004, s. 71.

⁷⁵ Sipilä et al. (2014), s. 18.

⁷⁶ Tuomi et al. (2009), s. 28.

⁷⁷ Sipilä et al. (2014), s. 10

rajauksilla sekä aihepiiriin sopivalla tutkimusmenetelmällä voidaan ratkaista ongelma niin, ettei se muodostu esteeksi tutkimuksen tekemiselle. Teoreettinen viitekehys auttaa ymmärtämään puheen luonnetta ja yhdistää ne julkilausuttuihin tavoitteisiin, jolloin piiloon jäävät agendat, ne joita ei lausuta ääneen, eivät tule tutkimuksen kannalta merkityksellisiksi.

2.2 Teoreettinen viitekehys

Teoreettisella viitekehyksellä tarkoitetaan tutkimusta varten valittua eksplisiittisesti määriteltyä näkökulmaa.⁷⁸ Tällöin aineiston analyysin luokittelu perustuu aikaisempaan teoreettiseen viitekehukseen.⁷⁹ Tutkimuksen tekeminen edellyttää aina jonkinlaista teoreettista argumentaatiota. Tutkija voi aineiston perusteella väittää tiettyjen teemojen näyttäytyvän useammin kuin toisten, mutta teoreettisen viitekehysten avulla voidaan empiiriset havainnot tehdä ymmärrettäviksi.⁸⁰

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys kuuluu poliittisen liberalismien perinteeseen. Liberalistinen näkökulma luo kansainvälisissä suhteiden tutkimuksessa realistiselle näkökulmalle kilpailevan teorian. Liberalistinen maailma korostaa eri toimijoiden kompleksista keskinäisriippuvuutta. Merkittävimmät erot realistiseen perinteeseen ovat valtioiden rooli, sotilaallisen voiman käytettävyys sekä poliittisten kysymysten hierarkia.⁸¹ Liberalistinen näkökulman valinta tarkoittaa, että sotilaallinen valta ei ole dominoivassa asemassa valtakeskustelussa, vaan muutkin vallan osat alueet nousevat merkityksellisiksi valtioiden välisissä suhteissa.

Tutkimuksen metateoreettisena valintana hyväksytään sosiaalisen konstruktivismien merkitys⁸² kansainvälisissä suhteissa. Konstruktivistinen näkemys pitää sosiaalista toimintaa tärkeimpänä tekijänä kansainvälisissä suhteissa ja erottaa itsensä varsinkin realistisesta perinteestä, jossa materiaallinen voima, kuten sotilaallinen suorituskyky, ohjaa valtion toimintaa.⁸³ Sosiaalisen konstruktivismien huomioiminen kansainvälisissä suhteissa johtaa siihen, että on olemassa fyysisestä maailmasta irrallinen sosiaalinen maailma, jonka prosesseissa valtioiden identiteetit ja tavoitteet muodostuvat⁸⁴. Näitä identiteettejä ja tavoitteita voidaan muovata puheaktien kautta. Puheaktilla tarkoitetaan sellaista kielellistä toimintaa, joka ei pelkästään kuvaile asiaa, vaan saa myös

⁷⁸ Alasuutari, Pertti: *Laadullinen tutkimus*. Vastapaino, Tampere 1993, s. 64.

⁷⁹ Tuomi et al. (2009), s. 113.

⁸⁰ Alasuutari (1993), s. 64.

⁸¹ Keohane, Robert & Joseph Nye: Power and Interdependence, *Conflict after cold war*, ed. Richard K. Betts. Pearson, New York 2002, s. 139

⁸² "Constructivism is perhaps best understood as a metatheoretical commitment" Guzzini, Stefano (2005): The Concept of Power: A Constructivist Analysis, *Millennium: Journal of International Studies* 33, no. 3, s. 498.

⁸³ Jackson et al. (2007), s. 162.

aikaiseksi toimintaa⁸⁵. Esimerkiksi kysyminen, pyytäminen tai käskeminen voi olla puheakti.⁸⁶ Puheakti on kielitieteilijä John Searlen mukaan kielen tutkimuksessa perusyksikkö ja puheakteja voivat olla kaikki keskustelussa tuotetut kielelliset toiminnat.⁸⁷ Sosiaalisessa kanssakäymisessä kyetään siis puheaktien avulla myös tuottamaan vallankäyttöä, kuten Joseph Nye sanoo: ”*Attraction and persuasion are socially constructed. Soft power is a dance that requires partners.*”⁸⁸ Tästä seuraa, että puheen avulla voidaan käyttää valtaa kansainvälisissä suhteissa. Merkitykset, joita puheen avulla sotilaalliselle suorituskyvyllä annetaan, tai sosiaalisessa kanssakäymisessä tapahtuva toisen osapuolen taivuttelu ovat vallankäyttöä, jolla voidaan tavoitella omia intressejä.

2.2.1. Mitä on valta?

Valta sisältyy usein poliittiseen keskusteluun ja on usein osa politiikkaa. Valta on sen myötä tärkeä osa kansainväliseen politiikkaan kietoutunutta tieteellistä keskustelua. Huolimatta runsaasta valtaan kohdistuneesta tieteellisestä keskustelusta, ei vallan luonteesta tai merkityksestä politiikassa ole onnistuttu muodostamaan konsensusta. Hans Morgenthau totesi, että poliittinen valta muodostaa yhden vaikeimmista ja ristiriitaisimmista ongelmista politiikan tutkimuksessa.⁸⁹ Myös Robert Gilpin kuvailee vallan yhdeksi ongelmallisimmista alueista kansainvälisten suhteiden tutkimuksessa⁹⁰ ja toteaaakin, että vallan lukuisat määritelmät olisivat häpeäksi politiikan tutkijoille.⁹¹ Tutkijoiden keskuudessa näyttäisi kuitenkin olevan yksimielisyys siitä, että vallan tutkimus on tärkeää, eikä aihetta ole tutkittu riittävästi.⁹²

⁸⁴ Jackson et al. (2007), s.168.

⁸⁵ Austin, John L.: *How to do things with words*, Clarendon Press, Oxford 1962, s. 6.

⁸⁶ Searle, John R.: *Mind, Language and Society*, Basic Books, New York 1998, s. 136.

⁸⁷ Searle (1998) s. 146, 136.

⁸⁸ Nye, Joseph: *The Future of Power*. PublicAffairs™, New York 2011, s. 84.

⁸⁹ Baldwin, David: Power and International Relations, *The Handbook of International Relation*. Carlsnaes, Walter, Thomas Risse & Beth A. Simmons (eds.) Sage Publications, Lontoo 2013, s. 273.

⁹⁰ Baldwin (2013), s. 273.

⁹¹ Baldwin (2013), s. 273.

⁹² Baldwin (2013), s. 273.

Ennen kuin valtaa tai vallankäyttöä voidaan arvioida, on tarkasteltava mitä valta on. Luonnollinen paikka aloittaa tarkastelu on kielitoimiston sanakirja, jonka mukaan valta on: ”*jonkun oikeus tai mahdollisuus hallita jotakin, määrätä tai päättää jostakin.*”⁹³ Mahdollisuus hallita jotakin viittaa kykyyn saada jokin asia toimimaan itse haluamallaan tavalla. Kansainvälisten suhteiden kontekstiin vietyä tämä tarkoittaisi sitä, että jokin toimija saisi toisen tahon toimimaan omien tavoitteidensa mukaisesti. Sanakirjan määritelmästä on hyvä lähteä liikkeelle, mutta sellaisenaan se ei vielä vastaa täysin kysymykseen, mitä valta on. On tarpeellista tarkastella tarkemmin kysymyksiä kenellä on valtaa, miten on valtaa ja millä ehdoilla on valtaa.

Kansainvälisen politiikan tutkimuksessa valta on perinteisesti ollut sidoksissa valtion resursseihin. Maailman katsottiin olevan kilpailullinen järjestelmä, jossa valtiot kamppailivat olemassaolostaan ja itsenäisyydestään. Yksittäisen valtion vallan määrää tarkasteltiin niiden aineellisten resurssien kautta, joita valtiolla oli. Näitä resursseja olivat muun muassa kansan koko, hallinnan alla olevan alueen koko, vauraus ja sotilaallinen suorituskyky. Näistä resursseista sotilaallisen suorituskyvyn katsottiin olevan merkittävin valtaa tuottava resurssi. Kansainvälisen politiikan tutkimuksessa 1900-luvun puolivälin jälkeen valtateorioita yhdistävä tekijä oli, että vallan määrää pystyi kasvattamaan kasvattamalla jotakin valtaa tuottavista resursseista.⁹⁴

1900-luvun puolivälin jälkeen valtaa alettiin tarkastella tutkijoiden keskuudessa muutenkin kuin resurssien tuottamana valtana. Valtaa ryhdyttiin tarkastelemaan kausaalisuuden näkökulmasta. Kausaalisuuden huomiointi johti vallan tarkasteluun tapahtumaketjuna, jossa A saa aikaan muutoksen B:n käyttäytymisessä. Käyttäytymisellä voidaan tarkoittaa tässä kontekstissa myös esimerkiksi uskomuksia, asenteita, mielipiteitä, odotuksia, tunteita tai preferenssejä. Valta rakentui kahden tai useamman toimijan vuorovaikutuksessa. Tämä vuorovaikutuksellinen, relationaalinen tai käytöksellinen, lähestymistapa oli uutta, sillä aiemmin vallan katsottiin olevan suoraan sidoksissa toimijoiden resursseihin.⁹⁵ Lähestyminen valtaa relationaalisesti avasi paljon valtakeskustelua⁹⁶. Keskustelun seurauksena tiedeyhteisö kohtalalaisen laajalti hyväksyi vallan kolmen ulottuvuuden teorian. Kolme ulottuvuutta syntyi Dahlin (1961), Bachrach ja Baratzin

⁹³ Kielitoimiston sanakirja, ”valta” [<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>], viitattu 20.3.2019.

⁹⁴ Baldwin (2013), s. 274.

⁹⁵ Baldwin (2013), s. 274–275.

⁹⁶ Baldwin luettelee merkittävimmiksi keskusteluun vaikuttaneiksi teoksiksi Bachrach ja Baratz (1962), Isaac (1987) ja Lukes (1974).

(1962) ja Lukesin (1974) vallan määritelmistä⁹⁷. Lukes esittelee kirjassaan (2005) vallan kolmet kasvot⁹⁸:

- 1) **Ensimmäiset kasvot:** A:lla on valtaa, jos A saa B:n toimimaan tavalla, miten B ei muuten toimisi.

Ensimmäisellä vallan tasolla huomio keskittyy toimintaan, jolla vaikutetaan suoraan päätöksentekoon. Päätöksenteon kohteeseen liittyy osapuolten etujen ristiriita, joka on selvästi havaittavissa.⁹⁹

- 2) **Toiset kasvot:** Valtaa on niillä, jotka valitsevat päätöksenteon kohteet.

Huomio vallankäytöstä keskittyy niihin toimijoihin ja toimenpiteisiin, joilla on kyky rajata päätöksenteon kohteet tai vaihtoehdot. Tämän seurauksena sellaiset päätöksenteon kohteet, joista voisi syntyä etujen ristiriita, voidaan rajata keskustelun ulkopuolelle.¹⁰⁰

- 3) **Kolmannet kasvot:** A kykenee muokkaamaan B:n tahtoa niin, että B muuttaa tahtoaan tiedostamattaan.

Lukes nostaa vallan kolmannen tason kaikista tehokkaimmaksi vallankäytöksi. Vaikuttaminen B:n tahtoon, ilman, että B edes huomaa sitä, on tehokkainta vallankäyttöä. Tahtoon voidaan vaikuttaa esimerkiksi kulttuurin tai tiedottamisen avulla.¹⁰¹

Baldwin käyttää myös Lukesin vallan kolmen kasvojen määritelmää¹⁰². Baldwin täydentää osaltaan vallan määritelmää jakamalla vallan useampaan ulottuvuuteen. Baldwinin mukaan tärkeimmät vallan ulottuvuudet ovat vallan ala, vallan piiri, vallan reliabiliteetti, vallan kustannukset ja vallan keinot¹⁰³. Tarkastelemalla näitä vallan ulottuvuuksia, on mahdollista arvioida, kuinka paljon valtaa toimijalla on tai miten valtaa voidaan käyttää. Baldwin siis jakaa vallan erikseen tarkasteltaviin ulottuvuuksiin ja täydentää näin materialistista näkemystä vallan määristä.

⁹⁷ Baldwin (2013), s. 276.

⁹⁸ Eng. ”Three faces of power”, mm. Paloheimo & Wiberg käyttävät oppikirjassaan *Politiikan perusteet* suomenkielistä käännöstä. On huomioitava, että he käyttävät Digeserin (1992) mukaisesti vallan neljää kasvoa, mutta tässä tutkielmassa käytetään Lukesin määritelmää vallan kolmesta kasvosta. (Paloheimo, Heikki & Matti Wiberg: *Politiikan perusteet 5. painos*. Sanoma Pro Oy, Helsinki 2012, s. 66)

⁹⁹ Lukes (2005), s. 19.

¹⁰⁰ Lukes (2005), s. 25.

¹⁰¹ Lukes (2005), s. 27.

¹⁰² Baldwin (2013), s. 276.

¹⁰³ Baldwin (2013), s. 275.

Vallan alalla tarkoitetaan sitä toimintaa, johon A kykenee vaikuttamaan. Esimerkiksi Japanin mielipiteellä voi olla kansainvälisessä järjestelmässä vallan näkökulmasta enemmän painoarvoa taloudellisiin kuin sotilaallisiin kysymyksiin. Vallan piirillä tarkoitetaan sitä joukkoa tai aluetta, johon A pystyy vaikuttamaan. Mitä isompi valtion vaikutuksen alla oleva piiri on, sitä enemmän valtiolla on valtaa. Esimerkiksi Neuvostoliiton vallan piiri on suurempi kuin Venäjän vallan piiri. Vallan reliabiliteetilla viitataan vallankäytöllä tavoitellun vaikutuksen onnistumisen todennäköisyyteen. Vallan kustannuksilla viitataan kaikkien toimijoiden vallan tuottamiin kustannuksiin. Vallan kustannuksissa on arvioitava sekä A:n että B:n kustannuksia. Ensiksi, kuinka kalliiksi vallankäyttö tulee A:lle ja toiseksi, kuinka kalliiksi B:lle tulee taipuminen A:n vaatimuksiin.¹⁰⁴

Vallan keinoilla viitataan niihin keinoihin, joita valtiolla on käytettävissään. Baldwin esittelee neljä vallan keinoa:

- 1) *Symboliset keinot.* Symbolisilla keinoilla viitataan normatiivisiin symboleihin vetoamiseen ja informointiin. Thomas Risse kutsuu symbolisia keinoja ”viestinnälliseksi toiminnaksi”. Viestinnällinen toiminta on perustelua tai identiteettien, intressien ja maailman tilan tarkoitushakuista esittelemistä¹⁰⁵. Myös diskurssit, propaganda, raamittaminen ja narratiivit ovat vallan symbolisia keinoja.
- 2) *Taloudelliset keinot.* Tuotteiden tai palvelujen lisääminen tai vähentäminen valtion saatavilta ovat taloudellisia vallan keinoja.
- 3) *Sotilaalliset keinot.* Sotilaallisen voiman käyttö tai sillä uhkaaminen on ollut kansainvälisten suhteiden historiassa näkyvin vallan keino.
- 4) *Diplomaattiset keinot.* Diplomaattiset keinot sisältävät laajan valikoiman erilaisia käytänteitä kuten representaatiot ja neuvottelut.¹⁰⁶

Vallan määrittelemiseksi on ymmärrettävä vallan monet ulottuvuudet. Baldwin korostaa Nage-
lin muotoilua vallan ja vaikutuksen suhteesta. Vallan ja vaikuttamisen määrää ja luonnetta arvi-
oitaessa on otettava ainakin huomioon vallan ala ja vallan piiri.¹⁰⁷

¹⁰⁴ Baldwin (2013), s. 275.

¹⁰⁵ Risse (2000), s. 7.

¹⁰⁶ Baldwin (2013), s. 275.

¹⁰⁷ Baldwin (2013), s. 275.

Tutkimuksessa perehdytään Yhdysvaltojen presidenttien puheissa esiintyviin vallankäytön keinoihin. Tarkastelun keskittyessä vallan keinoihin, muut Baldwinin esittelemät vallan ulottuvuudet jätetään tutkimuksen analyysin ulkopuolelle. Näiden ulottuvuuksien voidaan olettaa pysyvän muuttumattomina tarkasteltavalla ajanjaksolla, mutta niihin liittyvät premissit on kuitenkin tiedostettava.

Yhdysvaltojen tavoitteet Iranin suhteen määritetään Yhdysvaltojen kansallisessa turvallisuusstrategiassa. Yhdysvaltojen määrittelemiін tavoitteisiin sisältynee ajatus siitä, että asetetut tavoitteet olisivat jollain keinoin saavutettavissa. Tavoitteiden saavutettavuus tarkoittaa, että Yhdysvaltojen näkökulmasta asetetut tavoitteiden kohteet ovat heidän vaikutuksen alaisia. Edellinen päätelmä johtaa siihen, että Yhdysvaltojen turvallisuusstrategiassa esille nostetut tavoitteet käyvät myös Yhdysvaltojen vallan alasta.

Yhdysvaltojen kansallisessa turvallisuusstrategiassa julkilausuttu tavoite Iranin suhteen on muuttunut aavistuksen tutkimukseen rajatulla ajanjaksolla. Presidentti Obaman hallinnon vuoden 2015 kansallisen turvallisuusstrategian mukaan, Yhdysvallat kokeilee olisiko mahdollista löytää kokonaisvaltainen ratkaisu Iranin ydinohjelman kehittämiseksi siten, että se on suunnattu vain rauhanomaisiin tarkoituksiin.¹⁰⁸ Kokonaisvaltaisella ratkaisulla viitattiin sellaisiin diplomaattisiin toimiin, joilla ydinaseohjelman eteneminen estetään kattavasti. Turvallisuusstrategiassa pidetään myös mahdollisena kaikkien keinojen käyttöä Iranin ydinaseen estämiseksi.¹⁰⁹

Presidentti Trumpin hallinnon vuonna 2017 julkaisemassa kansallisessa turvallisuusstrategiassa Iranin ydinaseohjelma on saanut rinnalleen muitakin Iranin luomia uhkia Yhdysvaltojen intresseille. Trumpin hallinnon turvallisuusstrategiassa Yhdysvaltojen tavoite on ydinaseen kehittämisen estäminen sekä vaikuttaminen ballististen ohjusten kehittämiseen.¹¹⁰ Yhdysvallat pyrkivät puuttumaan terroristisen toiminnan rahoittamiseen. Vuoden 2017 julkaisu esittelee Iranin valtioksi, joka rahoittaa terrorismia¹¹¹. Lisäksi Irania kuvaillaan alueellista epävakautta luovana toimijana, joka uhkaa Yhdysvaltojen intressejä¹¹². Tästä tavoitteenasettelusta voitaisiin päätellä Yhdysvaltojen strategiseksi tavoitteeksi Iranin vaikutusvallan vähentämisen.

¹⁰⁸ The White House: *National security strategy*, Washington 2015, s. ii.

¹⁰⁹ National security strategy (2015), s. 11.

¹¹⁰ White house (2017), s. 26, 49.

¹¹¹ White house (2017), s. 7.

¹¹² White house (2017), s. 2.

Vallan piiri on tutkimuksessa Iran. Yhdysvalloille on historiansa saatossa muodostunut kiinteitä suhteita Lähi-idän alueelle ja sotilaalliset interventiot, sotilaallinen läsnäolo sekä tiiviit suhteet Lähi-idän alueelle osoittavat, että Lähi-itä kuuluu Yhdysvaltojen vallan piiriin. Näin ollen Yhdysvalloilla on kyky käyttää valtaa myös Iraniin.

2.2.2. Vallan ja vaikutuksen suhteesta

Tässä tutkimuksessa keskitytään presidenttien puheakteihin, joissa vallankäyttö tulee ilmi. Rajaus tarkoittaa, että tutkimuksessa ei tarkastella vallankäytön seurauksia. Myös Nyen valtakykyä toimijakeskeisyys on johtanut tähän rajaukseen. Tämän valinnan seurauksena on kuitenkin perusteltua kysyä, onko mielekästä edes tutkia vallankäyttöä, jos sen vaikutuksia ei oteta huomioon. Seurausten huomiotta jättäminen saattaisi tehdä turhaksi myös vallan tutkimisen, sillä haluttujen seurausten saavuttaminen on tärkeä osa vallankäyttöä. Seuraavassa perustellaan kuitenkin, miksi vallankäyttöä tutkitaan ilman, että vallankäytön seurauksiin perehdytään.

Valtaa voidaan käyttää kahden- tai monenvälisessä kanssakäymisessä. Kaikenlainen vallan käyttäminen pyrkii tuottamaan vallankäytön kohteessa jonkinlaista toimintaa. Vallan moniulotteisesta ja tilannesidonnaisesta luonteesta johtuen, vallankäytön seurauksia tai vallankäytön vaikutusta on vaikea yksiselitteisesti arvioida. Tämä sivuaa myös ihmistieteiden yleisempää ongelmaa, luotettavien syy-seuraus –suhteiden luominen on ihmistieteissä haaste.

Käytöksellinen määritelmä vallasta tarkastelee vallankäytön seurauksia toiminnan jälkeen. Valtaa käyttävien näkökulmasta olisi kuitenkin tarpeellisempaa arvioida vallankäytön seurauksia ennen toimintaa, jotta saataisiin ennustettavia lopputuloksia.¹¹³ Tästä seuraa valtaa käyttävän, kuten poliitikon, halu ymmärtää vallan olevan sidoksissa resursseihin. Näkyvät ja mitattavissa olevat resurssit voisivat tuottaa myös laskettavissa olevia ja ennustettavia lopputuloksia¹¹⁴. Ongelmana on kuitenkin, etteivät resursseiltaan voimakkaimmatkaan toimijat välttämättä saavuta haluttuja lopputuloksia, kuten esimerkiksi Yhdysvalloille kävi Vietnamin sodassa¹¹⁵.

¹¹³ Nye (2011), s. 8.

¹¹⁴ Nye (2011), s. 8.

¹¹⁵ Nye (2011), s. 8.

Tarkasteltiin valtaa sen käytöksellisestä tai resursseihin sidotusta näkökulmasta, ei vallan ja vaikutuksen välisen suhteen ennustamattomuuden ongelma ratkea. Vaikka valtaan sisältyy oletus, että vallankäytöllä saadaan vaikutusta aikaiseksi, ei vaikutusten poisjättäminen tee vallan tutkimisesta irrelevanttia. Valtaa voidaan tällöin tutkia *suotuisten seurausten* kautta. Tämä näkemys on toimijakeskeinen ja keskittyy yksittäisen toimijan vallankäyttöön ja sen pyrkimyksiin tavoitellessaan suotuisia seurauksia. Nye kuvaa kaksi erilaista kaavaa vallankäytölle, riippuen lähestytäänkö valtaa resurssien vai käytöksen näkökulmasta:

Kuva 1. Valta resurssien tai käytöksen näkökulmasta.¹¹⁶

Hayden (2012) kirjoittaa kirjassaan, että lopputulemat ilmaisevat sen, mitä vallankäytöllä pyritään strategisesti saavuttamaan¹¹⁷. Haydenin määritelmä ei kuitenkaan erittele, onko pyrkimyksillä saavutettu suotuisa lopputulema vai jokin ennustamattomissa ollut, yllättävä, lopputulema. Suotuisa lopputulema on toimijan itsensä asettama tavoite vallankäytölleen. Valtaa voidaan tarkastella vallankäytön prosessin kautta, kun tiedetään, mihin vallankäytöllä on pyritty.

Vallankäytön vaikutuksen ennustamattomuuden lisäksi vallan ja vaikuttamisen välillä on toinenkin ongelma: onko A:lla valtaa, jos se ei onnistu vaikuttamaan B:n toimintaan? Vallan määritelmät kuitenkin sisältävät oletuksen kyvystä tuottaa jonkinlainen muutos kohteen toiminnassa. Valta voidaan määritellä myös ”kyvyksi vastustaa muutosta”¹¹⁸. Näin ollen, vaikka A käyttäisi valtaa, voi B:n kyky vastustaa muutosta olla niin suuri, ettei näkyvää vaikutusta ei ole¹¹⁹. Tämän päätelmän jälkeen ollaan edelleen tilanteessa, missä A:n toiminnalla ei ole vaikutusta

¹¹⁶ Nye (2011), s. 10.

¹¹⁷ Hayden, Craig: *The Rhetoric of Soft Power: Public Diplomacy in Global Contexts*. Lexington Books, Lanham 2012, s. 60.

¹¹⁸ Brown, Chris & Kirsten Ainley: *Understanding international relations 4th edition*. Red Globe Press, Lontoo 2009, s. 95

¹¹⁹ Vaikka kohteella ei olisi kykyä vastustaa muutosta, voi Lukesin vallan kolmannen kasvon mukaan vallankäyttö vaikuttaa henkilön ajatteluun. Tällöinkään vallankäytöstä ei välttämättä saada välittömästi näkyvää indikaattoria.

B:hen, mutta alkuperäinen kysymys olikin, että onko A:lla valtaa, eikä onko A:lla vaikutusta. Mielekkäämpää on pohtia, onko A:lla *riittävästi* valtaa vaikuttaakseen B:hen, mikäli tunnustetaan, että B:llä on kykyä vastustaa muutosta. Tällöin palataan Baldwinin esittelemiin vallan osakokonaisuuksiin¹²⁰, joiden avulla voitaisiin arvioida vallan määrää.

2.2.3. Nyen valtatehys sekä kovan ja pehmeän vallankäytön keinot

Yleisesti Nye muotoilee vallan ”*kyvyksi tehdä asioita tai vaikuttaa sosiaalisissa tilanteissa ihmisiin siten, että saavutetaan itsensä tavoitteleva lopputulos.*” Valta on aina tilannesidonnaista. Nyen mukaan vallan määrittelemiseksi on ymmärrettävä, että valtaan vaikuttavat toimija, kohde ja haluttu vaikutus.¹²¹

Nyen näkemys vallan kolmesta kasvosta on lähellä Lukesin määritelmää, mutta sisältää suuremmat viittaukset hänen omaan kehikseen vallankäytön keinoista. Nye jakaa vallan kolmien kasvojen sijaan kolmeen ulottuvuuteen:

- 1) **Ensimmäinen ulottuvuus:** A käyttää uhkausta tai palkitsemista keinoina vaikuttaa B:n alkuperäiseen tahtoon tai strategiaan. B tietää tämän ja tuntee A:n vallan vaikutuksen.
- 2) **Toinen ulottuvuus:** A määrittelee toiminnan raamit, mikä rajoittaa B:n toiminnanmahdollisuuksia tai strategiaa. B huomaa tai ei huomaa A:n vallan vaikutusta toiminnassaan.
- 3) **Kolmas ulottuvuus:** A luo B:lle uuden tahdon tai vaikuttaa B:n alkuperäiseen tahtoon, näkemykseen tai valintaan. B ei todennäköisesti huomaa olevansa A:n vallan tai vaikutuksen alla.¹²²

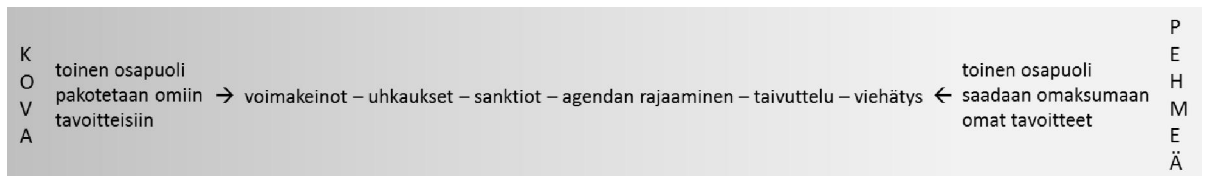
Nye erittelee Lukesia tarkemmin vallan tuottamisen ja vaikuttamisen mekanismeja. Nye vie pohdintaansa pidemmälle esittelemällä keinot, joilla valtaa voidaan kansainvälisissä suhteissa tuottaa ja käyttää. Lukes pyrkii vastaamaan kysymykseen, mitä valta on, kun Nyen pyrkii vastaamaan kysymykseen, miten valtaa käytetään.

¹²⁰ kts. s. 20

¹²¹ Nye (2011), s. 6.

¹²² Nye (2011), s. 14.

Nye erotteli valtatehyyksessään vallankäytön jatkumoksi kahden ääripään välille. Nye kutsuu näitä ääripäitä termeillä ”hard power” ja ”soft power”.¹²³ Tässä tutkielmassa käytetään vastaisuudessa edellä esitettyjen englanninkielisten termien suomenkielisiä käännöksiä kova valta ja pehmeä valta. Suomen kielessä ei ole vielä käyttöön vakiintuneita vastineita englanninkielisille termeille ja julkisessa puheessa näkee käytettävän myös ”kovaa ja pehmeää voimaa”¹²⁴ sekä ”pehmeää vaikuttamista”¹²⁵.

Kuva 2.¹²⁶ Vallan spektri pakottavien ja omaksumiseen tähtäävien keinojen välillä.

Kuvan 2 kovan vallan keinot alkavat vasemmalta ja muodostavat jatkumon keinoille kohti pehmeää valtaa.¹²⁷ Kovalla vallalla tarkoitetaan sellaista vallankäyttöä, joka perustuu pakottaviin keinoihin. Pehmeällä vallalla tarkoitetaan sellaista vallankäyttöä, jolla saadaan toinen omaksumaan omat tavoitteet esimerkiksi viehäytyksen, taivuttelun tai argumentoinnin avulla.¹²⁸ Kovan ja pehmeän vallan keinovalikoiman jana voidaan ajatella myös vapaaehtoistumisen asteeksi vaikutuksen alaisen näkökulmasta. Mitä oikeammalla ollaan, sitä vapaaehtoisemmin toimitaan ja vastaavasti mitä enemmän liikutaan janalla vasemmalle, sitä vastentahtoisemmaksi toiminta muuttuu.

Aiemmin käsiteltiin vallan käytöksellisen näkökulman ja resurssihin sidotun näkökulman suhdetta. Tietyt resurssit ovat vallankäytön edellytys. Kovan vallan resurssit ovat usein konkreettisia ja mitattavissa olevia suureita, kuten sotilaallinen voima. Pehmeän vallan resurssit ovat usein abstrakteja, vaikeammin mitattavissa olevia kokonaisuuksia, kuten arvot, instituutiot tai kulttuuri. Kahtiajako konkreettisiin ja ei-konkreettisiin resurssihin kovan tai pehmeän vallan tuottajana ei ole täysin selvä. Asevoimat voivat tuottaa kovaa valtaa, kun niitä käytetään sota-toimiin. Toisaalta asevoimat voivat tuoda pehmeää valtaa, mikäli niitä käytetään avun antami-

¹²³ Nye (2011), s. 21, 23.

¹²⁴ Rehn, Olli: *Onko siviilivalta EU:sta turvallisuuspolitiikan ykkösketjuun?* Euroopan komissio 2008, [http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-08-399_fi.htm?locale=en], luettu 3.8.2018.

¹²⁵ Seppälä, Pertti: *Kiinan soft power, eli pehmeä vaikuttaminen*, YLE 2017, [<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/09/20/kiinan-soft-power-eli-pehmea-vaikuttaminen>], luettu 3.8.2018.

¹²⁶ Nye (2011), s. 21.

¹²⁷ Baldwin määrittelee vallan keinoiksi sotilaalliset keinot, talouden keinot, diplomatian keinot ja symboliset keinot. (kts s. 20)

¹²⁸ Nye (2011), s. 20–21.

seen. Resurssin vaikutus valtaan on riippuvainen siitä, minkälaisena vallankäytön kohde resurssin käyttöä tulkitsee.¹²⁹

Kova valta

Kova valta on parhaiten ymmärrettävissä kansainvälisten suhteiden tutkimuksen realistisessa perinteessä, jossa maailma on anarkkinen, kilpailtu järjestelmä, jonka tärkeimmät toimijat ovat itsenäiset valtiot. Valtiot ovat vastuussa omasta itsenäisyydestään ja tarvittaessa käyttävät sotilaallista voimaa itsenäisyyden turvatakseen.¹³⁰ Kovan vallan ydin on kyvyssä pakottaa toinen osapuoli toimimaan oman tahdon mukaisesti. Pakottaminen tapahtuu kovan vallan kehyksessä toisen osapuolen kustannuksiin vaikuttamalla, mikä seuraa, jos tahtoon ei taivuta. Nye kuvaa kovan vallan käyttöä keppinä ja porkkanana¹³¹. Kepin käyttöä voisi Nyen kuvauksessa olla sotilaallisella voimankäytöllä uhkaaminen tai valtion kauppasaartoon asettaminen. Porkkanan käyttöä voisi olla sotilaallisten joukkojen vetäminen pois tai maksujen käyttö halutun lopputuloksen saavuttamiseksi.

Robert J. Artin mukaan anarkkisessa järjestelmässä sotilaallista voimaa käytetään kahdella tavalla: sodankäyntiin tai sodankäynnin uhkaksi. Artin näkemyksessä sodankäynti on sotilaallisten resurssien käyttöä tavoitteiden saavuttamiseksi, sodankäynnin uhka on sotilaallisten resurssien ylläpitämistä. Valtaosan ajasta valtiot käyttävät sotilaallista voimaa jälkimmäisellä tavalla. Sodankäynnin uhka näyttäytyy jatkuvasti valtion toiminnan taustalla pelotteena, varmistaen muiden diplomaattisten keinojen onnistumisen. Valtioilla on keskenään ristiriidassa olevia intressejä, joita pyritään ratkomaan neuvottelemalla. Diplomaattisten neuvottelujen onnistumiseen vaikuttavat monet muuttujat, mutta yhteistä neuvotteluille on pelko niiden epäonnistumisesta. Kilpaillussa, anarkkisessa, järjestelmässä neuvottelujen epäonnistumisen äärimmäisin seuraus on ajautuminen sotaan.¹³² Artin näkemyksessä valta ja sotilaallinen voima ovat kiinteästi sidoksissa resursseihin. Professori Michael C. Horowitz sanoo kuitenkin perustellusti kirjassaan, ettei sotilaallisen voiman määrää voida laskea ainoastaan käytössä olevien resurssien avulla. Kirjassa esitellyn Stephen Biddlen tutkimuksen mukaan sotilaallisten resurssien käyttö ei ole ainoa

¹²⁹ Nye (2011), s. 21.

¹³⁰ Nye (2011), s. 19.

¹³¹ Nye, Joseph: *Soft Power: the means to success in world politics*. PublicAffairs™, New York 2004, s. 5.

¹³² Art, Robert J.: *The Fungibility of Force. The Use of Force: military power and international politics 6th ed.* Art, Robert J. & Kenneth N. Waltz (ed.) Rowman & Littlefield Publishers Inc., Lanham Md. 2004, s. 3.

sotilaallista voimaa määrittävä tekijä. Tämän lisäksi päätökset, kuinka sotilaalliset resurssit organisoidaan ja otetaan käyttöön, määrittävät valtion sotilaallista voimaa.¹³³

Myös Nye tarkastelee sotilaallisen voiman merkitystä eri näkökulmasta. Hän perustelee, että kehittyneet demokratiat ovat keskenään niin kompleksisissa keskinäisriippuvuussuhteissa, ettei sotilaallinen voima tai sotilaallisten keinojen käyttö ole merkityksellisin väline keskinäisten kiistojen ratkaisemiseksi.¹³⁴ Lisäksi sodankäynti on muuttanut muotoaan. Sodankäynnillä ei välttämättä saavuteta asetettuja tavoitteita, kuten esimerkiksi Vietnamin sodan tapauksesta on nähtävissä. Sodankäynnin kustannukset voivat kasvaa sietämättömiksi pienten epäsymmetriseen sodankäyntiin erikoistuneiden aseellisten joukkojen vastustaessa suurvalta-armeijaa. Kaikesta tästä huolimatta sotilaallisella voimalla on merkitystä, mutta ei kaikissa tilanteissa ja ongelmissa¹³⁵.

Sotilaallinen voima esiintyy kaikissa vallan kolmesta ulottuvuudesta. Ensiksi, sotilaallisella voimalla voidaan pakottaa toinen osapuoli alistumaan omaan tahtoon. Toiseksi, sotilaallinen suorituskyky voi rajata valtion agenda. Sotilaallisesti heikompi valtio ei todennäköisesti turvaudu strategiassaan hyökkäykseen vahvempaa valtiota vastaan, vaan pyrkii saavuttamaan tavoitteensa muilla keinoilla. Kolmanneksi, sotilaallinen menestys saattaa houkuttaa muita toimimaan menestyneen etujen mukaisesti.¹³⁶

Nyen kovan vallan kehyksessä on kaksi sotilaallisen voimankäytön keinoa: taisteleminen ja pakottava diplomatia.¹³⁷ Taisteleminen kuuluvat kaikki sodankäynnin kineettisen vaikuttamisen¹³⁸ keinot. Pakottava diplomatia perustuu sotilaallisilla keinoilla painostamiseen tai sotilaallisten keinojen luomaan pelotteeseen.¹³⁹ Pelote voidaan luoda konkreettisella uhkauksella kineettisestä vaikuttamisesta tai se voidaan ymmärtää Robert Artin näkemystä mukailien taustalla vaikuttavana tekijänä¹⁴⁰. Käytöksellisestä näkökulmasta sotilaalliset keinot ovat joko sotilaallisten resurssien käyttämistä taisteluun ja tuhoamiseen tai pakottavan diplomatian tukemista uhkauksella sotilaallisten resurssien käyttämisestä tavoitteiden saavuttamiseksi.

¹³³ Horowitz, Michael C.: *The Diffusion of Military Power*. Princeton University Press, Princeton New Jersey, 2010, s. 7.

¹³⁴ Nye (2011), s. 28–29.

¹³⁵ Nye (2011), s. 28–29.

¹³⁶ Nye (2011), s. 40.

¹³⁷ Nye (2011), s. 39–42.

¹³⁸ Kineettinen vaikuttaminen on sotilaallista toimintaa, johon kuuluu yleensä tappavan voiman käyttö.

¹³⁹ Nye (2011), s. 44.

¹⁴⁰ Art (2004), s. 3.

Talous on resursseja tarkastelemalla kiistatta yhteydessä valtion valtaan jo sotilaallisen suorituskyvyn kautta: mitä isompi valtion talous on, sitä enemmän sillä on kykyä käyttää varallisuuttaan sotilasmenoihin. Talouden valta itsessään on valtakeskustelussa kiistelty aihe. Osa talouden tutkijoista pyrkii jättämään politiikan pois kaupankäynnistä ja keskittyvät vain hyödykkeiden sekä palveluiden vaihdantaan. Toisaalta osa tutkijoista hyväksyy talouden yhtenä vallan kokonaisuutena. Aiheen ympärillä käyty keskustelu on perusteltua, sillä täydellisesti toimivilla markkinoilla kaikki saisivat vaihdannasta hyötyä. Tämä puolestaan osoittaisi, ettei valtioiden väliselle taloudelliselle kilpailulle olisi tarvetta, jonka seurauksena valtakaan ei ole nollasummapeiliä. Harvat markkinat toimivat kuitenkin täydellisesti ja kilpailullisessa asetelmassa suhteellinen etu on absoluuttista etua tärkeämpää.¹⁴¹

Talouden valta näyttäytyy vallan kahdessa ensimmäisessä ulottuvuudessa. Positiivisten tai negatiivisten sanktioiden asettaminen on hyvä esimerkki vallankäytöstä vallan ensimmäisessä ulottuvuudessa. Kauppasuhteiden rakentaminen siten, että saavutetaan suhteellista etua kilpailijaan nähden, on lähellä vallan toista ulottuvuutta.¹⁴² Taloudellisen vallan käyttämiseksi on liuta erilaisia keinoja, joita David Baldwin on koonnut teokseensa *Economic Statecraft* (1985).

Taulukko 1. Negatiiviset sanktiot:¹⁴³

<u>Kaupankäyntiin kohdistuvat keinot:</u>	<u>Pääomaan kohdistuvat keinot:</u>
Kauppasaarto	Varojen jäädyttäminen
Boikotti	Pääoman tuonnin ja viennin säännöstely
Tullimaksujen lisääminen	Tukien keskeyttäminen
Syrjivät tullimaksut	Pakkolunastus
Musta lista - <i>kieltäytyminen kaupasta niiden yritysten kanssa, jotka käyvät kauppaa kohdevaltion kanssa</i>	Kansainväliselle järjestölle kohdennettavien maksujen viivyttäminen
Suosituksen valtion aseman pois ottaminen	Epäsuotuisa verotus
Kiintiöt (tuonnissa tai viennissä)	Yllä mainituilla keinolla uhkaaminen
Lisenssien estäminen - <i>kielto tiettyjen tuotteiden maahantuonnille tai -viennille.</i>	
Polkumyynti	
Kohdevaltion kaipaamien hyödykkeiden os-	

¹⁴¹ Nye (2011), s. 52–54. Suhteellisella edulla tarkoitetaan edun muutosta toiseen nähden, absoluuttisella edulla tarkoitetaan edun muutosta yleisemmin. Kilpailullisessa tilanteessa suhteellinen etu, menestyminen kilpailijaa paremmin, on tärkeämpää.

¹⁴² Nye (2011), s. 54.

¹⁴³ Baldwin, David: *Economic Statecraft*. Princeton University Press, Princeton 1985, s. 41.

taminen pois markkinoilta	
Yllä mainituilla keinolla uhkaaminen	

Taulukko 2. Positiiviset sanktiot:¹⁴⁴

<u>Kaupankäyntiin kohdistuvat keinot:</u>	<u>Pääomaan kohdistuvat keinot</u>
Suosivat tullimaksut	Avun tarjoaminen
Suosituksen valtion aseman antaminen	Sijoitusten takaaminen
Maahantuotujen tai -vietyjen hyödykkeiden tukeminen	Yksityisen pääoman tuonnin tai viennin edistäminen
Suorat ostot	Suosiva verotus
Tullimaksujen vähentäminen	Yllä mainittujen toimien lupaaminen
Lisenssien myöntäminen	
Yllä mainittujen toimien lupaaminen	

Erilaisia sanktioita yhdistävä tekijä on pyrkimys talouden manipuloimiseen poliittisten päämäärien saavuttamiseksi. Nye esittää, että tutkimusten valossa talouden keinojen suoranaiset vaikutukset kohdevaltioon eivät näyttäyty kovinkaan tehokkaina. Sen sijaan talouden keinojen käyttö painostamiseen kertoo viestiä myös muulle kansainväliselle yhteisölle, mikä tehostaa painostuksen vaikutusta.¹⁴⁵ Tällöin talouden keinot näyttäytyvät vallan toisessa tai kolmannessa ulottuvuudessa.

Yhteistä kovan vallan keinoille on, että sotilaallisin tai taloudellisin keinoin saadaan toinen osapuoli pakotettua toimimaan itselle suotuisalla tavalla. Mikäli toinen osapuoli ei taivu vallankäyttäjän tahtoon, kasvaisivat kustannukset liian suuriksi. Pakottavia keinoja voidaan käyttää myös yhdistämällä ne pehmeän vallan keinoihin, mutta silloinkin vallankäyttö esiintyy kovan vallan kehyksessä.

Pehmeä valta

Vaikka realistinen koulukunta yleisesti tarkastelee valtaa sitä tuottavien resurssien, kuten sotilaallisten ja taloudellisten resurssien kautta, moni klassinen realisti on ymmärtänyt myös ideoiden, vakuuttelun ja viehätyksen vaikutuksen vallan käyttämisessä. Esimerkiksi Hans Morgenthau toteaa kuuluisasti, että ”*valtakamppailua ei käydä ainoastaan perinteisin poliittisen pai-*

¹⁴⁴ Baldwin (1985), s. 42.

¹⁴⁵ Nye (2011), s. 74.

nostuksen ja sotilaallisen voimankäytön keinoin, vaan suurelta osin myös valtakamppailuna ihmisten mielistä.”¹⁴⁶

Lukesin vallan kahdessa jälkimmäisessä kasvossa ilmenee, että on olemassa valtaa, jolla voidaan muovata toisen ajatuksia. Tällöin omat tavoitteet voidaan saavuttaa ilman, että täytyisi käyttää pakottavia keinoja. Nye viittaa näihin ei-pakottaviin keinoihin pehmeänä valtana. Pehmeä valta tarkoittaa sellaista valtaa, jossa toinen osapuoli saadaan omaksumaan ajatut tavoitteet, sen sijaan, että saataisiin pakottamalla toinen osapuoli tekemään niin kuin itse halutaan.¹⁴⁷ Kepin ja porkkanan lisäksi on olemassa kolmas keino, ”houkutus”¹⁴⁸.

Pehmeä valta kumpuaa ideoiden voimasta ja perustuu kykyyn asettaa poliittinen agenda, taivutella toista ilman pakkokeinoja tai muuttaa toisen preferenssejä.¹⁴⁹ Kroenig, McAdam ja Weber kuvailevat osuvasti, että valtio hyödyntää pehmeää valtaa, kun se käyttää ei-materiaalisia keinoja saavuttaakseen tiettyjä ulkopoliittisia tavoitteita.¹⁵⁰ Pehmeän vallan ytimessä on toiminnan legitimiteetti. Mikäli toiminta katsotaan yleisesti legitimiiksi, on toiminta ja tavoitteet helpommin hyväksyttävissä ja tavoiteltavissa uhkauksiin tai lahjontaan verrattuna. Legitiimiys voi vähentää myös kovan vallankäytön vastustusta, mikä vastavuoroisesti tekee kovan vallan toimista taloudellisempia.¹⁵¹

Pehmeän vallan tehokkuutta on arvosteltu siitä, ettei pehmeällä vallalla saada marssivia armeijoita pysäytettyä, mutta pehmeän vallan perimmäiseksi tavoitteeksi voitaisiin ajatella sotilaallisen voimankäytön tekeminen tarpeettomaksi.¹⁵² Pehmeä valta perustuu oletukseen, että kansainvälisissä suhteissa voidaan saada aikaiseksi vaikuttamista ilman pakkokeinoja. Craig Hayden (2012) nostaa esimerkiksi tilanteen, jossa valtio edustaa universaalista tavoiteltavaa kulttuurista arvoa, jonka tuoman vallan myötä saattavat pakottavat keinot muuttua tarpeettomiksi.¹⁵³ Niin Hayden kuin Nyekin toteavat, että pehmeä valta ja politiikka ovat viime kädessä kilpailua

¹⁴⁶ Morgenthau, Hans: *Politics among nations : the struggle for power and peace / 7th ed. revised by Kenneth W. Thompson and W. David Clinton*. McGraw-Hill/Irwin, Boston 2006, s. 92.

¹⁴⁷ Nye (2004), s. 5.

¹⁴⁸ Eng. ”Attraction”. Lock, Edward: *Soft Power and Strategy: Developing a ‘Strategic’ Concept of Power. Soft Power and U.S. Foreign Policy: Theoretical, Historical and Contemporary Perspectives*. Inderjeet Parmar & Michael Cox. Routledge, New York 2010, s. 33.

¹⁴⁹ Hayden (2012), s. 37.

¹⁵⁰ Kroenig, Matthew, Melissa McAdamn & Steven Weber: *Taking Soft Power Seriously, Comparative Strategy* 29:5, 2010, s. 413.

¹⁵¹ Armitage, Richard & Joseph Nye: *CSIS Commission on Smart Power: a smarter more secure America, The CSIS Press*. Center for Strategic and International Studies, 2007, s. 6.

¹⁵² Nye (2011), s. 81–82 ja Armitage (2007), s. 6.

¹⁵³ Hayden (2012), s. 39.

kredibiliteetistä ja legitimitteetistä.¹⁵⁴ Tai kuten Nye kuvailee: ”*Jos saan sinut haluamaan tehdä sitä mitä minä haluan, silloin minun ei tarvitse pakottaa sinua tekemään asiaa, jota sinä et halua tehdä. Jos Yhdysvallat edustaa arvoja, joita muut haluavat seurata, on johtaminen meille edullisempaa.*”¹⁵⁵

Pehmeän vallan keinot edellyttävät pehmeän vallan resursseja. Pehmeän vallan resursseja ovat kulttuuri, poliittiset arvot sekä ulkopoliittikka silloin, kun se nähdään laillisena ja moraalisesti hyväksyttävänä.¹⁵⁶ Yhteys pehmeän vallan resurssien ja pehmeän vallan keinojen välillä ei ole yhtä suoraviivainen ja yksiselitteinen kuin kovan vallan kohdalla. Kovan vallan resurssin, esimerkiksi asevoimien, tehokkuus voidaan määrällisesti arvioida ja verrata kilpailevaan resurssiin. Samoin kovan vallan resurssin käyttäminen vallankäytöllisestä näkökulmasta on helposti hahmotettavissa. Pehmeän vallan resursseja ei voida hyödyntää toiminnassa yhtä suoraviivaisesti kuin kovan vallan resursseja ja sen vuoksi Nye kuvaa pehmeälle vallalle kaksi lähestymistapaa: passiivisen ja aktiivisen. Passiivinen pehmeä valta syntyy resursseista, kun puolestaan aktiivinen pehmeä valta syntyy resursseja hyödyntävästä käyttäytymisestä. Passiivista pehmeää valtaa Nye kuvaa loisteliaana kylänä kukkulan laella, jonne ihmiset hakeutuvat luonnostaan kylän hienouden vuoksi. Aktiivista pehmeää valtaa, käyttäytymistä, on tietoinen pehmeän vallan käyttäytyminen erilaisten kanavien kautta. Tällaisia kanavia voivat olla esimerkiksi julkinen diplomatia, erilaisten medioiden kautta tehtävät lähetykset, vaihtokauppojen tekeminen tai avustaminen.¹⁵⁷

Pehmeän vallan käytöksellisen ja resursseihin sidotun näkökulman sekoittuminen yhteen on herättänyt kritiikkiä pehmeän vallan käsitettä kohtaan.¹⁵⁸ Nye on pehmeän vallan jakamisella aktiiviseen ja passiiviseen lähestymistapaan pyrkinyt vastaamaan tähän kritiikkiin, mutta tätä jakoa ei ole nähty riittävän selventävänä¹⁵⁹. Aktiivinen ja passiivinen lähestymistapa viittaavat kahteen erilaiseen vallan muotoon. Aktiivisessa lähestymistavassa valta muodostuu kahden toimijan välisessä vuorovaikutuksessa. Passiivisessa lähestymistavassa valta on muun muassa jaetuissa arvoissa ja normeissa, eli passiivinen lähestymistapa edustaa vallan resursseihin sidot-

¹⁵⁴ Hayden (2012), s. 39–40.

¹⁵⁵ Nye, Joseph: Limits of American Power, *Political Science Quarterly* 117 no. 4, 2002, s. 554

¹⁵⁶ Nye (2011), s. 20–21, 243.

¹⁵⁷ Nye (2011), s. 94.

¹⁵⁸ mm. Lock (2010), s. 34 ja Bially Mattern, Janice: Why ‘Soft Power’ Isn’t So Soft: Representational Force and the Sociolinguistic Construction of Attraction in World Politics, *Millennium: Journal of International Studies* 33, no. 3 s. 584.

¹⁵⁹ Lock (2010), s. 35.

tua muotoa. Kun pehmeää valtaa tarkastellaan sen keinojen näkökulmasta, tarvitaan sekä aktiivista ja että passiivista lähestymistapaa.¹⁶⁰

Pehmeä valta välittyy suoralla tai epäsuoralla tavalla. Suorassa tavassa valtaa käyttävän tahon toimet välittyvät suoraan vallan kohteelle ja saavat aikaan vaikutusta. Epäsuorassa tavassa valtaa käyttävä taho vaikuttaa yleisöön, esimerkiksi kansaan, joka ohjaa päätöksentekijää.¹⁶¹ Artem Patalakh toteaa artikkelissaan, että kansan vaikutus päätöksentekoon nousee esille vain harvojen kysymysten kohdalla. Lisäksi kansa on yleensä kiinnostuneempi sisä- kuin ulkopoliittisesta päätöksenteosta, jolloin päättäjien on mahdollista kiinnittää kansan huomio toissijaisiin asioihin isojen ulkopoliittisten päätösten sijaan. Patalakh kuitenkin toteaa, että molempia välittymisen keinoja tarvitaan. Epäonnistuminen pehmeän vallan välittämisessä kansalle ei välttämättä haittaa tavoitteiden saavuttamista lyhyellä aikavälillä, mutta johtaa pidemmällä aikavälillä strategian epäonnistumiseen.¹⁶²

Nyen pehmeän vallan teoria on toimijakeskeinen ja pehmeä valta käyttäytymisen näkökulmasta pyrkiikin kuvailemaan valtiomiestaitoja, keinoja omaksuttaa toiselle ideat ilman pakkokeinoja.¹⁶³ Pehmeän vallan resurssit ovat tärkeä osa pehmeää valtaa, mutta tämän tutkielman kannalta keskeistä on pehmeän vallan käyttäytyminen, siis osata sanoa asioita, jotka saavat toisen osapuolen toimimaan itselle toivottavalla tavalla. Tässä tutkielmassa tarkastellaan Nyen luettelemia pehmeän vallankäytön keinoja, taivuttelua, agendan rajaamista ja viehätysten luomista¹⁶⁴, niiden kommunikatiivisesta näkökulmasta, eli kuinka puheen sisällön avulla käytetään pehmeää valtaa. Usein agendan raamittaminen ja taivuttelu ovat kommunikaatiossa selvästi erottuvia toimia, kun taas viehätysten luominen perustuu toimijan luonteenomaiseen taitoon tuottaa pehmeää valtaa ja voi olla puheesta vaikeammin havaittavissa.¹⁶⁵

Kansainvälisissä suhteissa agendan rajaaminen on pyrkimystä vaikuttaa siihen, miten monien tulkintojen joukosta pitäisi toimijoihin, tapahtumiin tai kiistoihin suhtautua.¹⁶⁶ Nye yhdistää taivuttelun ja agendan rajaaminen toisiinsa, houkuttelevasti perusteltu rajaaminen, joka vaikuttaa legitimiä on todennäköisesti luonteeltaan myös taivutteleva.¹⁶⁷ Agendan rajaamiseksi kommuni-

¹⁶⁰ Lock (2010), s. 35.

¹⁶¹ Nye (2011), s. 94.

¹⁶² Patalakh, Artem: Assessment of Soft Power Strategies: Towards an Aggregative Analytical Model for Country-Focused Case Study Research. *CIRR XXII* no 76. 2016, s. 92–94.

¹⁶³ Hayden (2012), s. 39–40.

¹⁶⁴ ”persuasion”, ”agenda-setting/framing” ja ”attraction”, Nye (2011), s. 90.

¹⁶⁵ Hayden (2012), s. 43.

¹⁶⁶ Hayden (2012), s. 43.

¹⁶⁷ Nye (2011), s. 93.

kaation avulla tulee siis esittää näkökanta, miten johonkin asiaan tulee suhtautua ja agendan rajaamisen tehokkuutta korostaa näkökannan legitimizeetti.

Taivuttelu pehmeän vallan käyttäytymisenä pyrkii argumentoinnin keinoin muokkaamaan kohteen ajattelua haluttuun suuntaan.¹⁶⁸ Taivuttelu onnistuu todennäköisimmin, mikäli taivuttelijaa pidetään uskottavana.¹⁶⁹ Taivuttelijan lähettämä viesti on keskeinen osa taivuttelua. Saman viestin lähettäminen useaan kertaan saa taivuteltavan kohteen muistamaan viestin paremmin.¹⁷⁰ Taivuttelu sisältää lähes aina myös manipulointia, pyrkien painottamaan valittuja asioita ja jättäen toiset kysymykset vähemmälle huomiolle. Taivuttelua voi esiintyä myös epärehellisenä, jolloin taivuttelu voi sisältää myös petkuttamista.¹⁷¹ Taivuttelussa pyritään rationaalisilla, faktoihin perustuvilla argumenteilla ja kausaalisuuden osoittamisella sekä normatiivisiin premisseihin vetoamalla vakuuttamaan kuulija omasta näkökannasta. Taivuttelussa esiintyy samoja piirteitä kuin agendan rajaamisessa, kun käsiteltävät ongelmat rajataan houkuttelevin keinoin tai tunteisiin vetoamalla.¹⁷² Bially Mattern kuvaa taivuttelun taisteluksi todellisuuden luonteesta. Hänen perustelunsa nojautuu sosiaaliseen konstruktivismiin. Bially Matternin mukaan todellisuus rakentuu sosiaalisessa kanssakäymisessä ja taivuttelu on yksi sosiaalisen kanssakäymisen ilmenemismuoto. Osapuolilla voi olla erilaisia ymmärryksiä todellisuudesta, mikä vastaavasti johtaa argumenttien kamppailuun todellisuuden kuvaajana.¹⁷³

Pehmeän vallan tuottaminen viehätysten avulla riippuu toimijan ominaisuuksista ja miten ne hahmottuvat kohteelle. Viehätöksessä on kysymys subjektiivisesta kokemuksesta, kuinka viehättävänä jokin asia näyttäytyy. Viehätysten luominen vaatii kohteen, mutta erilaiset kohteet viehättyvät erilaisista asioista.¹⁷⁴ Nye muotoilee Alexander Vovingin näkemyksen viehätysten luomisesta kolmeen ominaisuuteen: hyväntahtoisuuteen, kompetenssiin ja karismaan¹⁷⁵. Viehätysten luomisen ristiriitaisuus syntyykin näistä ominaisuuksista, joilla viehätystä luodaan. Aiemmin Nye oli jakanut vallan resursseihin ja käyttäytymiseen. Edellä luetellut ominaisuudet ovat jotakin resurssien ja käyttäytymisen väliltä ja Nye toteaa kirjassaan (2011), että näitä ominaisuuksia tarvitaan prosessissa, jossa resurssit muutetaan käyttäytymiseksi¹⁷⁶. Tässä tutkielmassa ollaan kiinnostuneita toimijan käyttäytymisestä, mutta Nye ei mallissaan erittele, kuinka

¹⁶⁸ Hayden (2012), s. 43.

¹⁶⁹ Kroenig et al. (2010), s. 415.

¹⁷⁰ Kroenig et al. (2010), s. 415.

¹⁷¹ Nye (2011), s. 93.

¹⁷² Nye (2011), s. 93.

¹⁷³ Bially Mattern (2005), s. 585–586.

¹⁷⁴ Nye (2011), s. 92.

¹⁷⁵ Benignity, competence ja beauty (charisma), Nye (2011), s. 92.

¹⁷⁶ Nye (2011), s. 92.

hyväntahtoisuuden, kompetenssin tai karisman ominaisuuksia käytetään, sen sijaan Nye toteaa vain, että niitä tarvitaan ja niiden vaikuttavuus riippuu kohteesta. Hayden (2012) nostaa esille, että viehäytys on edellä esitetystä asemasta tarkasteltuna käyttäytymisen lopputuote, minkälaiselta toimija näyttää kohteen silmissä toimiensa jälkeen. Hayden määrittelee, että viehäytyksen luominen on ennen kaikkea kutsu tunnistamaan jaettu kokemus olevaisesta ja yhteisestä näkökulmasta. Viehäytyksen luominen eroaa taivuttelusta siten, että viehäytyksen luomisessa pyritään symboloimaan jaettua maailmankuvaa.¹⁷⁷

Tutkimusmetodia varten Nyen valtakehys jaetaan alakäsitteisiin ja yläkäsitteisiin. Yläkäsitteet jaetaan sotilaallisiin keinoihin, talouden keinoihin ja julkisen diplomatian keinoihin.¹⁷⁸ Sotilaalliset ja talouden keinot otetaan suoraan Nyen kehyksestä, mutta ”julkisen diplomatian keinot” on vain tässä tutkielmassa käytettävä termi, eikä vastaa tarkemmin Nyen tai Baldwinin kuvailuun diplomatiasta tai sen keinoista. Nyen taksonomiassa hard power ja soft power esiintyvät rinnakkaisina termeinä, mutta Nye rinnastaa keskenään myös käsitteet ”military power”, ”economic power” ja ”soft power”. Tässä tutkielmassa pehmeä valta on rinnastettu jo hierarkisesti samalle tasolle kovan vallan kanssa, joten pehmeä valta vaatii allensa sen keinoja kuvaavan kokoavan termin. Tämän vuoksi luotiin yläkäsite julkisen diplomatian keinot, jonka alle tulevat alakäsitteiksi agendan rajaaminen, taivuttelu ja viehäytyksen luominen. Sotilaallisten keinojen alakäsitteet ovat kineettinen vaikuttaminen ja pakottavan diplomatian tukeminen uhkauksella sotilaallisesta voimankäytöstä. Talouden keinojen alakäsitteet ovat positiiviset sanktiot, negatiiviset sanktiot sekä pakottavan diplomatian tukeminen sanktioiden käytöllä.

2.2.4. Yhteenveto

Tässä luvussa on esitelty vallan jakautuminen kolmiin kasvuihin ja Nyen valtakehityksen mukaisesti kahteen ääripäähän, kovaan ja pehmeään valtaan. Kovassa vallassa A pyrkii pakottavien keinojen kautta saada B:n toimimaan halutulla tavalla. Pehmeässä vallassa A pyrkii arvoja, käsitteitä ja odotuksia muokkaamalla saamaan B:n toimimaan halutulla tavalla. Toinen tapa ku-

¹⁷⁷ Hayden (2012), s. 45.

¹⁷⁸ Nyen mukaan julkisen diplomatian avulla voidaan käyttää pehmeän vallan mukaisia vallankäytön keinoja. Nye viittaa julkisella diplomatialla sananmukaisesti julkisissa sosiaalisissa verkostoissa toteutettavaan diplomatiasta. Nye erittelee julkisen diplomatian yksityisestä diplomatiasta, julkisuuden ulkopuolella käytävästä keskustelusta, jossa voidaan myös käyttää pehmeitä vallankäytön keinoja. Tutkimuksen kannalta tämä erottelu on kuitenkin irrelevantti, sillä tutkimuksen aineisto perustuu ainoastaan presidenttien puheisiin ja twiitteihin, eli julkisen diplomatian tuotteisiin. Nye (2011), s. 100–102

vata janaa on määritellä se vapaaehtoisuuden asteen kautta, kuinka vapaasti toimija tekee päätöksen omasta toiminnastaan.

Kova ja pehmeä valta syntyy resursseista sekä resursseihin liitetystä käyttäytymisestä. Kovan vallan resursseja ovat sotilaalliset joukot ja talous, pehmeän vallan resursseja kulttuuri, poliittiset arvot ja legitiimi diplomatia. Resursseja hyödynnetään vallankäytöllisesti valtioiden välisessä kanssakäymisessä. Kovaa valtaa voidaan käyttää sotilaallisesti kineettisen vaikuttamisen lisäksi sotilaallisilla keinoilla uhkaamisella tai taloudellisesti positiivisia tai negatiivisia sanktioita asettamalla. Pehmeää valtaa voidaan käyttää taivuttelun, agendan raamittamisen tai viehätysten luomisen keinoin. Kovaa ja pehmeää valtaa yhdistää vallan eri keinojen kommunikatiivinen luonne, kaikkia vallan keinoja voidaan käyttää myös puheaktien kautta. Vallankäyttö tässä mielessä edellyttää toimijoiden välistä sosiaalista kanssakäymistä, joten vallankäyttöä voidaan toteuttaa esimerkiksi julkisen diplomatian keinoin.

← vapaaehtoisuuden aste →

Kuva 3. Kovan ja pehmeän vallankäytön keinot

2.3 Tutkimusmetodi

Laadullisessa analyysissä aineistoa tarkastellaan kokonaisuutena. Aineiston ajatellaan valottavan jonkin singulaariseksi ymmärretyksi sisäisesti loogisen kokonaisuuden rakennetta. Laadullinen analyysi vaatii tilastollisesta tutkimuksesta poikkeavaa absoluuttisuutta. Kaikki luotettavina pidetyt ja selvitettävään tutkimustilanteeseen kuuluviksi katsotut seikat tulee kyetä selvittämään siten, että ne eivät ole ristiriidassa esitetyn tulkinnan kanssa. Laadullinen analyysi tässä tutkimuksessa koostuu Alasuutarin esittelemästä kahdesta vaiheesta: havaintojen pelkistämisestä ja ongelman ratkaisemisesta.¹⁷⁹

¹⁷⁹ Alasuutari (1993), s. 21–22,

Havaintojen pelkistämässä voidaan erottaa kaksi osaa. Ensinnäkin aineistoa tarkastellaan aina vain tietystä teoreettis-metodologisesta näkökulmasta. Aineistoa tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota vain siihen, mikä on teoreettisen viitekehyksen ja kulloisenkin kysymyksenasettelun kannalta olennaista.¹⁸⁰ Keskittyminen olennaiseen ohjaa analyysin keskittymään hieman hallittavampaan määrään erillisiä raakahavaintoja koko puhemassan sijaan. Pelkistämisen toisen vaiheen ideana on edelleen karsia havaintomäärää havaintojen yhdistämisellä. Erilliset raakahavainnot yhdistetään yhdeksi havainnoksi tai ainakin harvemmaksi havaintojen joukoksi.¹⁸¹ Havaintojen yhdistämisen lähtökohtana on siis, että aineistossa ajatellaan olevan esimerkkejä tai näytteitä samasta ilmiöstä. Toisaalta havaintojen yhdistelmän tulee päteä poikkeuksetta kaikkiin raakahavaintoihin. Laadullisessa analyysissä yksikin poikkeus kumoaa säännön.¹⁸²

Toinen vaihe laadullisessa analyysissä on Alasuutarin (1993) mukaan ongelman ratkaiseminen. Ongelman ratkaiseminen merkitsee sitä, että tuotettujen johtolankojen ja käytettävissä olevien vihjeiden pohjalta tehdään merkitystulkinta tulkittavasta ilmiöstä. Merkitystulkinnassa voidaan erottaa erityyppisiä tutkimuskysymyksen ratkaisumalleja sen mukaan, mikä niissä on teoreettinen ydinkäsite. Mitä enemmän ongelman ratkaisemisessa on käytettävissä ratkaistavan tai tulkittavana olevaan tutkimustilanteeseen liittyviä vihjeitä, sitä paremmin tutkija voi luottaa siihen, että ratkaisu tai tulkinta on oikea.¹⁸³

Tutkittava aineisto linkittyy tutkimuksen teoriaan operationalisoinnin avulla. Operationalisoinnin termi on lainattu luonnontieteistä, eikä kvalitatiivisen tutkimuksen yhteydessä ole tavattu puhua operationalisoinnista.¹⁸⁴ Alasuutari (1993) puhuu vastaavasta asiasta tutkimusmetodinä.¹⁸⁵ Operationaalistamisen tavoite on tuottaa teorian käsitteille empiirisesti mitattavat vastineet. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa teorian operationalisointi on haasteellista, sillä teoreettisen käsitteen yhdistäminen kattavasti teoriaa kuvaaviin empirian käsitteisiin voi osoittautua vaikeaksi.¹⁸⁶

¹⁸⁰ mm. Alasuutari (1993), s. 23 ja Tuomi et al. (2009), s. 97.

¹⁸¹ Alasuutari (1993) s. 23.

¹⁸² Alasuutari (1993), s. 24–25.

¹⁸³ Alasuutari (1993), s. 30–31.

¹⁸⁴ Eskola, Jari & Juha Suoranta: *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*, Vastapaino, Tampere 1998, s. 75.

¹⁸⁵ Alasuutari (1993), s. 64.

¹⁸⁶ Eskola et al. (1998), s. 75–76.

Tämäntyyppisessä tutkimuksessa teoreettisen käsitteen ja sen operationaalisen vastinparin kohtaamattomuuden haaste on hyväksyttävissä, kun siihen kiinnitetään riittävästi huomiota.¹⁸⁷ Operationalisoidun käsitteen empiirinen mitattavuus luo joitakin haasteita. Puheesta toteutetun sisällönanalyysin avulla voidaan kuitenkin mitata, löytyykö tietyyppistä vallankäyttöä puheesta, eli vallankäyttöä joko on tai ei ole. Tutkimusasetelman kannalta tämä mitattavuus riittää, sillä tarkoituksena on selvittää presidenttien kategorisesti erilaisia vallankäytön keinoja. Toinen haaste on, että erilaisia vallankäytön keinoja kuvaavia käsitteitä on valtava määrä, jolloin ”empiirisesti mitattavan vastineen” luominen on vaativaa. Amerikkalainen kielitieteilijä Noam Chomsky (1959) piti tosiasiana sitä, että on periaatteessa olemassa ääretön määrä erilaisia kieliopillisesti oikein muodostettuja lauseita, eikä tätä kielellistä käyttäytymistä kyetä mitenkään palauttaa kielenkäyttäjien ehdollistumiseen, oppimishistoriaan tai ärsyke-reaktio-vastaavuuksiin.¹⁸⁸ Tämä puolestaan viestii siitä, ettei operationalisoituihin vastineisiin voida aineiston analyysissä lukittaa, vaan niiden tehtävä on ohjata ajatusta.

Alasuutari (1993) käsittelee operationalisointia vastaavaa asiaa termillä tutkimusmetodi. Alasuutarin mukaan metodi koostuu niistä käytännöistä ja operaatioista, joiden avulla tutkija tuottaa havaintoja, sekä niistä säännöistä, joiden mukaan näitä havaintoja voi edelleen muokata ja tulkita, niin että voidaan arvioida niiden merkitystä johtolankoina. Ilman näin määriteltyä metodologia, selkeitä sääntöjä siitä, millaisista havainnoista on lupa mitäkin päätellä, tutkimus voi muuttua omien ennakkoluulojen empiiriseksi todisteluksi. Huonosti eksplikoitu metodi ja epä-määräinen intuition varassa tehty analyysi ei anna aineistolle mahdollisuutta osoittaa tutkijan hypoteeseja vääriksi. Tutkimusmetodin tulee olla sopuosinnussa tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen kanssa.¹⁸⁹

Oli kyse sitten operationalisoinnista tai tutkimusmetodista, yhteistä edellä esitetyille kirjoittajille on vaatimus teoreettisen viitekehyksen purkamisesta osiin siten, että teorian avulla kyetään selittämään tutkittavaa ilmiötä. Ennen kaikkea operationalisoinnin tai tutkimusmetodin tulee tuottaa säännöt, joiden avulla aineistoa tulkitaan.

Tutkimuksessa kieltä ja puhetta tarkastellaan kommunikaation sisällöllisestä näkökulmasta, jolloin sisällönanalyysi on Milesin ja Hubermanin (1994) mukaan yksi mahdollinen keino lähestyä

¹⁸⁷ Eskola et al. (1998), s. 76.

¹⁸⁸ Raatikainen (2004), s. 38–39

¹⁸⁹ Alasuutari (1993), s. 65–66.

aineistoa.¹⁹⁰ Tämä valinta jättää kielen kulttuurilliset vaikutteet sekä kommunikaation prosessin tutkimuksen ulkopuolelle. Puheesta kiinnitetään huomiota vain siihen, mitä on sanottu ja millaisena se tekstissä näyttäytyy. Puhe osoitetaan aina tietylle yleisölle. Perelmania mukaillen, yleisö ei koostu niistä, kenelle puhuja välittömästi esiintyy vaan yleisöön tulee lukea kaikki ne, joihin puhuja haluaa argumentaatiolla vaikuttaa.¹⁹¹ Huolimatta siitä yleisöstä joka on läsnä, on puheen yleisö Iran, iranilaiset tai kansainvälinen yhteisö, riippuen siitä *kenelle* presidentti kulloinkin puhettaan osoittaa.

Tämän tutkielman tutkimusmetodi noudattaa Alasuutarin (1993) näkemystä laadullisen tutkimuksen tekemisestä. Alasuutari (1993) jakoi laadullisen analyysin kahteen vaiheeseen, selvyyden vuoksi tutkielman analyysissä erotettiin kolme osaa: havaintojen pelkistäminen tietystä teoreettis-metodologisesta näkökulmasta, havaintojen yhdisteleminen ja ongelman ratkaiseminen. Ensimmäisessä vaiheessa aineistoa tarkastellaan Nyen muodostaman teoreettisen viitekehyksen mukaisesta teoreettis-metodologisesta näkökulmasta. Nyen teoriasta yhdistetään vallankäytön keinot, joiden avulla aineistosta etsitään teoriasta operationalisoitujen käsitteiden piiriin lukeutuvia puheakteja. Nämä puheaktit ovat tutkimuksen raakahavainnoja. Toisessa vaiheessa raakahavainnot eritellään, kootaan ja yhdistetään Nyen alakäsitteeseen. Kolmannessa vaiheessa merkitystulkinta luodaan havainnoista yhdistämällä havaintojen mukaiset alakäsitteet yläkäsitteeseen ja merkitystulkinnalla vastataan tutkimuskysymykseen. Merkitystulkinta tarkoittaa vastausta kysymykseen, millaisia vallankäytön keinoja presidentit ovat käyttäneet. Merkitystulkintoja vertailemalla havaitaan, miten vallankäytön keinot ovat presidenttien välillä muuttuneet.

¹⁹⁰ Miles, Matthes B. & A. Michael Huberman: *Qualitative data analysis : an expanded sourcebook*. SAGE Publications, Thousand Oaks 1994, s. 7

¹⁹¹ Perelman, Chaim: *Retoriikan valtakunta*. Vastapaino, Tampere 1996, s. 21.

Valta	Yläkäsite	Alakäsite (Nye)	Operationalisoitu vastine
Kova valta			
	Sotilaalliset keinot	1) Taisteleminen 2) Pakottavan diplomatian tukeminen uhkauksella sotilaallisesta voimankäytöstä	Kineettinen vaikuttaminen. Uhkaaminen sotilaallisella voimankäytöllä.
	Taloudelliset keinot	1) Negatiiviset sanktiot 2) Positiiviset sanktiot 3) Pakottavan diplomatian tukeminen sanktioiden käytöllä	Uhkaus sanktion asettamisesta. Lupaus sanktion poistamisesta tai maksuista.
	Julkisen diplomatian keinot	1) Agendan rajaaminen 2) Taivuttelu	Asioista sopiminen, argumentointi, manipulointi, kausaalisuuden osoittaminen ja normatiiviset premissit
		3) Viehätyksen luominen	"Kutsu tunnistamaan jaettu kokemus olevaisesta ja yhteisestä näkökulmasta"
Pehmeä valta			

Taulukko 3. Vallankäytön keinojen jako

Taulukossa kolme on havainnollistettu tutkimusmetodia. Presidenttien puheista etsitään sellaisia puheakteja, joista on havaittavissa jonkinlaisen vallan keinon käyttöä. Otetaan esimerkiksi Trump, joka puheessaan uhkaa asettaa sanktioita, mikäli Iran ei muuta toimintatapojaan. Sanktioilla uhkaaminen edustaa taloudellisia keinoja, vaatimus esiintyy pakottavassa kehyksessä ja uhkaus on osoitettu suoraan Iranin johtajille. Näin erilaiset puheaktit muodostavat raakahavaintoja, joita yhdistelemällä luodaan kuva, minkälaisesta vallankäytöstä on kyse. Kolmannen vaiheen merkitystulkinnassa voidaan todeta, että Trump käyttää suorasti kohdistettavia talouden keinoja vallankäytössään.

2.4 Aineisto

Tutkimusaineistona käytettävä kirjallinen materiaali on jaettavissa kahteen luokkaan, yksityisiin dokumentteihin ja joukkotiedotuksen tuotteisiin. Yksityisillä dokumenteilla tarkoitetaan esi-

merkiksi puheita. Näiden dokumenttien sekä joukkotiedotuksen tuotteiden analyysissä voidaan käyttää sisällönanalyysiä tutkimusmenetelmänä.¹⁹²

Tutkimuksen aineisto kootaan harkinnanvaraisella otoksella presidenttien puheista. Harkinnanvarainen otanta tarkoittaa, että aineisto valitaan tutkijan asettamien kriteerien perusteella.¹⁹³ Aineistoon tutkimuksessa luetaan kaikki presidenttien pitämät viralliset puheet, vastineet, lehdistötilaisuudet sekä presidentti Donald Trumpin virallisen Twitter-tilin twiitit. Trumpin sosiaalisen median julkaisut on katsottu edustavan presidentin ja hallinnon virallista kantaa¹⁹⁴, joten myös nämä kuuluvat aineistoon.

Aineisto koottiin siten, että presidenttien puheiden sisältö kartoitettiin kolmannen osapuolen verkkosivujen avulla. Kartoittamisella haettiin kriteereitä vastaavat puheet, jonka jälkeen hakukriteereihin sopivat puheet ladataan Valkoisen talon verkkosivuilta. Kolmannen osapuolen verkkosivun käyttö oli puheiden kartoittamisen edellytys, sillä puheita on yhteensä runsaan kuuden vuoden ajalta valtava määrä. Valkoisen talon verkkosivut eivät tarjoa hakutoimintoa, jonka avulla voitaisiin etsiä kriteereihin sopivia puheita. Apuna käytettiin Obaman osalta verkkosivua <https://www.americanrhetoric.com/barackobamaspeeches.htm> ja Trumpin osalta verkkosivua <https://factba.se/>. Obaman puheita keräävällä verkkosivulla ei voitu hakea puheiden sisältöä, vaan puheet täytyi yksi kerrallaan tarkastaa. Trumpin tuottamaa sisältöä keräävällä verkkosivulla puolestaan puheiden sisältöä pystyi etsimään, joten kummallekin presidentille muodostettiin omat hakukriteerit, joilla puheita etsittiin.

Obaman puheista otos koottiin seuraavasti: ensiksi aineistosta valittiin kolme puhetta, jotka käsittelevät kokonaisuudessaan Irania. Tarkoituksena oli kerätä Irania koskevasta puheesta riittävä määrä käsitteistöä, joka ilmenisi myös muissa puheissa. Kolmen puheen odotettiin muodostavan riittävän kattavasti termejä, jotka ilmenevät myös muissa puheissa, joissa mainitaan Iraniin liittyviä asiakokonaisuuksia. Riittävän suurella käsitteistöllä kyettiin seulomaan myös loput Obaman puheet. Näytepuheiksi valittiin Obaman puheista ”*Statement on the Iran Accord*” (23.11.2013), ”*On Iran and PM Netanyahu’s Speech to Congress*” (3.4.2015) ja ”*Statement on Iran Nuclear Agreement*” (2.5.2015). Näytepuheista muodostettiin hakusanakokonaisuus valitsemalla sanoja, jotka esiintyivät sanan ”Iran” ympärillä tai viittasivat jollain tavalla Iraniin.

¹⁹² Tuomi et al. (2009), s. 84.

¹⁹³ Saaranen-Kauppinen, Anita & Anna Puusniekka: *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, Tampere 2006. [<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>], luettu 4.9.2018.

¹⁹⁴ James Madison Project v. Department of Justice: *Case 1:17-cv-00144-APM Document 29*, 2017, s. 4.

	a	b	c	d	e	f
1	Iran					
2	nuclear	program	weapon	capabilites	armed	power
3	Islamic	Republic				
4	Supreme	Leader				
5	terrorism					
6	middle	east				
7	shah					
8	Revolu- tionary	Guard				
9	Quds	Force				
10	iranian					
11	Teheran					

Taulukko 4. Obaman puheiden jaotteluun käytetyt hakusanat.

Hakusanakokonaisuuden muodostamisen jälkeen Obaman puheet käytiin yksi kerrallaan läpi käyttäen jokaista hakusanaa. Puheet taulukoitiin hakusanojen osuvuuden perusteella. Hakusanoja käytettiin sellaisenaan tai niiden yhdistelmänä. Yhden hakusanan riviltä etsittiin myös muut mahdolliset yhdistelmät, jolloin puheen luokitteluksi saattoi syntyä esimerkiksi:

Päivämäärä	Puheen nimi	Tarkastettu	Käsittelee Irania	Mainitaan Iran	Mainitaan hakusana
24 September 2014	United Nations 69th Session General Assembly Speech	x		x	1a, 2a, 2c, 6a, 6b

Puheet jaoteltiin sisältönsä perusteella neljään osaan. Ensimmäisen osan muodostivat puheet, jotka kokonaisuudessaan tai lähes kokonaisuudessaan käsittelevät Irania tai Iraniin sidoksissa olevaa toimijaa. Tällainen toimija voi olla esimerkiksi Iranin asevoimat. Toisen osan muodostivat puheet, joissa mainittiin Iran tai Iraniin sidoksissa oleva toimija. Tällaisia puheita voivat olla esimerkiksi Israelia käsittelevät puheet, joiden yhteydessä käsiteltiin myös Irania. Kolmannen osan muodostavat ne puheet, joiden sisällössä viitattiin Iraniin liittyviin asiakokonaisuuksiin, mutta ei mainittu suoraan Irania. Neljännen osan muodostavat loput puheet. Tutkielmassa aineistosta analysoidaan aineiston ensimmäinen ja toinen osa ja analysoimatta jätetään aineiston kolmas ja neljäs osa.

Aineiston jaottelussa neljään osaan käytettiin Microsoft Wordin hakutoimintoa. Pelkästään Barack Obaman puheita on neljän vuoden ajalta yli 200, joten hakusanojen käyttö oli aineiston koostamisen kannalta ehdoton edellytys. Hakutoiminnon käyttö on todennäköisesti jopa tarkempaa, sillä tietokoneen avulla voidaan nopeammin ja tarkemmin muodostaa aineistosta analyysia varten jäävät puheet, sillä aineisto sisälsi tuhansia sivuja tekstiä.

Puheet, joissa ei esiinny hakusanoja 1, 3 tai 6 jätettiin huomioitta, sillä ne eivät viitanneet Iraniin riittävästi. Jäljelle jääneistä puheista muodostettiin tutkimusaineisto. Obaman puheiden ai-tous verrattiin Valkoisen talon internet-sivuilla julkaistuihin puheisiin, josta puhe ladattiin. Jäl-jelle jäänyt tutkimusaineisto sisälsi 53 puhetta.

Trumpin puheista aineisto koottiin siten, että hakusanalla ”Iran” kartoitettiin kaikki puheet ja twiitit, joissa mainittiin Iran. Koska käytetty palvelu tarjoaa kaiken Trumpin tuottaman sisällön, kuten esimerkiksi tv-haastattelut, rajattiin hakutulokset virallisiin puheisiin. Tämän jälkeen pu-heita verrattiin Valkoisen talon internet-sivuilla julkaistuihin puheisiin ja lehdistötilaisuuksiin. Puheiden osalta aineistoksi koottiin ne Trumpin puheet, jotka sopivat hakukriteereihin ja oli julkaistu Valkoisen talon verkkosivuilla. Lopuksi puheet koottiin lataamalla puheiden viralliset versiot Valkoisen talon verkkosivuilta.

Yksi twiitti voi olla pituudeltaan 140 merkkiä. Twiitille asetetun maksimipituuden vuoksi, voi yksittäisen asian ilmaisuun joutua käyttämään useampaa twiittiä. Factba.se -verkkosivun haku-toiminto palauttaa kuitenkin vain sen yksittäisen twiitin, jossa on mainittu Iran. Näin ollen jou-dutaan tarkastamaan kyseistä twiittiä aiemmat ja myöhemmät twiitit, jotta voidaan varmistua, kuuluuko twiitti osaksi useamman twiitin asiasisältöä. Edellä esitetyillä koodauksilla Trumpin osalta tutkimusaineiston kooksi muodostui 72 puhetta ja 53 twiittiä.

Näin muodostettu tutkimusaineisto sisälsi kokonaisuudessaan yhteensä 125 puhetta ja 53 twiit-tiä. Näihin puheisiin ja twiitteihin sovellettiin aiemmin esiteltyä tutkimusmetodia. Raakahavain-toja esiintyi Obaman osalta 27 puheessa ja Trumpin osalta 22 puheessa ja kymmenessä twiitis-sä.

3 OBAMAN VALLANKÄYTÖN KEINOT IRANIIN OBAMAN TOISELLA PRESIDENTTIKAUDELLA

3.1 Obaman puheet 2013

Vuosi 2013 oli erityinen Yhdysvaltojen ja Iranin suhteiden lähihistoriassa. Maltillisen Hassan Rouhanin valinta Iranin presidentiksi avasi mahdollisuuden valtioiden suhteiden parantamiselle ja keskusteluyhteyden avauduttua myös Yhdysvaltojen tavoitteiden saavuttamiselle. Yhdysvaltojen tavoite olivat ydinaseiden leviämisen ehkäisy: Iran ei saanut missään olosuhteissa saanut saada valmistetuksi ydinasetta.

Obama puheissaan korostikin useasti, että hän tekee kaikki tarpeelliset toimet ydinaseen saamisen estämiseksi. Hän sanoi jo vuoden ensimmäisessä State of the Union puheessaan tekevänsä ”*tarpeelliset toimet estääkseen heitä (Irania) saamasta ydinasetta.*”¹⁹⁵ Obama käytti samankaltaista ilmausta Jerusalemissa pitämässään puheessa, jossa totesi, että ”*Amerikka tekee mitä täytyy estääkseen ydinaseellisen Iranin*”.¹⁹⁶ Lisäksi samaa fraasia hieman eri sanakäantein Obama käyttää kahdessa myöhemmässä puheessaan.¹⁹⁷ Vaikka ”kaikki keinot” sisältää koko vallankäytön keinovalikoiman kovasta vallasta pehmeään, on hänellä halu ratkaista tilanteet ensisijaisesti diplomaattisin keinoin. Obama muistuttaa kaikista mahdollisista keinoista vasta sen jälkeen, kun hän on ilmaissut halunsa ratkaista ongelman diplomaattisesti¹⁹⁸.

Obama toteaa useaan otteeseen haluavansa ratkaista kiistan Iranin ydinaseesta rauhanomaisin ja diplomaattisin keinoin. Rauhanomaisuutta korostaakseen Obama toteaa useasti, että Yhdysvallat ei halua ratkaista kiistaa sotilaallisesti. Sotilaallisesta voimankäytöstä puhuessaan Obama nostaa esille sotilaallisen voimankäytön välttämättömät kustannukset¹⁹⁹ ja tahattomat seuraukset²⁰⁰ sekä hänellä on ”*velvollisuus ratkaista erimielisyydet rauhanomaisesti konfliktiin ryntäämisen sijaan.*”²⁰¹ Obaman näkemyksen mukaan sotilaallisella voimankäytöllä ei voida var-

¹⁹⁵ Obama, Barack: *Remarks by the President in the State of the Union Address*. Washington D.C., Yhdysvallat, 2013a.

¹⁹⁶ Obama, Barack: *Remarks of President Barack Obama To the People of Israel*. Jerusalem, Israel 2013b.

¹⁹⁷ Obama, Barack: *Statement by the President on the Affordable Care Act*, Washington D.C. Yhdysvallat, 2013c ja Obama, Barack: *Statement By The President On First Step Agreement On Iran's Nuclear Program*, Washington D.C., 2013d.

¹⁹⁸ Obama (2013a, 2013b, 2013c, 2013d).

¹⁹⁹ Obama (2013b ja 2013c).

²⁰⁰ Obama (2013b ja 2013c).

²⁰¹ Obama (2013d).

mistua, ettei Iran tavoittelisi tulevaisuudessa ydinasetta yhä voimakkaammin²⁰². Asia ei näyt-
täydy kuitenkaan niin yksiselitteisenä. Eräässä puheessaan Obama sanoo: *”As President and
Commander-in-Chief, I will do what is necessary to prevent Iran from obtaining a nuclear
weapon.”*²⁰³ Obama viittaa asemaansa presidenttinä ja asevoimien ylipäällikkönä, mikä osoit-
taa, ettei sotilaallisten keinojen käyttö ole kokonaan poissuljettua.

Julkisen diplomatian keinoja Obama käyttää pehmeän vallan mukaisen taivuttelun ja agendan
rajaamisen keinoin. Taivuttelu ja agendan rajaaminen esiintyvät usein yhdessä. Obama rajaa
agendaa antamalla moneen kertaan kaksi vaihtoehtoa tulevaisuudesta, jolloin Obama luo vaiku-
telmaa, että valintaa seuraavat tapahtumat ovat riippuvaisia Iranista.²⁰⁴ Vaihtoehtoa tarjotes-
saan Obama pyrkii taivuttelemaan Irania tekemään Yhdysvalloille ja kansainväliselle yhteisölle
edullisen ratkaisun vetoamalla kansainväliseen lakiin²⁰⁵ tai huomauttamalla, että Iranin omat
toimet ovat johtaneet asetettuihin sanktioihin²⁰⁶. Statement on Iran Accord -puheessaan Obama
vastaavasti taivuttelee Irania sanomalla, että Iranin kansa hyötyy sopimuksesta, kun Iran liittyy
sopimuksen myötä jälleen kansainvälisen yhteisön jäseneksi.²⁰⁷ Argumentoinnin keinot perus-
tuvat normatiivisiin premisseihin tai kausaalisuuden osoittamiseen.

Agendan rajaaminen yksinään esiintyy useaan otteeseen Obaman ilmaisuissa, joissa hän tahtoo
luoda kattavan sopimuksen, joka estää Iranin tien ydinaseen kehittämiseksi, mutta kunnioittaa
Iranin oikeutta käyttää ydinvoimaa valtion tarpeisiin.²⁰⁸ Obama käyttää pehmeää valtaa nosta-
malla sopimuksen ehdoiksi Yhdysvaltojen tavoitteiden mukaisen agendan. Huomionarvoinen
osoitus Obaman retoriikasta on ote lehdistötilaisuudesta, jossa Obama toteaa kuin suoraan Ny-
en pehmeän vallan teoriasta: *”...paras keino varmistua, ettei valtiolla ole ydinasetta, on hei-
dän oma päätöksensä olla omistamatta ydinasetta.”*²⁰⁹

²⁰² Obama (2013c).

²⁰³ Obama (2013d)

²⁰⁴ Obama, Barack, *Remarks by the President in Address to the Nation on Syria* Washington D.C., 2013e,
Obama, Barack: , *Remarks by President Obama in Address to the United Nations General Assembly*, New
York, 2013f ja Obama (2013d)

²⁰⁵ *”Iran -- which must decide whether to ignore international law by building a nuclear weapon, or to take a
more peaceful path”*, Obama (2013e)

²⁰⁶ Obama (2013f)

²⁰⁷ Obama (2013d)

²⁰⁸ Obama, Barack: *Remarks by President Obama at the Brandenburg Gate*, Berliini, 2013g, Obama (2013d) ja
Obama, Barack: *Press Conference by the President*, Washington D.C., 2013h

²⁰⁹ Obama (2013c)

Obama pyrkinee viehätysten luomiseen puhumalla yhteisestä turvallisesta tulevaisuudesta, joka rakentuu maiden väliselle luottamukselle ja kunnioitukselle.²¹⁰ Tutkija Trita Parsi (2012) kirjoitti luottamuksen puutteen olleen suuri ongelma Iranin ja Yhdysvaltojen historiassa. Jo Obaman ensimmäisen kauden aikana mahdolliset neuvottelut olivat usein kaatuneet epäluottamukseen valtioiden suhteissa. Molemmat osapuolet halusivat epäluottamuksen vuoksi toisen valtion toteuttavan konkreettisia toimia ennen kuin neuvottelut voidaan aloittaa. Tämän toivottiin olevan osoitus aidosta aikeesta tehdä, ei vain puhua, asioita suhteiden parantamiseksi.²¹¹ Tätä epäluottamusta Obama oli valmis purkamaan ”*pala kerrallaan*”²¹² ja ydinsopimus ”*on ensimmäinen askel kohti erilaista, yhteisille tavoitteille ja kunnioitukselle pohjautuvaa suhdetta.*”²¹³

Vaikka Obama näyttäisi käyttävän runsaasti pehmeää valtaa puheissaan ja pyrkimyksissään, esiintyy puheissa myös kovan vallan käyttöä. Kovan vallan keinot tosin rajoittuvat pitkälti talouden keinojen käyttöön. Sanktioiden asettamisesta Obama toteaa: ”... *Amerikan rakentaneen koalition nostaakseen Iranin kustannuksia heidän velvollisuuksien täyttämättä jättämisestä. Iran on enemmän paineen alla kuin aiemmin*”²¹⁴, ”*Iranin toimien johtaneen voimassaoleviin kattaviin sanktioihin*”²¹⁵ ja ”...*iranilaiset tietävät, että jos neuvottelut epäonnistuvat, uudet ja tiukemmat sanktiot asetetaan voimaan.*”²¹⁶ Sanktioista puhuessaan Obama korostaa Iranin olevan paineen alla sanktioiden vuoksi, mikä toisaalta viestittää Yhdysvaltojen kyvystä painostaa Irania toimimaan Yhdysvaltojen tavoitteiden mukaisesti. Obaman puheissa esiintyviä talouden keinoja ovat myös sanktioiden poistot, joita Obama lupaa, mikäli neuvottelut saadaan onnistuneesti toteutettua. Obama puhuu loppuvuodesta ensiksi ”*hyvin vaatimattomista helpotuksista*”²¹⁷, mutta seuraavassa Irania koskevassa puheessaan yhdeksän päivää myöhemmin vaatimattomien helpotusten lisäksi Yhdysvallat sitoutuu olemaan asettamatta uusia sanktioita ja Iranille annetaan pääsy osaan tuloista, jotka on estetty sanktioilla.²¹⁸

²¹⁰ Obama (2013d) ja Obama (2013f)

²¹¹ Parsi (2012), s. 66–68

²¹² Obama (2013d)

²¹³ Obama (2013f)

²¹⁴ Obama (2013b)

²¹⁵ Obama (2013f)

²¹⁶ Obama (2013h)

²¹⁷ ”*we would provide very modest relief at the margins of the sanctions*”, Obama (2013c)

²¹⁸ Obama (2013d)

3.2 Obaman puheet 2014

Syyrian kriisi kiihtyi vuonna 2014 ja Iran osallistui kriisiin tukemalla vanhan liittolaisensa Bashar-al Assadin hallintoa.²¹⁹ Iranin ja kansainvälisen yhteisön välille tuli uusia haasteita, kun Assadin hallintoa väistymään vallasta.²²⁰ Nämä haasteet eivät kuitenkaan näyttäneet merkittävästi Obaman puheissa vuonna 2014. Obama otti vuoden aikana kohtalaisen vähän kantaa Iranin tilanteeseen.

Vuonna 2014 Obama toisti samaa diplomaattisen ratkaisun narratiivia Yhdysvaltojen ja Iranin välisiin kiistoihin.²²¹ Korostuneesti esille nousee myös Obaman puheet, kuinka heidän hallintonsa ajamat sanktiot yhdistettynä diplomatiaan ovat tuoneet mahdollisuuden ydinsopimuksen laatimiseen ja ydinaseiden leviämisen estämiseen.²²² Vuoden 2014 State of the Union puheessa Obama toteaa, että diplomatia yhdistettynä talouden painostukseen on pysäyttänyt Iranin ydinohjelman. Samassa puheessa Obama myös varoittaa kongressia, mikäli he yrittävät asettaa uusia sanktioita neuvottelujen ollessa käynnissä. Tässä tapauksessa Obama tulee käyttämään veto-oikeuttaan estääkseen uusien sanktioiden voimaantulemisen, sillä Obama haluaa antaa neuvotteluille mahdollisuuden onnistua.²²³ State of the Union -puhe on ensisijaisesti osoitettu omalle kansakunnalle, jolloin Obama pyrkinee osoittamaan omalle kansalleen käynnissä olevien Iraniin liittyvien toimien tärkeyden. Iranin vastainen voima näyttäisi siirtyvän perintönä Yhdysvaltojen hallinnossa edelliseltä seuraavalle, ja tähän voimaan Obama pyrkinee vaikuttamaan. Vaikuttamalla omaan kansakuntaansa, vaikuttaa Obama myös Yhdysvaltojen ulkopuolelle. State of the Union -puhetta seurataan maailmanlaajuisesti ja voidaan olettaa, että myös Iranissa seurataan puhetta tarkasti. Veto-oikeuteen nojaamalla Obama kertonee Yhdysvaltojen olevan vakavissaan Iranin kanssa neuvoteltavan sopimuksen suhteen ja pyrkinee näin rakentamaan luottamusta Yhdysvaltojen ja Iranin välille.

Taivuttelu näkyy Obaman puheissa hänen pyrkiessä edelleen osoittamaan, että valinta tulevaisuudesta on Iranin johtajien vastuulla. Hän toteaa Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen

²¹⁹ Akbarzadeh, Shahram: Iran's Uncertain Standing in the Middle East, *The Washington Quarterly* 40:3, 2017, s. 109.

²²⁰ Akbarzadeh (2017) s. 110.

²²¹ Obama, Barack: *President Barack Obama's State of the Union Address*, Washington D.C., 2014a, Obama, Barack: *Remarks by President Obama in Address to the United Nations General Assembly*, New York, 2014b, Obama, Barack: *Remarks by President Obama at Young Southeast Asian Leaders Initiative Town Hall*, Kuala Lumpur, 2014c

²²² Obama (2014a) ja Obama, Barack: *Remarks by the President at the United States Military Academy Commencement Ceremony*, West Point, New York, 2014e

²²³ Obama (2014a)

puheessaan Iranin johtajille sekä kansalle, että tämän diplomaattisen ratkaisun ei pidä antaa mennä ohitse²²⁴. Samoin myöhemmin välivaalien voittoa seuranneessa lehdistötilaisuudessa hän argumentoi, että mikäli Iran kykenee hyväksymään sopimuksen, on lopputulos selvästi parempi Iranille, Lähi-idän alueelle ja maailmalle.²²⁵ Obaman taivutteluun liittyy argumentointi paremman vaihtoehdon puolesta, mutta hän ei kuitenkaan puhu edes mahdollisuutena toisesta vaihtoehdosta tai sen valitsemisen seurauksista.

3.3 Obaman puheet 2015

Joint Comprehensive Plan of Action -sopimus, eli Iranin ydinsopimus saatiin valmiiksi vuonna 2015. Sopijaosapuolet olivat Iran sekä Yhdysvallat, Kiina, Venäjä, Ranska, Iso-Britannia, Saksa ja Euroopan Unioni. Sopimusta edelsivät useamman vuoden mittaiset neuvottelut²²⁶. Sopimusneuvottelujen ollessa käynnissä Obama jatkoi puhumista diplomatian tärkeydestä tavoitteiden saavuttamiseksi. Sanktiot yksinään eivät onnistuneet pysäyttämään Iranin ydinohjelmaa, vaan vaadittiin diplomatiia, jotta sopimus saatiin valmiiksi.²²⁷ Diplomatiia oli edellytys myös kansainvälisen yhteisön, ja ennen kaikkea viiden turvallisuusneuvoston pysyvän jäsenen, saamiseksi sopimuksen taakse²²⁸.

Tutkimusaineistossa vasta vuonna 2015 osoitetaan ensimmäistä kertaa puhetta Iranin kansalle. Iranilaisia puhutellessaan Obama pyrkii taivuttelemaan Irania epäsuorasti. Tavoite lienee ilmapiin muuttaminen Iranissa ja aikaansaadulla muutoksella kyettäisiin vaikuttamaan myös Iranin johtajiin. Toinen tavoite lienee kilpailevan diskurssin luominen Iranissa vallitsevalle amerikkavastaiselle diskurssille korostamalla, että Yhdysvallat haluaa lähestyä Irania yhteisten tavoitteiden ja molemminpuolisen kunnioituksen kautta.²²⁹ Obama rakentaa diskurssia toteamalla sanktioiden seurauksen kansainvälisten lakien rikkomisesta. Mikäli Iran noudattaa sopimuksia ja kansainvälisiä velvollisuuksia, voi Iran liittyä taas kansainväliseen yhteisöön. Osana kansainvälistä yhteisöä iranilaiset voisivat hyödyntää poikkeuksellisen lahjakkuutensa ja saavuttaa myös Iranin kansan tavoitteet. Obama toteaa tämän olevan eduksi Iranille ja maailmalle.²³⁰ Hän aloitti

²²⁴ Obama (2014b)

²²⁵ Obama, Barack: *Remarks by the President in a Press Conference*, Washington D.C., 2014d

²²⁶ Khalaji, Mehdi: Great Expectations: Iran after the Deal, *The Washington Quarterly* 38:3, 2015, s. 65

²²⁷ Obama, Barack: *Statement by the President on the Framework to Prevent Iran from Obtaining a Nuclear Weapon*, Washington D.C., 2015a

²²⁸ Obama (2015a) ja Obama Barack: *Remarks by President Obama to the United Nations General Assembly*, New York, 2015b.

²²⁹ "We are willing to engage you on the basis of mutual interests and mutual respect", Obama (2015a).

²³⁰ Obama (2015a).

Iranin kansalle osoitetun osuuden positiivisesti, mutta jatkaa negatiivisemmalla sävyllä: “*We have a difficult history between us, and our concern will remain with respect to Iranian behavior so long as Iran continues its sponsorship of terrorism, its support for proxies who destabilize the Middle East, its threats against America’s friends and allies -- like Israel. So make no mistake: We will remain vigilant in countering those actions and standing with our allies*”²³¹. Kommentin tarkoituksena lienee muistuttaa, että niin kauan kun Iranin valtio jatkaa pahantahtoisia toimiaan, Yhdysvaltojen täytyy olla valppaana toimimaan Irania vastaan. Tämä on kausaalisuuden osoittamiseen nojaavaa argumentointia Iranin kansalle. Jos Iran ei noudata lakeja, pitää Yhdysvaltojen toimia. Edelleen Obama silti pyrkinee vaikuttamaan Iranin kansaan, jotta muutos Iranin toiminnassa lähtisi sisältä käsin.

Myöhemmin syksyllä YK:n yleiskokouksessa Obama puhuttelee jälleen Iranin kansaa ja johtajia, mutta jälleen jättämällä valinnan Iranille. “*Jos Iran valitsisi toisen tien, se olisi hyväksi alueen turvallisuudelle, Iranin kansalle ja maailmalle.*”²³² Obama koettaa saada Irania lopettamaan epävakauden lietsomisen ja pyrkii suuremman hyvän avulla saada taivuteltua Irania tekemään valinnan, joka vastaisi Yhdysvaltojen tavoitteita.

Vuoden viimeisessä lehdistötilaisuudessa Obama puhuu amerikkalaisesta johtajuudesta. Ilman amerikkalaista johtajuutta ei hänen mukaansa Iranin ydinsopimusta olisi saatu laadittua²³³. Obama sanoo amerikkalainen johtajuuden syntyvän tapaamisista, agendan asettamisesta, muiden valtioiden ohjaamisesta sellaiseen suuntaan, joka on hyväksi kaikille ja Yhdysvaltojen tavoitteille, vaivalloiseenkin diplomatiaan ryhtymisestä sekä esimerkillä johtamisesta²³⁴. Näistä keinoista on tunnistettavissa helposti yhtäläisyydet Nyen teoriaan. Obama pitää mainitsemiaan keinoja osoittaa johtajuutta käyttökelpoisempina välineinä kuin sotilaallista voimankäyttöä.²³⁵

Obama on johdonmukainen puhuessaan, ettei halua käyttää sotilaallisia keinoja Iraniin vaikuttamiseksi. Puheissa korostuu, ettei sotilaallisilla toimilla saada yhtä tehokkaita tuloksia aikaiseksi kuin sopimuksella²³⁶, sotilaalliset keinot hidastaisivat Irania ydinaseen valmistuksessa vain murto-osan sopimukseen verrattuna²³⁷ eivätkä valtiot voi palata enää entisaikaiseen konfliktien

²³¹ Obama (2015a).

²³² Obama (2015b).

²³³ Obama, Barack: *End of Year Press Conference*, Washington D.C., 2015i.

²³⁴ Obama (2015i)

²³⁵ “*American strength ... is not just a matter of us bombing somebody*” Obama (2015i).

²³⁶ Obama, Barack: *Remarks by the President Before Meeting with Secretary of Defense Carter*, Washington D.C., 2015c

²³⁷ Obama (2015a) ja Obama, Barack: *Remarks by the President on the Iran Nuclear Deal*, Washington D.C., 2015d

ja pakkokeinojen sävyttämään maailmaan²³⁸. Vaikka Obama osoittaa, ettei hän ole halukas käyttämään sotilaallisia keinoja, ei hän kuitenkaan poissulje mahdollisuutta, ettei Yhdysvallat voisi tarvittaessa turvautua aseelliseen voimankäyttöön. Obaman retoriikasta tuttu ”*kaikkien keinojen käyttö tarvittaessa*” esiintyy myös vuonna 2015. Hän sanoo, että neuvottelujen epäonnistuesssa hän pitää kaikkia keinoja mahdollisina ydinaseen estämiseksi²³⁹. Sopimuksen allekirjoituksen jälkeen hän toteaa, että mikäli Iran ei noudata laadittua sopimusta, kenties ei ole muuta vaihtoehtoa kuin sotilaallinen voimankäyttö²⁴⁰. Muista kovan vallan keinoista talouden keinojen käyttö vallan keinona on usein esillä. Obama mainitsee usein, että taloussanktiot toimivat apuna agendan asettamisessa. Sanktioiden avulla Iran saatiin neuvottelemaan ydinohjelmastaan²⁴¹. Sanktiot yksinään eivät kuitenkaan anna Yhdysvalloille sellaista valta-asemaa, että talouden sanktioiden ansiosta ehtojen sanelu Iranille onnistuisi²⁴². Talouden keinojen lisäksi vaaditaan diplomatiata, jotta pakotteilla saavutetaan haluttu lopputulos. Nämä ovat merkkejä kovan vallan käytöstä pakottavassa diplomatiassa ja agendan rajaamisessa.

Obama on valmis käyttämään talouden keinoja palauttamalla sanktiot, mikäli Iran ei noudata ydinsopimusta.²⁴³ Tässä retoriikassa on yhtäläisyyksiä sotilaallisella voiman käytöllä uhkaamiseen, Obama pyrkinee osoittamaan jatkumoa sopimuksenjälkeiselle ajalle, ja korostamaan, että Yhdysvallat jatkaa Iranin tilanteen seuraamista ja heillä on koviakin keinoja tulevaisuudessa vastata Iranin toimiin.

3.4 Obaman puheet 2016

Obama tuo retoriikkaansa uuden termin *smart*. Hän puhuu *älykkäästä* lähestymisestä maailman haasteisiin, silloin kun käytetään kaikkia valtion vallan elementtejä.²⁴⁴ Yhdysvaltojen vallan elementit nousevat esiin myöhemminkin, Obaman puhuessa, ettei turvallisuushaasteita voida ratkaista ainoastaan sotilaallisin keinoin, vaan tarvitaan kaikkia vallan elementtejä²⁴⁵. Obama viitanee kaikilla vallan elementeillä Yhdysvaltojen asevoimien doktriiniin, jossa valtion vallan

²³⁸ Obama (2015b)

²³⁹ Obama, Barack: *Remarks by the President in State of the Union Address*, Washington D.C., 2015e

²⁴⁰ Obama (2015d)

²⁴¹ Obama (2015d) ja Obama, Barack: *Press Conference by the President*, Washington D.C., 2015j

²⁴² ”*Sanctions alone are not going to force Iran to completely dismantle all vestiges of its nuclear infrastructure*” Obama (2015d)

²⁴³ Obama, Barack: *Remarks by the President in Press Conference after the Summit of the Americas*, Panama City, 2015h

²⁴⁴ Obama, Barack: *Remarks of President Barack Obama – State of the Union Address As Delivered*, Washington D.C., 2016a.

²⁴⁵ Obama, Barack: *Remarks by the President in Commencement Address to the United States Air Force Academy*, Colorado, 2016c

elementit jaetaan neljään vallan instrumenttiin, jotka ovat diplomatia, informaatio, sotilaallinen suorituskyky ja talous.²⁴⁶ Doktriinin mukaisen neljän vallan instrumentin ja Baldwinin aiemmin esitellyn neljän vallan keinon välille voidaan vetää löyhä yhtäläisyysmerkki, sillä nämä kaksi näkökulmaa ovat terminologisesti ja sisällöltään lähellä toisiaan. Vastaavasti ”*Smart power*” on Joseph Nyen käyttämä termi strategialle, joka yhdistää kovan vallan pakottavien ja pehmeän vallan taivuttelun ja viehätysten keinot.²⁴⁷

Edellisenä vuonna Obama oli puhunut talouden keinojen yhdistämisestä diplomatiaan, mutta hän ei viitannut siihen älykkäänä vallankäyttönä, toisin kuin vuonna 2016. State of the Union puheen lisäksi Obama käyttää älykäs -termiä myös On Lifting Iran Sanctions and U.S. Detainee Releases -puheessaan, jossa Obaman mukaan: ”*Yhdysvallat on ottanut älykkään, maltillisen ja kurinalaisen lähestymisen diplomatiaan Iranin kanssa.*”²⁴⁸ Obaman näkemyksen mukaan neuvottelujen ja sanktioiden yhdistämisen ansiosta Yhdysvallat sai tehtyä Iranin kanssa ydinaseet estävän sopimuksen²⁴⁹.

Iraniin kohdistuneita sanktioita ja panttivankeja käsittelevässä puheessa todetaan myös, että yhteistyö ydinsopimuksen saavuttamiseksi, on johtanut mahdollisuuteen käsitellä Iranin kanssa myös muita ongelmia²⁵⁰. Tästä on tulkittavissa, että Obama näkee diplomatian oikeana keinona lähestyä Irania ja diplomatian myötä aiemmin vaikeiden aiheiden käsittely on muuttunut mahdolliseksi ratkaista neuvottelun keinoin. Hän ottaa esimerkiksi yhdysvaltalaiset merenkulkijat, jotka eksyivät Iranin aluevesille ja jäivät Iranin panttivangiksi. Panttivankikriisin pitkittymisen sijaan, saatiin neuvottelemalla alle 24 tunnissa yhdysvaltalaiset vapaiksi ja vastapalveluksena Yhdysvallat vapautti kuusi iraninamerikkalaista ja yhden iranilaisen²⁵¹.

Iranin kansan puhuttelu jatkuu myös 2016. Obama irtaannuttaa kansaa hallinnosta kehumalla Iranin sivilisaatiota ja sen voimaa pursuavaa kulttuuria, mutta huomauttaa, että hallinnon toimet on erottanut Iranin muusta maailmasta²⁵². Jakamalla kuvaa yhteisestä polusta, joka tuo pa-

²⁴⁶ U.S. Government US Army: *Joint Publication JPI Doctrine for the Armed forces of the United States*. 2017, s. I-12–I-13.

²⁴⁷ Nye (2011), s. xii.

²⁴⁸ Obama, Barack: *Statement by the President on Iran*, Washington D.C., 2016b

²⁴⁹ Obama (2016c)

²⁵⁰ Obama (2016b)

²⁵¹ Obama (2016b)

²⁵² Obama (2016b)

remman tulevaisuuden ja mahdollistaa kehityksen molemmille kansoille²⁵³, Obama pyrkii luomaan viehätystä kutsumalla iranilaiset jakamaan vision yhteisestä, paremmasta tulevaisuudesta.

Kovan vallan keinoista Obama ilmoittaa aikeekseen jatkaa sanktioita Iranin ihmisoikeusrikkomuksien, terrorismin tukemisen ja ballististen ohjusten kehittämisohjelman vuoksi. Iranin toteuttaman ohjuskokeen vuoksi Yhdysvallat tulee asettamaan lisää sanktioita ohjusohjelmaa koskien.²⁵⁴ Yhdysvallat toteuttaa Iranin suhteen kahden raiteen politiikkaa, Irania vastaan toimitaan heidän rikkoessaan kansainvälisiä lakeja ja normeja, mutta toisaalta ollaan valmiita neuvottelemaan jännitteiden laskemiseksi²⁵⁵. Tämä on hyvä esimerkki Obaman retoriikassa korostuvasta tasapainoilusta kovan vallan sekä pehmeän vallan keinojen välillä. Obaman puheiden perusteella, hän uskoo vahvasti diplomatian olevan ratkaisu ongelmiin, eikä jätä lähes missään tilanteessa mainitsematta, etteikö ongelmaan voitaisi kokeilla myös diplomaattista ratkaisua. Lisäksi Obama näyttäisi uskovan, että diplomatian seurauksena saadaan pysyvämpiä tuloksia asioiden sopimisen ja keskinäisriippuvuuden kasvun ansiosta.

3.5 Yhteenveto

Vallankäytön osalta puheista erottuu kaksi ajanjaksoa, aika ennen ydinsopimusta ja aika ydinsopimuksen tekemisen jälkeen. Ennen Iranin ydinsopimuksen allekirjoittamista Obama puhutti Irania useammin, kuin sopimuksen jälkeen. Tähän on vaikuttanut todennäköisesti Obaman tahto saada ydinsopimus neuvotelluksi, jolloin Obama kenties piti Iraniin vaikuttamista tärkeänä. Iranin ydinohjelman pysäyttäminen oli tuohon aikaan Yhdysvaltojen turvallisuusstrategiaan kirjattu tärkein tavoite Iraniin liittyen. Myös retoriset keinot muuttuivat hieman ydinsopimuksen laatimisen jälkeen. Ennen ydinsopimusta Obama useaan otteeseen korosti, että valinta paremmasta tulevaisuudesta on Iranin johtajien käsissä, mutta ydinsopimuksen tekemisen jälkeen ei Obama retoriikassaan enää korostanut Iranin omaa valintaa.

²⁵³ Obama (2016b)

²⁵⁴ Obama (2016b)

²⁵⁵ Obama, Barack: *Remarks by President Obama in Q&A with the Press -- Riyadh, Saudi Arabia*, Riad, 2016d

Myös Syyrian kriisin eskaloituminen sekä Iranin tuki Jemenin huthi-kapinallisille vaikutti Obaman puheisiin Iranista. Vallankäytöllisesti Syyrian muuttuneella tilanteella ei ollut tutkimuksen kannalta merkityksellistä eroa, mutta vuosien 2015 ja 2016 puheissa otetaan enemmän kantaa Iranin toimiin terrorismin tukemisessa ja epävakauden levittämisessä. Obama sanoi monesti ennen ydinsopimuksen laadintaa, että valinta tulevaisuudesta on Iranin. Obaman tarjoamat vaihtoehdot tällöin kohdistuivat nimenomaan ydinsopimukseen. Ydinsopimuksen valmistumisen jälkeen Obama ei enää tarjonnut valintaa paremmasta tulevaisuudesta, vaan retoriikka koveni ja Obama tuomitsi Iranin epävakautta aiheuttavat toimet. Obaman muuttuneen retoriikan syynä lienee Iranin osoitus pyrkimyksistä jatkaa edelleen alueellista valtakilpailua tukemalla Jemenin kapinallisia sekä Bashar al-Assadin hallintoa.

Obaman puheissa korostuu julkisen diplomatian käyttö vallankäytön keinona. Obama toteaa useasti käyttävänsä mieluummin diplomaattisia keinoja, neuvottelua, taivuttelua ja sopimista kuin sotilaallista voimaa. Taivutelllessaan Obama käyttää argumentointiin kausaalisuuden osoittamista ja kansainvälisiin lakeihin ja normeihin vetoamista. Obaman puheissa nousee usein myös ilmi Iranille jätetty valinnanvapaus, jossa hän rajaa vaihtoehdot kahteen ja toinen vaihtoehto esitellään parempana vaihtoehtona. Tässä tapauksessa voitaisiin puhua taivuttelun ja agendan rajaamisen päällekkäin menevästä alueesta, houkuttelevasti asetettu agenda on myös taivutteleva.

Julkinen diplomatia sai myös pakottavia muotoja Obaman tukiessa diplomatiata talouden keinoilla. Varsinkin ennen ydinsopimuksen voimaantuloa Obama usein puhui sanktioiden poistamisesta, mikäli sopimukseen päästäisiin. Samoin Obama korosti sanktioiden merkitystä neuvottelujen aloittamiseksi. Tällöin diplomatia näyttäytyy kovana vallankäyttönä, sillä Obama onnistuu sanktioiden poistamisen avulla painostamaan Irania kohti haluamaansa valintaa. Talouden keinot kuitenkin esiintyvät yksinään ainoastaan kerran tutkimukseen valitulla ajanjaksolla. Tämä tapahtui Iranin toteutettua ohjuskokeen, jonka seurauksena Obama sanoi asettavansa sanktioita painostaakseen Irania lopettamaan ohjusohjelman, ei neuvotellakseen ohjusohjelman tulevaisuudesta.

Yhtä lailla Obaman sitoutumisesta diplomaattisiin ratkaisuihin kertoo Obaman haluttomuus käyttää sotilaallista voimaa ongelmien ratkaisemiseksi. Obama ei yksinkertaisesti pitänyt sotilaallista voimankäyttöä käyttökelpoisena vaihtoehtona. Obaman näkemyksen mukaan hän tekee tarpeelliset keinot Iranin ydinaseen estämiseksi, mutta vaikka tarpeelliset keinot sisältävät myös mahdollisuuden voimankäyttöön, ilmenee Obaman puheista, että ensisijaisesti asiat pyritään ratkaisemaan muiden kuin sotilaallisten keinojen avulla.

Viehätyksen luomista Obama käyttää luodessaan kuvaa yhteisestä turvallisesta tulevaisuudesta joka perustuu molemminpuoliselle luottamukselle ja kunnioitukselle. Viehätyksen luomista on muuten vaikea arvioida, sillä tietämättä, mitä Iranissa Obamasta ajatellaan, ei viehättyvyyden määrää voida sanoa.

Yleisesti puheista välittyy Obaman liberalistinen maailmankuva. Obama sanoo uskovansa kansainväliseen yhteistyöhön ja instituutioihin²⁵⁶, eikä sotilaallinen voima ole hänelle dominoiva ulkopoliittikan väline. Keskinäisriippuvuuden syventäminen sopimusten kautta on myös osoitus Obaman sitoutumista liberalistiseen perinteeseen.

²⁵⁶ Obama, Barack: *Address by President Obama to the 71st Session of the United Nations General Assembly*, New York 2016e

4 TRUMPIN VALLANKÄYTÖN KEINOT TRUMPIN PRESIDENTTIKAUDELLA

4.1 Trumpin puheet ja twiitit 2017

Trump hyökkäsi sanallisesti Iranin kanssa tehtyä ydinsopimusta vastaan jo presidentinvaalikampanjansa aikana. Sama teema jatkui myös presidentin virkaanastumisen jälkeen. Usein Trumpin puhuessa Iranista esiin nousee huonosti laadittu ydinsopimus. Trumpin näkemyksen mukaan ydinaseetonta Irania ei voida saavuttaa voimassa olevan ydinsopimuksen avulla, vaan tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan muita keinoja.

Trump vaikuttaisi näkevän talouden keinot käyttökelpoisimpaan vaihtoehtona saavuttaakseen ydinaseettoman Iranin. Erilaiset talouden keinot esiintyvätkin Trumpin puheissa eniten vuonna 2017. Hänen mukaansa ydinaseeton Iran saavutetaan uusilla sanktioilla²⁵⁷ ja ”tekemällä enemmän”²⁵⁸. Talouden keinot näyttäytyvät myös Trumpin todetessa, ettei sanktioita poisteta, ennen kuin alistavat hallinnot palauttavat poliittisen ja uskonnollisen vapauden kansoilleen²⁵⁹. Trumpin puheessa listatut ”alistavat hallinnot” ovat Iran, Pohjois-Korea, Kuuba ja Venezuela²⁶⁰. Osana uutta Iran-strategiaa Trump kertoo asettavansa uusia sanktioita Islamilaiselle vallankumouskaartille²⁶¹. Samassa puheessa Trump toivoo muiden valtioiden asettavan myös sanktioita Iranin ydinsopimuksen ulkopuolelta, joilla vaikutetaan Iranin ballististen ohjusten ohjelmaan, terrorismin tukemiseen ja tuhoisiin toimiin²⁶². Trump haluaa pysäyttää esittelemänsä Iranin pahantahtoiset toimet ja pyrkii puheissaan jatkuvasti osoittamaan Iranin toimien olevan rauhan esteenä.

Trump suhtautuu puheissaan kriittisesti sotilaallisten keinojen käyttöön tavoitteiden saavuttamiseksi. Vaikka hän ajaa asevoimien uudelleenrakennusta²⁶³, hän toivoo, ettei asevoimia tarvitsi ikinä käyttää²⁶⁴. Toisaalta Trump ajattelee asevoimien tuottavan hänen näkökulmastaan

²⁵⁷ Trump, Donald: *Remarks by President Trump in Press Conference*, Washington D.C., 2017a

²⁵⁸ Trump, Donald: *Remarks by President Trump and Prime Minister Netanyahu of Israel in Joint Press Conference*, Washington D.C., 2017b

²⁵⁹ Trump, Donald: *Remarks by President Trump at the 2017 Values Voter Summit*, Washington D.C., 2017c

²⁶⁰ Trump (2017c)

²⁶¹ Trump, Donald: *Remarks by President Trump on Iran Strategy*, Washington D.C., 2017d ja Trump, Donald: *Remarks by President Trump in Cabinet Meeting*, Washington D.C., 2017e

²⁶² Trump (2017d)

²⁶³ Trump (2017a)

²⁶⁴ Trump (2017a)

merkittävän vipuvarren Iranin ja Yhdysvaltojen suhteisiin, sillä hän toteaa Iranin pelkäävän oman kansansa jälkeen toiseksi eniten Yhdysvaltojen laajaa sotilaallista voimaa²⁶⁵.

Pehmeän vallan keinoista Trump käyttää puheissaan näkyvimmin taivuttelua. Taivuttelua ilmenee hänen puhuessaan Iranin kansalle jättäen valinnan iranilaisille, jatkaako köyhyyden, verenvuodatuksen ja terrorin tiellä, vai valitsevatko he paluun kansan ylpeille juurille sivilisaation, kulttuurin ja rikkauden keskuksi²⁶⁶. Trumpin mukaan Iranin kansa on asia, jota Iranin johtajat pelkäävät eniten²⁶⁷ ja hän ilmaisee Twitterissä tukensa loppuvuodesta käynnistyneille protesteille. Trump toteaa Twitterissä, että iranilaiset ovat kyllästyneet valtion korruptioon, sekä varojen haaskaamiseen terrorismin tukemisessa²⁶⁸ ja hallinnon tulisi kunnioittaa kansalaisten oikeuksia²⁶⁹. Tällä viestinnällä Trump pyrkinee rohkaisemaan iranilaisia vaikuttamaan Iranin valtion asioihin korostamalla, että heidän toimillaan on vaikutusta ja valinta tulevaisuudesta on heidän. Lisäksi tavoitteena lienee muutosvoimien luominen Iraniin mielipidettä muokkaamalla. Kansalaisten muodostama vastarinta Iranin hallinnolle loisi epävakautta yhteiskuntaan ja sitä kautta antaisi Yhdysvalloille mahdollisuuden vaikuttaa voimakkaammin Iraniin.

Kansainvälistä yhteisöä Trump taivuttelee liittymään Yhdysvaltojen johtamaan rintamaan, joka vaatii Iranin hallintoa lopettamaan kuoleman ja tuhon tavoittelu²⁷⁰. Trump kuvailee Irania ja ennen kaikkea sen hallintoa monissa yhteyksissä pahana toimijana. Hänen mukaansa Iran on valtio, joka antaa terroristeille turvasataman, taloudellista tukea ja mahdollisuuden terroristien rekrytointiin²⁷¹. Trump toteaa, että Iranin hallinnon toimien pisimpään kärsineet uhrat ovat sen omat kansalaiset, Iranin piilottaessa demokratian verhon taakse korruptoituneen diktatuurin.²⁷² Iranin tärkeimmiksi vientituotteiksi hän mainitsee väkivallan, verenvuodatuksen ja kaaoksen.²⁷³ Trump kritisoi Irania valtion varojen käytöstä terroristijärjestön rahoittamiseen kansalaisten hyvinvoinnin sijaan²⁷⁴. Näillä puheilla hän pyrkii jälleen vaikuttamaan Iraniin epäsuorasti. Käyttämällä kovaa retoriikkaa Iranista Trump pyrkii vaikuttamaan kansainväliseen yhteisöön. Mie-

²⁶⁵ “...other than the vast military power of the United States, that Iran’s people are what their leaders fear the most.”, Trump, Donald: *Remarks by President Trump to the 72nd Session of the United Nations General Assembly*, New York, 2017f

²⁶⁶ Trump (2017f)

²⁶⁷ Trump (2017f)

²⁶⁸ Trump, Donald: [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/946949708915924994>], viitattu 18.3.2019, 2017g ja Trump, Donald: [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/947453152806297600>], viitattu 18.3.2019, 2017h

²⁶⁹ Trump (2017g)

²⁷⁰ Trump (2017f)

²⁷¹ Trump, Donald: *President Trumps Speech to the Arab Islamic American Summit*. Riad, 2017i

²⁷² Trump (2017f)

²⁷³ Trump (2017f)

²⁷⁴ Trump (2017f)

lipiteitä muokkaamalla asenne Irania kohtaan pyritään muokkaamaan Iranille epäedulliseksi, jolloin Yhdysvallat kykenisi muiden valtioiden kanssa yhdessä rintamassa ajamaan tavoitteitaan paremmin. Trumpilla oli selkeä tarve uuden kansainvälisen rintaman muodostamiselle, sillä jo vuonna 2017 oli viitteitä, että hän oli todellisissa aikeissa irtautua Iranin ydinsopimuksesta. Irtautuminen sopimuksesta tarkoittaisi takaiskua kansainväliselle yhteistyölle, joten Trump pyrki pitkään rakentamaan kuvaa Iranista roistovaltiona, jotta mahdollinen irtautuminen ydinsopimuksesta olisi oikeutettua ja Yhdysvaltojen toimille saataisiin kansainvälisen yhteisön tuki. Lisäksi Iranin mustamaalaaminen on luultavasti osoitettu yhtä lailla myös tavallisille iranilaisille. Tämä yhteys on rakennettavissa Trumpin loppuvuoden twiiteistä, joissa hän osoittaa tukensa valtiojohtoa vastaan protestoiville iranilaisille. Näin ollen voitaisiin olettaa Iranin hallinnon mustamaalaamisen myös aiemmissa viitekehyksissä olevan osoitettu, ainakin osittain, myös iranilaisille.

Trump kohdistaa kovaa retoriikkaansa myös suoraan Iranin johtajille. Hän vaatii Iranin hallintoa lopettamaan terroristien tukemisen, palvelemaan omaa kansaansa ja kunnioittamaan naapuriensa suvereenia oikeuksia²⁷⁵. Alkuvuodesta 2017 Iran ampui ballistisen ohjuksen, jonka seurauksena Twitterissä Trump ilmoittaa Iranin saaneen virallisen varoituksen²⁷⁶ ja twiittaa päivää myöhemmin: *"Iran is playing with fire - they don't appreciate how "kind" President Obama was to them. Not me!"*²⁷⁷ Tällä Trump viestittää, että asenne Irania kohtaan on muuttunut Yhdysvaltojen hallinnossa. Moni Trumpin vaatimuksista esitetään ilman erillisiä vallan keinojen käyttöä. Vaatimusten yhteydessä ei esitetä kovan vallan pakottavia ehtoja, eikä pehmeän vallan mukaista taivuttelua, agendan rajaamista tai viehätyksen luomista. Trumpin vaatimukset, kuten terrorismin rahoittamisen lopettaminen tai ydinaseohjelman keskeyttäminen, ovat kansainvälisten sopimusten mukaisia ja legitiimejä vaatimuksia, mutta hän ei käytä erityisesti näkyviä vallan keinoja näiden vaatimusten yhteydessä, vaan vaatimukset esitetään osana isompaa epäsuoran vaikuttamisen kampanjaa. Vaikuttaisi siltä, että Trump Yhdysvaltojen presidenttinä kokee olevansa sellaisessa asemassa, että hänen taustallaan olevat kovan ja pehmeän vallan resurssit tuovat hänelle valta-aseman, josta hän pystyy sanelemaan vaatimuksia ilman ehtoja tai perusteluja.

²⁷⁵ Trump (2017f)

²⁷⁶ Trump, Donald: [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/827118012784373760>], 2017j

²⁷⁷ Trump, Donald: [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/827478751931924480>], luettu 18.3.2019, 2017k

4.2 Trumpin puheet ja twiitit 2018

Vuoden 2017 lopussa aloitettu iranilaisten hallinnonvastaisten protestien tukeminen Twitterissä sai jatkoa twiittien lisäksi virallisissa puheissa vuonna 2018. Heti alkuvuodesta Trump jatkoi iranilaisia mielenosoituksia tukeneiden twiittien sarjaa kirjoittamalla, että hienoa Iranin kansaa on alistettu jo useiden vuosien ajan²⁷⁸ sekä Iranin kansa toimii vihdoin brutaalia ja korruptoitunutta Iranin hallintoa vastaan²⁷⁹. Sarjan viimeisessä twiitissä Trump twiittaa: *”Such respect for the people of Iran as they try to take back their corrupt government. You will see great support from the United States at the appropriate time”*²⁸⁰. State of the Union puheessaan Trump muistuttaa Yhdysvaltojen tukeneen Iranin kansalaisia heidän kamppailussaan vapauden puolesta²⁸¹, viitaten Twitterissä antamaansa tukeen. Sama teema jatkuu myöhemminkin, kun hän kertoo Yhdysvaltojen tukevan kauan kärsinyttä Iranin kansaa²⁸². Näillä puheilla osoitetaan tukea Iranin kansan pyrkimyksille horjuttaa Iranin hallinnon asemaa. Puheilla Trump myös pyrkii kasvattamaan iranilaisten kovempaan vastarintaan hallintoaan vastaan. Hänen sanansa ja tekonsa ovat tosin kontradiktiivisiä, sillä hänen tavoittelemansa irtautuminen ydinsopimuksesta ja uusien sanktioiden asettaminen, tai niillä uhkaaminen, vahingoittaa juuri tavallisten kansalaisten olosuhteita. Siksi on vaikeaa arvioida kuinka Trumpin puheet vaikuttavat iranilaisiin. Trump pyrkii irtautumaan tästä ristiriidasta vakuuttelemalla, että sanktiot kohdistuvat yksinomaan Iranin hallintoon, eikä kansalaisten tarpeisiin.²⁸³ Nämä ristiriitaisilta vaikuttavat puheet ovat joka tapauksessa epäsuoraa pehmeää vallankäyttöä, sillä Trump pyrkii aiheuttamaan sisäisiä jännitteitä Iraniin taivuttelemalla iranilaisia toimimaan hallintoaan vastaan.

²⁷⁸ Trump, Donald: [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/947810806430826496>]. 2018c

²⁷⁹ Trump, Donald: [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/948164289591902208>]. 2018d

²⁸⁰ Trump, Donald: [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/948548807612084224?lang=fi>], 2018e

²⁸¹ Trump, Donald: *Remarks by President Trump in State of the Union Address*, Washington D.C., 2018a

²⁸² Trump, Donald: *Statement from the President on the Reimposition of United States Sanctions with Respect to Iran*. Washington D.C., 2018b

²⁸³ Trump, Donald: *Statement by the President Regarding the Reimposition of Nuclear-Related Sanctions on Iran*, Washington D.C., 2018u

Trump sätii Irania yhä kovemmalla retoriikalla vuonna 2018. Hän syyttää useamman kerran Iranin olevan Lähi-idässä kaikkien ongelmien taustalla²⁸⁴. Iran uhkaa Yhdysvaltoja ja Yhdysvaltojen liittolaisia, heikentää kansainvälistä taloutta sekä tukee terrorismia ja aseellisia joukkoja ympäri maailmaa²⁸⁵. Iranin johtajat kylvävät kaaosta, kuolemaa ja tuhoa²⁸⁶. Iranin hallinto vie maailmalle väkivaltaa, kauhua ja sekasortoa²⁸⁷. Kovalla retoriikalla lienee tarkoitus muovata kansainvälistä mielipidettä Iranista. Yhteys kansainväliseen yhteisöön löytyy Trumpin toivoessa useampaan otteeseen muiden valtioiden liittyvän Yhdysvaltojen johtamaan rintamaan, jonka avulla painostetaan Irania muuttamaan toimintaansa. Italian pääministeri Conten tapaamisen jälkeen lehdistötilaisuudessa Trump kannustaa kaikkia valtioita painostamaan Irania päättämään pahantahtoiset toimet²⁸⁸. Irania koskevia uusia sanktioita käsittelevässä puheessaan Trump on tyytyväinen kansainvälisten yritysten päätökseen jättää Iranin markkinat ja hän kehottaa kaikkia valtioita ottamaan samansuuntaisia askeleita, jotta Iranin hallinnolle jää kaksi vaihtoehtoa: joko muuttaa uhkaava, epävakautta aiheuttava käytös ja liittyä uudelleen osaksi kansainvälistä taloutta tai jatkaa taloudellisen eriytymisen tiellä.²⁸⁹ Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksessa Trump pyytää kaikkia kansoja eristämään Iranin hallinnon niin kauan, kun Iranin aggressiot jatkuvat²⁹⁰. Mielenkiintoisen lisän kansainväliseen yleisöön vaikuttamiseen tuo Trumpin puheissa näyttäytyvä tarkoituksellinen harhaanjohtaminen. Yksi esimerkki tästä on, kun Trump ilmoittaa, että ”Tänään meillä on vahvistettua tietoa, että Iranin lupaus (olla valmistamatta ydinasetta) oli valhe.”²⁹¹ Lause sinänsä on tosi, mutta konteksti jätetään esittämättä. Trump perustaa tämän tiedon Israelin pääministeri Netanyahuun julkistamiin asiakirjoihin, jotka osoittavat Iranin ydinaseohjelman olemassaolon. Asiakirjat eivät kuitenkaan sisältäneet mitään uutta tietoa, sillä Iranin vanhasta ydinaseohjelmasta oltiin jo valmiiksi tietoisia.²⁹² Lupa-uksella olla valmistamatta ydinaseita Trump viitanee tässä kontekstissa Iranin ylimmän johta-

²⁸⁴ Trump, Donald: *Remarks by President Trump and President Macron of France Before Restricted Bilateral Meeting*. Washington D.C., 2018f ja Trump, Donald: *Remarks by President Trump and NATO Secretary General Stoltenberg Before Expanded Bilateral Meeting*. Washington D.C., 2018g

²⁸⁵ Trump (2018b)

²⁸⁶ Trump, Donald: *Remarks by President Trump to the 73rd Session of the United Nations General Assembly*, New York, 2018h

²⁸⁷ Trump, Donald: *Remarks by President Trump at the United Nations Security Council Briefing on Counter-proliferation*. New York, 2018i

²⁸⁸ Trump, Donald: *Remarks by President Trump and Prime Minister Conte of Italy in Joint Press Conference*, Washington D.C., 2018j

²⁸⁹ Trump (2018b)

²⁹⁰ Trump (2018h)

²⁹¹ Trump (2018k)

²⁹² Qiu, Linda: *5 Claims From Trump's Speech on Iran Deal That Are Misleading or Need Context*, N.Y. Times, [<https://www.nytimes.com/2018/05/08/us/politics/trump-fact-check-iran-nuclear-deal.html>], viitattu 26.3.2019

jan Ali Khameinin antamaan *fatwaan*²⁹³, eikä JCPOA-sopimukseen, kuten tässä tapauksessa saatettaisiin ymmärtää.

Muuta tarkoituksellisesti harhaanjohtavaa toimintaa on lukujen ilmoittaminen omaan agendaan sopivalla tavalla. Trump esimerkiksi twiittasi Iranin sotilasmenojen kasvaneen 40 prosenttia ydinsopimuksen jälkeen²⁹⁴, SIPRI:n tilastoissa todellisen luvun ollessa noin 34 prosenttia²⁹⁵. Näistä esimerkeistä on tunnistettavissa propagandanomainen taivuttelu, Trumpin pyrkiessä vaikuttamaan uskomuksiin, ajatuksiin ja asenteisiin. Taivutellessaan muita valtioita liittymään yhteiseen rintamaan, Trump argumentoi kantaansa Iranin ”pahuuden” ja kansainvälisten normien vastaisten toimien avulla ja käyttäen manipulointia ja tarkoituksellista harhaanjohtamista. Edelleen Trumpin puheet vaikuttaisivat olevan osa Trumpin suunnitelmaa irtautua ydinsopimuksesta ja saadakseen uusille sanktioille kansainvälisen yhteisön tuen.

Kovan vallan keinot näyttäytyvät jälleen enimmäkseen talouden keinojen muodossa. Trump vetäytyi ydinsopimuksesta toukokuussa 2018 ja aloitti uusien sanktioiden asettamisen Iranin ydinohjelmalle.²⁹⁶ Ydinsopimuksesta irtautumista seuranneiden sanktioiden asettamiseen Trump viittaa useampaan otteeseen pitkin vuotta. Hän kuvailee asetettavia sanktioita ”korkeimman tason sanktioina”²⁹⁷, ”kovimpina sanktioina, jotka olemme koskaan asettaneet valtiolle”²⁹⁸, ”massiivisina sanktioina”²⁹⁹ ja ”sanktiot, jollaisia kukaan ei ole koskaan nähnyt”³⁰⁰. Trump mainitsee samassa puheessa, jossa ilmoittaa Yhdysvaltojen irtautuvan ydinsopimuksesta, Yhdysvaltojen jatkavan työskentelyä liittolaistensa kanssa löytääkseen todellisen, kattavan ja kestävän ratkaisun Iranin asettamiin uhkiin³⁰¹. Tästä lauseesta on tulkittavissa, että Irania ei oteta osalliseksi neuvotteluihin, vaan ehdot sanellaan Iranin ulkopuolelta. Puheen lo-

²⁹³ Fatwa on islamiin kuuluva ohjenuora matkalle kohti paratiisia. Fatwan merkitys ja vaikuttavuus riippuu aina fatwan antajan asemasta ja arvostuksesta. (Malmberg, Lari: *Fatwaa leimaavat väärät käsitykset*, Turun Sanomat 6.3.2010, [<https://www.ts.fi/uutiset/maailma/116105/Fatwaa+leimaavat+vaarat+kasitykset>]) Ylin johtaja Khomeini lupasi 2003, ettei Iran valmista ydinasetta, sillä se rikkoo heidän islamin tulkintaansa. Fatwat ovat kuitenkin tilannesidonnaisia ja fatwaa voidaan muuttaa tarpeen niin vaatiessa (Eisenstadt, Michael & Khalaji, Mehdi: *Nuclear Fatwa, Religion and Politics in Iran's proliferation strategy*. Policy Focus #115, The Washington Institute for Near East Policy, 2011)

²⁹⁴ Trump, Donald: [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/995424104286179328?lang=fi>]. 2018t

²⁹⁵ Stockholm International Peace Research Institute: *Military expenditure by country, in constant (2016) US\$ m.*, [https://www.sipri.org/sites/default/files/1_Data%20for%20all%20countries%20from%201988%E2%80%932017%20in%20constant%20%282016%29%20USD.pdf] viitattu, 27.3.2019

²⁹⁶ Trump, Donald: *Remarks by President Trump on the Joint Comprehensive Plan of Action*. Washington D.C., 2018k

²⁹⁷ Trump (2018k)

²⁹⁸ Trump, Donald: *Remarks by President Trump in Cabinet Meeting*, Washington D.C., 2018l

²⁹⁹ Trump (2018g)

³⁰⁰ Trump, Donald: *Remarks by President Trump and Prime Minister Abe of Japan in Joint Press Conference*. Washington D.C., 2018m

puksi Trump kuitenkin esittää uskomuksensa, että sanktioiden myötä Iran haluaa jossain vaiheessa tehdä uuden ja kestävän sopimuksen, joka hyödyttää Irania ja Iranin kansaa.³⁰²

Kaksijakoisuus sanktioiden ja neuvotteluiden mahdollisuuden välillä on Trumpin puheita leimaava tekijä vuonna 2018. Trump sanoo moneen otteeseen olevansa valmis tapaamaan ja neuvottelemaan, jopa ilman ehtoja³⁰³, mutta vaikuttaisi siltä, että hän haluaa kuitenkin viime kädessä pitää päätöksen neuvotteluiden toteuttamisesta itsellään. Puhuessaan kongressille Trump sanoo Yhdysvaltojen ”*ehkä tekevän uuden sopimuksen, ehkä ei*”³⁰⁴ ja Kuwaitin emiirin tapaamisen jälkeisessä lehdistötilaisuudessa sanoi että ”*Yhdysvalloille sopii, halusi Iran keskustella tai ei.*”³⁰⁵ Trump siis viestittää Iranille olevansa valmis neuvottelemaan, mutta jättäen itselleen vielä valinnan päättää ryhtytäänkö neuvotteluihin. Vaikuttaisi siltä, että hän hakee jonkinlaista valta-asemaa neuvotteluihin, mutta tällaista vallan käyttöä ei Nyen teoriassa eritellä.

Trumpin käyttäessä hänelle tunnusomaista korostavaa retoriikkaa sanktioista puhuessaan, näyttäisi hänen strategiansa olevan valta-asetelman kääntäminen Yhdysvalloille edulliseksi mahdollisiin tuleviin neuvotteluihin Iranin kanssa. Trump käyttää kovaa valtaa hänen pyrkiessä pakottamaan agendansa Iranille talouden keinojen avulla. Trump toteaa sanktioiden johtavan siihen, että Iran lopulta neuvottelee Yhdysvaltojen kanssa³⁰⁶ ja Trump sanoo tekevänsä sopimuksen, jonka hän haluaa olevan mahtava Iranille³⁰⁷. Ydinsopimuksesta irtautumista seuranneiden kuukausien aikana Trump toisti useaan otteeseen olevansa valmis neuvottelemaan Iranin kanssa³⁰⁸. Ennen kahdenkeskistä tapaamista Kolumbian presidentti Duquen kanssa järjestetyssä lehdistötilaisuudessa Trumpilta kysyttiin, että onko samanlainen kehitys mahdollista Iranin kanssa kuin Pohjois-Korean, eli tällä hetkellä Irania kritisoidaan voimakkaasti, mutta vuoden päästä heidän kanssaan keskustellaan. Tähän hän vastasi, että hän toivoisi samankaltaista kehitystä.³⁰⁹ Marraskuussa ennen uusien sanktioiden voimaantuloa Trump kertoi, että sanktioiden tavoite on pakottaa Iran valitsemaan kahden väliltä: joko Iran hylkää tuhoavan käytöksensä tai jatkaa

³⁰¹ Trump (2018k)

³⁰² Trump (2018k)

³⁰³ Trump (2018j)

³⁰⁴ Trump, Donald: *Remarks by President Trump in Meeting with Members of Congress*, Washington D.C., 2018o

³⁰⁵ Trump, Donald: *Remarks by President Trump and Amir Sheikh Sabah Al-Ahmed Al-Jaber Al-Sabah of the State of Kuwait Before Bilateral Meeting*, Washington D.C., 2018

³⁰⁶ Trump (2018l)

³⁰⁷ Trump (2018m)

³⁰⁸ mm. Trump, Donald: *Remarks by President Trump at Press Conference After NATO Summit*. Bryssel, 2018n, Trump (2018o), Trump (2018j), Trump, Donald: *Remarks by President Trump and President Duque of the Republic of Colombia Before Bilateral Meetings*, New York, 2018p

³⁰⁹ Trump (2018p)

kohti taloudellista hävitystä.³¹⁰ Trump pyytää samassa lausunnossaan Irania palaamaan *hyvässä uskossa* neuvottelupöytään.³¹¹ Nämä havainnot vahvistavat, että Trumpin aikomuksena oli käyttää talouden keinoja agendan rajaamiseksi ja Iranin painostamiseksi uutta sopimusta varten. Hänen tarkoituksenaan lienee puuttua Iranin toimintaan laajemmin, kuin Obama puuttui JCPOA-sopimuksen tekemisen yhteydessä. Trump oli edellisenä vuotena esittänyt kritiikkiä, että ydinsopimus on huonosti neuvoteltu, eikä ole tarpeeksi kattava.³¹²

Sotilaallisten keinojen käyttö näyttäytyy epäkoherentteina lausuntoina, joissa implisiittisesti vihjataan sotilaallisen voiman käyttöön. Trump mainitsee muun muassa, että jos muut (Iran) kohtelevat Yhdysvaltoja huonosti, Yhdysvallat kohtelee muita huonommin kuin he voivat ikinä kuvitella³¹³. Samankaltaista retoriikkaa Trump käyttää kysyttäessä mitä tapahtuu, jos Iran aloittaa uudelleen ydinohjelmansa? Tähän Trump vastaa, että jos Iran aloittaa ydinohjelmansa, heille tulee isompia ongelmia kuin heillä on koskaan ollut.³¹⁴ Voimakkaimpana vihjauksena sotilaalliseen voimankäyttöön näyttäytyy Trumpin twiitti, jossa hän kirjoittaa: *”To Iranian President Rouhani: NEVER, EVER THREATEN THE UNITED STATES AGAIN OR YOU WILL SUFFER CONSEQUENCES THE LIKES OF WHICH FEW THROUGHOUT HISTORY HAVE EVER SUFFERED BEFORE. WE ARE NO LONGER A COUNTRY THAT WILL STAND FOR YOUR DEMENTED WORDS OF VIOLENCE & DEATH. BE CAUTIOUS!”*³¹⁵ Trumpin kommentteista on tulkittavissa, että myös sotilaalliset keinot ovat mahdollisia, mikäli Iran toimii Yhdysvaltojen tahdon vastaisesti. Tosin Trumpin lainaukset ovat tulkittavissa monella tavalla, eivätkä ne sisällä suoraa uhkausta sotilaallisesta voimankäytöstä, mikä lienee osoitus hänen hulttomuudesta turvautua sotilaallisiin keinoihin.

4.3 Yhteenveto

Trumpille ominainen voimakas ja korostava retoriikka näyttäytyy hänen Irania koskeissa puheissa ja twiiteissä. Hänen puhetapansa poikkeaa paljon totutusta poliittisesta puheesta, sisältäen solvaavaa kielenkäyttöä ja mustamaalaamista. Trump pyrkii monissa tapauksissa käyttämään valtaa epäsuorasti Iraniin kansainvälisen yhteisön sekä Iranin kansan kautta, kuin suoraan Ira-

³¹⁰ Trump (2018u)

³¹¹ *“We call on the regime to... return in good faith to the negotiating table”* Trump (2018u)

³¹² Trump (2017d)

³¹³ Trump, Donald: *Remarks by President Trump at the Conservative Political Action Conference*, Maryland, 2018r

³¹⁴ Trump (2018f)

³¹⁵ Trump, Donald: [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/1021234525626609666>]. 2018q

nin johtajiin. Vaikuttaminen kansainvälisiin yhteisöihin tapahtuu pitkälti Iranin mustamaalaamisen avulla, pyrkimyksenä muuttaa kansainvälisen yhteisön mielipidettä Iranista ja Irania koskevasta ydinsopimuksesta. Iranilaisille Trump viesti puheiden ja Twitterin välityksellä, usein keuhun kansaa ja kannustamalla heitä ottamaan vastuu tulevaisuudestaan. Tällaista kehumista ja mustamaalaamista voidaan kutsua myös manipuloinniksi, joka mielipiteitä ja uskomuksia muokatessaan on Nyen kehyksessä taivuttelua. Trump on valmis myös johtamaan kuulijoita tarkoituksellisesti harhaan liioittelemalla tai irrottamalla yksityiskohtia kontekstistaan, saaden asiat näyttämään itselle edullisilta. Viehätyksen luomisen keinoja ei esiinny Trumpin puheissa, hän ei kutsu Irania jakamaan kanssaan kuvaa maailmasta, mikä korostaa Trumpin suhtautumista Iraniin Yhdysvaltojen vihollisena.

Trumpin puheissa läpi aineiston näyttäytyy halu irtautua ydinsopimuksesta, jota Trump piti huonona. Hänen mukaansa sopimus oli yksipuolinen ja Yhdysvalloille haitallinen³¹⁶. Aiemmin tehtyjä sopimuksia vastaan hyökkääminen on osoitus Trumpin tavasta tarkastella Yhdysvaltojen tavoitteita aiempaa kapeammalla katsannolla. Vuonna 2017 varsinaista strategiaa ei ollut havaittavissa sanktioiden asettamisen osalta. Trump puhui uusien sanktioiden asettamisesta, mutta ei ilmaissut selkeästi tavoitteitaan, joita sanktioilla haluttiin saavuttaa. Selkeän tavoitteen asettamisen sijaan Trump keskittyi tuomitsemaan Iranin toimia Lähi-idän alueella. Vuoden 2017 lopulla julkaistun kansallisen turvallisuusstrategian jälkeen hän oli johdonmukaisempi puheissaan ja tavoitteissaan Iranin suhteen: tie ydinaseen saamiseksi tuli estää, ballististen ohjusten kehitysohjelma lakkauttaa ja terrorismin rahoittaminen lopettaa. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Trump irtautui Iranin ydinsopimuksesta ja asetti uusia sanktioita vuonna 2018. Sanktioiden perimmäinen tarkoitus ilmenee vuoden 2018 aikana, kun Trump ilmoittaa olevansa valmis neuvottelemaan sanktioiden yhteydessä. Näin sanktiot ilmenevät osana agendan rajaimista ja pakottavaa diplomatiaa. Sotilaalliset keinot näyttäytyivät vain uhkauksina ”vakavista seurauksista” mikäli Iran jatkaa turvallisuustilannetta heikentäviä toimia. Yleisellä tasolla Trump pidättäytyi kokonaan puhumasta sotilaallisten keinojen käytöstä Iraniin vuosina 2017–2018.

³¹⁶ Trump (2018k)

5 PRESIDENTTIEN VALLANKÄYTÖN KEINOJEN VERTAILUA

5.1 Sotilaalliset ja talouden keinot

Obama ja Trump hyödynsivät molemmat talouden keinoja sanktioiden muodossa saavuttaakseen tavoitteensa Iranissa. Presidenttien tavoitteet olivat hyvin samankaltaiset. Tärkein tavoite molemmilla oli ydinaseohjelman pysäyttäminen. Sanktioiden käyttö oli kuitenkin presidenteillä erilaista. Obama sekä asetti uusia että poisti olemassa olevia sanktioita. Trump vastaavasti käytti sanktioita vain niitä lisäämällä. Tarkastelussa on otettava huomioon, että Obamalla oli mahdollisuus joko asettaa uusia sanktioita, tai ottaa vanhoja sanktioita pois, johtuen Yhdysvaltojen jo aiemmin asettamista sanktioista. Trump vastaavasti oli presidenttinä tilanteessa, missä osa sanktioista oli vastikään poistettu, joten ehkä tämän vuoksi Trump ei nähnyt sanktioiden poistamista enää vallankäytöllisesti mahdollisena keinona.

Sanktioihin liitetty pakottava diplomatia oli hyvin erilaista. Obaman korosti sanktioiden olleen keino saada Iran neuvottelemaan Yhdysvalloille tärkeistä asioista. Obaman puheista nousi alusta asti selvästi ilmi, että olemassa olevia sanktioita voidaan helpottaa, mikäli neuvottelutulos saavutetaan. Trump hyökkäsi sanallisesti voimassa olevaa ydinsopimusta vastaan, syytti Irania useampaan otteeseen ydinsopimuksen rikkomisesta ja uhkasi Irania uusilla sanktioilla, mikäli Iran ei muuta toimintaansa. Vasta irtauduttuaan Iranin ydinsopimuksesta ryhtyi Trump puhumaan mahdollisista neuvotteluista. Silloinkin Trump haki tasapainoa mahdollisten neuvottelujen ja sanktioiden pitämisen välillä. Ennen viimeisimpien sanktioiden voimaantuloa ilmoitti Trump yksiselitteisesti lausunnossaan, että Yhdysvallat on avoin uuden, kattavan sopimuksen tekemiselle ja Iran kutsutaan neuvottelupöytään.³¹⁷

Vallankäytön sotilaallisten keinojen näkökulmasta presidenteillä ei ollut puheissaan merkittävää eroa. Kumpikaan presidentti ei viittaa suoraan sotilaallisten keinojen käyttämistä tavoitteiden saavuttamiseksi, mutta eivät halua myöskään sulkea pois sotilaallisten keinojen käyttöä. Esimerkiksi Obama viittaa tähän sanomalla, että ”*Presidenttinä ja ylipääällikkönä teen mitä vaaditaan estääkseni Irania koskaan saamasta ydinasetta.*”³¹⁸ Trump varoittaa Irania suuremmista ongelmista mitä he ovat ikinä kohdanneet, mikäli he rikkovat ydinsopimusta.³¹⁹ Näistä lausunnoista on tulkittavissa, että myös sotilaallisten keinojen käyttö on Iranin tapauksessa mahdollis-

³¹⁷ Trump (2018u)

³¹⁸ Obama (2013d)

³¹⁹ Trump (2018f)

ta. Molemmat presidentit tuovat kyllä ilmi, etteivät haluaisi käyttää sotilaallisia keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Obama puhuu monesti sotilaallisten keinojen käyttöä vastaan, johtuen niiden arvaamattomista vaikutuksista ja Trump sanoo olevansa ”*niin iloinen jos meidän ei tarvitsisi koskaan käyttää asevoimia*”³²⁰. Puheissa ei ilmene myöskään pakottavan diplomatian tukemista sotilaallisten voimakeinojen käytöllä. Presidentit esittävät enemmänkin implisiittisiä uhkauksia sotilaallisesta voimankäytöstä lausumalla käyttävänsä ”*kaikkia mahdollisia keinoja*” tai ”*jos Iran aloittaa ydinohjelmansa, heille tulee isompia ongelmia mitä heillä on koskaan ollut*”. Robert J. Art kirjoittaa uhkausten implisiittisyydestä ja eksplisiittisyydestä sanoen, että implisiittinen uhkaus on usein tehokkaampi kuin eksplisiittinen. Ääneen lausuttu uhkaus voi johtaa molemminpuolisten uhkausten kierteeseen, joka saattaa heikentää neuvottelemisen mahdollisuutta molempien osapuolten koventaessa puhettaan.³²¹ Tämä tausta selittäisi presidenttien haluttomuutta esittää suoranaisia uhkauksia julkisesti.

5.2 Julkisen diplomatian keinot

Obama käytti julkisen diplomatian keinoja, varsinkin suorasti välittyvää diplomatiaa, huomattavasti enemmän kuin Trump. Obama käytti monipuolisesti julkisen diplomatian keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Obama korosti myös useaan otteeseen pyrkivänsä ensisijaisesti diplomaattiseen ratkaisuun ongelmien ratkaisemiseksi, viitaten asioista sopimiseen ja neuvotteluun. Julkisen diplomatian keinoista agendan raamittaminen ilman painostavia keinoja sekä taivuttelu olivat näkyvästi esillä Obaman keinovalikoimassa. Hän taivutteli käytännössä jatkuvasti puhussaan tavoitteistaan ja niiden saavuttamisesta. Obama käytti taivutelllessaan positiivisia ilmauksia pyrkien tehostamaan vaikuttavuutta. Trump puolestaan käytti usein negatiivisia ilmaisuja taivutteluunsa, pyrkien usein mustamaalaamaan kohdetta. Suurin ero selittyyneen vallan välityksellä. Obama kohdisti monipuolisemmin vallankäyttönsä suoraan ja epäsuoraan vaikutettavaan kohteeseen kuin Trump, joka pyrki pääasiassa vaikuttamaan epäsuorasti. Obama puhutteli Iranin johtajia pyrkien vaikuttamaan heihin, ja sen vuoksi myös todennäköisesti päätyi käyttämään positiivisempia ilmauksia. Trump taas pyrki vaikuttamaan enimmäkseen kansainväliseen yhteisöön ja Iranin kansaan, jolloin hänen keinonsa oli negatiivisten ilmausten käyttäminen ja manipulointi. Osittain Trumpin valintaa kohdistaa vallankäyttönsä epäsuorasti Iraniin selittyneen maailmanpoliittisella tilanteella. Trumpin aikomusta irtautua Iranin ydinsopimuksesta ei sopi-

³²⁰ Trump (2013a)

³²¹ Art (2004), s. 4

joiden³²², eikä tutkijoiden³²³, piirissä pidetty järkevänä vaihtoehtona ja Trump joutui hakemaan eroamis päätökselleen oikeutusta vaikuttamalla kansainväliseen yhteisöön ja pyrkien mahdollistamaan uusien sanktioiden asettamisen riittävän laajalla rintamalla.

Merkittävä ero diplomaattisissa keinoissa oli myös Trumpin tarkoituksellinen harhaanjohtaminen ja manipulointi vallankäytön keinona. Nye kirjoittaa, että mikäli toimijaa pidetään pahan tahtoisena, manipuloivana tai ammattitaidottomana, saattaa hän herättää houkutuksen sijaan inhoa³²⁴. Viehätysten luomisen ollessa yksi vallankäytön keinoista ja toisaalta viehätys itsessään myös resurssi, on viehätyksellä vaikutusta presidentin valtaan ja kykyyn käyttää valtaa. Tarkoituksellinen harhaanjohtaminen saattaa luoda Nyen mukaan inhoa³²⁵, joka vastaavasti vähentää valtaa tai kykyä käyttää valtaa. Tämän seurauksena se voi vaikuttaa myös muuhun pehmeän vallan vaikuttavuuteen, sillä pehmeä vallan tehokkuus on riippuvainen kredibiliteetistä³²⁶ ja millaiseksi vallankäyttäjää koetaan³²⁷.

Julkisen diplomatian viehätysten luomiseen tähtääviä keinoja Trumpin puheista ei ollut juuri havaittavissa. Kuten aiemmin esiteltiin, Iranin suhtautuminen presidentti Trumpiin on saattanut tuottaa negatiivista viehätystä. Sen sijaan Haydenin määritelmän ”kutsu tunnistamaan jaettu kokemus olevaisesta ja yhteisestä näkökulmasta” mukaista retorista toimintaa Obaman puheissa havaittavissa. Obama puhui usein yhteisestä kunnioituksesta ja luottamuksesta. Kunnioituksen ja luottamuksen puute on ollut kenties suurin Yhdysvaltojen ja Iranin kahdenkeskeisiä väljää viimeiset vuosikymmenet vaivannut tekijä. Luonnollisesti valtioiden suhteisiin vaikuttaa olennaisesti Yhdysvaltojen läheinen kumppanuus Iranin kilpailijoiden, Israelin ja Saudi-Arabian kanssa, mutta kahdenkeskisessä kanssakäymisessä luottamuksen ja kunnioituksen puute on estänyt valtioita lähentymästä ja Yhdysvaltoja saavuttamasta tavoitteitaan.

³²² mm. Federica Mogherini totesi, että Iranin ydinsopimus toimii ja sopimus edistää osallistujien intressejä. Mogherini, Federica: *The Iran nuclear deal is a success – and the whole world is safer for it*, The Guardian 17.1.2017 [<https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/jan/17/iran-nuclear-deal>], viitattu 2.4.2019

³²³ Byman (2018), s. 108

³²⁴ Nye (2011), s. 92.

³²⁵ Nye (2011), s. 92

³²⁶ Nye (2011), s. 83

³²⁷ Nye (2011), s. 83, 94.

6 DISKUSSIO

6.1 Tulokset

Tutkimusongelmana oli selvittää miten 2016 Yhdysvaltojen presidentinvaalien jälkeen Yhdysvaltojen vallankäytön keinot Irania kohtaan ovat muuttuneet. Tätä ongelmaa tarkasteltiin Yhdysvaltojen presidenttien puheissa ilmenevänä vallankäyttönä Irania kohtaan. Pää tutkimuskysymys oli:

Miten Yhdysvaltojen presidentin puheissa ilmenevät vallankäytön keinot Irania kohtaan ovat muuttuneet Yhdysvaltojen 2016 presidentinvaalien jälkeen?

Sotilaallisten keinojen näkökulmasta presidenttien vallankäytössä on vain hienoinen muutos. Kumpikaan presidentti ei käyttänyt kineettistä vaikuttamista Iraniin. Myöskään ääneen lausuttuja uhkauksia sotilaallisen voiman käytöstä pakottavan diplomatian tueksi ei ilmennyt. Vaikka puheista välittyi haluttomuus ratkaista ongelmia sotilaallisilla keinoilla, ei kumpikaan presidentti pitänyt sotilaallisten voimakeinojen käyttöä poissuljettuna. Tämä näyttäytyi molempien presidenttien implisiittisinä uhkauksina sotilaallisten keinojen käytöstä.

Talouden keinojen käytössä Obama oli monipuolisempi kuin Trump. Obama yhdisti lähes poikkeuksetta talouden keinojen käyttämisen neuvottelun tueksi. Molemmat presidentit asettivat sanktioita tavoitteiden saavuttamiseksi, mutta Obama oli valmis myös poistamaan sanktioita neuvottelujen onnistumisen takaamiseksi. Sanktioiden asettaminen vaikutti olevan Trumpille tärkein vallankäytöllinen keino. Hän sanoi Obaman asettamien sanktioiden poistamisen olleen virhe ja ilmoitti useaan otteeseen aikeekseen asettaa uusia sanktioita Iranille. Molempien presidenttien strategia sanktioiden käytöstä vaikuttaa olleen sama, sanktioita käytetään Iranin saamiseksi neuvottelemaan.

Julkisen diplomatian keinoja Obama käytti Trumpia enemmän. Obama korosti diplomatian merkitystä ristiriitojen ratkaisemiseksi. Trump ei käyttänyt samanlaista diplomaattisen ratkaisun narratiivia kuin Obama. Obama luotti suoraan lähestymiseen, Trump epäsuoraan. Tästä syystä julkista diplomatiata käytettiin hieman eri tavoin. Obama pyrki vaikuttamaan suoraan Iraniin Trumpin vaikuttaessa enemmän muihin yleisöihin. Tästä seuraa, että näkyvimpinä ja useimmin toistuneina taivuttelun keinoina Obama käytti argumentoinnin ja kausaalisuuden osoittamista. Trump taas pyrki osoittamaan Iranin normeja rikkovan käytöksen, jolla kansainvälinen yhteisö sekä Iranin kansalaiset saataisiin muuttamaan mielipidettään Iranista. Trump käytti myös mani-

pulointia korostaen Iranin pahoja toimia ja johti yleisöjä tarkoituksellisesti harhaan esittelemällä konteksteista irrotettuja faktoja. Viehätyksen luomista, kutsua tunnistamaan jaettu kokemus yhteisestä näkökulmasta ei ilmennyt Trumpin puheissa. Obama sen sijaan pyrki luomaan kuvaa Yhdysvaltojen ja Iranin välisestä suhteesta, joka voisi perustua molemminpuoliselle kunnioitukselle ja luottamukselle.

6.2 Johtopäätökset

Vallankäytön keinojen muutos heijastelee Yhdysvaltojen muuttunutta ulkopoliittista linjaa. Trump tarkastelee Yhdysvaltojen tavoitteita aiempaa kapeammalla katsannolla, mikä johtaa Yhdysvallat ajamaan voimakkaammin sen omia ja läheisimpien kumppaneiden etuja. Vallankäytöllisesti tämä näyttäytyi Iranin osalta siten, että Trump käytti kovaa valtaa ja ennen kaikkea talouden keinoja enemmän kuin muita keinoja, pyrkien suhteellisten etujen saavuttamiseen absoluuttisten etujen sijaan. Trumpin tavoitteena vaikuttaisi olevan luoda esteitä Iranin valta- ja vaikutusalueille. Obaman diplomatiaa ja neuvotteluja korostava linja väistyi Trumpin kovemman retoriikan ja vallankäytön tieltä. Obama lähestyi Irania neuvotellen ja asetelmasta, missä Yhdysvallat oli valmis menettämään valta-asemaansa tietyissä asioissa. Vaikuttaisi siltä, että Trump tavoittelee valta-asemaa, jossa Yhdysvallat kykenisi joko sanelemaan tahtonsa tai pakottavin keinoin saavuttamaan tavoitteensa.

Obama pyrki osoittamaan suoraan Iranille, miksi olisi tärkeää, että Iran muuttaisi toimintaansa. Trump taas pyrki vaikuttamaan epäsuorasti kansainvälisen yhteisön ja Iranin kansan kautta, osoittamalla näille tahoille miksi olisi tärkeää, että Iran muuttaisi toimintatapojaan. Tästä syystä vaikuttaisi siltä, että Trumpille pehmeä valta ja julkinen diplomatia, toisen osapuolen omaksuttaminen itselle edullisiin tavoitteisiin, ei ole keinovalikoimassa kovinkaan korkealla. Trita Parsi toteaa, että Washingtonin kovaa linjaa edustavat poliitikot ajattelevat, että neuvottelemine ja sopiminen eivät ole kaikkiin valtioihin käytettäviä diplomatian keinoja. He ajattelevat, että yhdysvaltalaisesta diplomatiasta ovat oikeutettuja nauttimaan vain sellaiset valtiot, jotka ovat diplomatian arvoisia.³²⁸ Vaikuttaisi siltä, että Trump on omaksunut tällaisen kovan linjan ulkopoliitiikkaansa, Obaman edustaessa maltillisempaa näkemystä.

³²⁸ Parsi (2012), s. 7

Tarkasteltaessa Yhdysvaltojen tavoitteiden saavuttamista lyhyellä aikavälillä ja hyvin kapeasti keskittyen Yhdysvaltojen ja Iranin suhteeseen, Trumpin keinojen käyttö on ollut kuitenkin tuloksetta. Toistaiseksi Iran on edelleen osa JCPOA-sopimusta, joka estää sitä saamasta ydinasetta ja sitouttaa Iranin tiukan ydinvalvonnan alle, mutta Trumpin asettamat sanktiot kurjistavat Iranin taloutta³²⁹. Iranin talouden heikentyminen heikentää myös Iranin kykyä horjuttaa alueellista vakautta, minkä voidaan katsoa olevan eduksi ainakin Israelille ja Saudi-Arabialle. Trumpin suhteet näihin valtioihin on ollut myös vallankäytön keinojen muutoksessa heijastuva tekijä. Saudi-Arabian rooli öljymarkkinoiden tasaajana³³⁰ sekä Israelin tuki ydinsopimuksesta irtautumiselle on lisännyt Yhdysvaltojen yhteistoimintaa näiden valtioiden kanssa. Oltuaan noin kuukauden presidenttinä, Trump sanoi asettaneensa sanktioita yhteisöille ja yksilöille, jotka tukevat Iranin ballististen ohjusten kehitystä samalla vahvistaen Yhdysvaltojen ja Israelin murtaumatonta liittoa.³³¹ Bahgat ja Byman ennustivat tätä lähentymistä Yhdysvaltojen tarvitessa liittolaisia Iranin vastaisissa toimissaan³³², ja Trump epäsuoralla julkisen diplomatian käytöllä on pyrkinyt edesauttamaan lähentymistä.

6.3 Tutkimuksen luotettavuus ja lähdekritiikki

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin on monenlaisia tapoja, mutta yhtä yksiselitteistä ohjetta ei laadullisen tutkimuksen arviointiin ole luotu. Tutkimuksen luotettavuuden arviointiin liitetään termit vahvistettavuus, luotettavuus, uskottavuus ja siirrettävyys³³³. Miles ja Huberman listaavat kirjassaan *Qualitative Data Analysis* apukysymyksiä kunkin luotettavuuden arviointiin liitetyn termin alle. Näitä apukysymyksiä hyväksikäyttäen arvioidaan tämän tutkimuksen luotettavuutta.

³²⁹ Johtopäätöksiä kirjoitettaessa keväällä 2019 JCPOA-sopimus on voimassa sopimukseen jääneiden valtioiden kesken. Vielä ei tiedetä tuleeko Iran ja muut sopijavaltiot jatkamaan sopimusta tulevaisuudessa vaikka Yhdysvallat on irtisanoutunut sopimuksen noudattamisesta jo kesällä 2018.

³³⁰ Trump, Donald J.: [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/1013023608040513537>], viitattu 4.4.2019. Twiitissä Trump kertoo, että Saudi-Arabian kuningas on luvannut lisätä öljyntuotantoaan Iranin ja Venezuelan tilanteiden vuoksi.

³³¹ "...reaffirmed our unbreakable alliance with the State of Israel" Trump, Donald J.: *Remarks by President Trump in Joint Address to Congress*. Washington D.C. (2017m)

³³² kts. s. 10

³³³ Tuomi et al. (2009), s. 138–139 ja Miles et al. (1994), s. 278–279.

Vahvistettavuudella tarkoitetaan tutkimusten tulosten ja johtopäätösten vapautta tutkijan omista ennakkoluuloista ja -asenteista. Vahvistettavuudella voidaan viitata myös tilanteeseen, jossa muutkin tutkijat kykenevät saavuttamaan samat tulokset ja johtopäätökset samalla tutkimusasetelmalla.³³⁴ Tutkimusmenetelmä on pyritty avaamaan mahdollisimman yksityiskohtaisesti ja vaihe vaiheelta, jotta lukijalle ilmenee yksiselitteisesti mitä tutkija on missäkin vaiheessa tehnyt. Tulokset on liitetty johdonmukaisesti aineistosta tehtyihin havaintoihin ja johtopäätöksiä on tarkasteltu aihepiirin aiempaan tutkimukseen sitoen. Tutkijan omaa positiota tutkimukseen liittyen ei ole arvioitu, sillä tutkija on ollut tutkimukseen nähden ulkopuolinen henkilö, eikä tutkimuksesta saatavilla tuloksilla ole juuri minkäänlaisia vaikutuksia tutkijan henkilökohtaisiin intresseihin. Tutkijan subjektiiviset näkemykset presidenttien toimien oikeudesta tai tehokkuudesta olisivat voineet vaikuttaa tuloksiin, mutta sitoutumalla teoreettis-metodologisiin lähtökohtiin, tutkimuksen tulokset ovat vahvistettavissa myös ulkopuolisen lukijan silmin. Vahvistettavuuteen vaikuttaa myös kilpailevien hypoteesien tai johtopäätösten vertaaminen, mutta sitä ei tässä tutkimuksessa tehty. Tutkimuksen tekemiseen käytetty aineisto on tutkijan hallussa, ja sitä voidaan käyttää tutkimuksen toistamiseen.

Luotettavuudella tarkoitetaan tutkimuksen johdonmukaisuutta läpi tutkimuksen. Tärkeä näkökulma luotettavuuden arviointiin on, onko ajallisesti tutkimuksen alusta loppuun asti toimittu johdonmukaisesti?³³⁵ Tutkimuskysymykset ohjasivat tutkimuksen etenemistä alusta loppuun. Tutkimuksen tutkimusmetodi on sidottu vahvasti teorianäkökulmaan ja tulokset ovat yhdistettävissä tutkimuksessa käytettyyn Nyen valtatehtävään. Luotettavuuteen pyrittiin myös tutkimuksen edetessä pyytämällä palautetta tutkimuksen ohjaajilta, opponentilta ja Maanpuolustuskorkeakoulun ulkopuoliselta henkilöltä. Tutkimuksen lähdeaineiston aitoudesta varmistuttiin lataamalla se Valkoisen talon virallisilta verkkosivuilta. Tutkimuskirjallisuuteen valittiin julkaisujen kirjojen lisäksi artikkeleita, jotka vastaavat pääsääntöisesti Julkaisufoorumin³³⁶ tasoja 1 perustaso ja 2 johtava taso. Tason 1 julkaisuja ovat muun muassa *The Washington Quarterly*, *Survival*, *Comparative Strategy* ja *Tiede ja Ase*. Tason 2 julkaisuihin kuuluvat muun muassa *International Affairs* ja *Millennium: Journal of international studies*. Kaikkia tässä tutkimuksessa käytettyjä julkaisuja ei ole Julkaisufoorumissa arvioitu, mutta niiden käytettävyys tutkimukseen on tapauskohtaisesti arvioitu sen sisällön uskottavuuden ja tutkimukseen sopivuuden perusteella.

³³⁴ Miles et al. (1994), s. 278.

³³⁵ Miles et al. (1994), s. 278.

³³⁶ Julkaisufoorumi: [<http://www.julkaisufoorumi.fi/>]. Julkaisufoorumin tasot ovat 3 = korkein taso, 2 = johtava taso, 1 = perustaso, 0 = arvioitu julkaisukanava, mutta se ei ole täyttänyt tason 1 kriteereitä.

Uskottavuudella viitataan tutkimuksen totuusarvoon. Tärkeä kysymys on: ovatko tulokset uskottavia lukijoiden mielestä?³³⁷ Tutkimuksessa käytettiin runsasta lähdeaineistoa havaintojen löytämiseksi. Havainnot on esitetty käytetyn teorian valossa ja havainnoista on pyritty osoittamaan, miksi kyseinen havainto kuuluu tietyn ala- ja yläkäsitteen alle. Ainoastaan yhtä havaintoa³³⁸ ei kyetty selittämään käytetyn tutkimusmetodin avulla, jolloin tutkimusta voidaan pitää uskottavana, sillä havainnot lähes aina yhdistyivät käytettyyn teoriaan. Lisäksi tutkimuksen hypoteesi, Trumpin vallankäytön keinot olisivat erilaisia kuin Obaman, piti paikkansa. Tulosten ja johtopäätösten oikeellisuutta ei voitu kuitenkaan varmistaa tutkimuksen kohteilta, mikä vaikuttaa tutkimuksen uskottavuuteen.

Siirrettävyydellä tarkoitetaan tulosten siirrettävyyttä muihin konteksteihin.³³⁹ Tutkimusmetodi pyrittiin laatimaan sellaiseksi, että tutkimusasetelmaa voitaisiin hyödyntää myös muihin aineistoihin. Tämän tutkimuksen kohdistuminen kahden Yhdysvaltojen presidentin vallankäyttöön Irania kohtaan ei anna presidenttien vallankäytöstä yleistettävissä olevia tuloksia. Tutkielman luvussa 6.4. on kuitenkin eritelty mahdollisia kohteita, joihin laadittua tutkimusmetodia voitaisiin soveltaa ja näin tuottaa yleistettävämpiä tutkimustuloksia.

Lähdeaineistona puheisiin täytyy suhtautua kriittisesti. Vaikka presidentti puheen esittäessään hyväksyy puheen omakseen, ei puheen kirjoittajista tai heidän taustavaikuttimistaan ole tietoa. Presidentti kuitenkin esittää puheessa vain sellaisia asioita, jotka hän on hyväksynyt. Tässä tutkimuksessa tehdään myös rohkea oletus, että pehmeää valtaa voidaan puheesta havaita. Pehmeällä vallankäytöllä usein pyritään muokkaamaan arvoja ja asenteita vallan toisessa tai kolmannessa ulottuvuudessa. Tällöin vallankäytön tulisi toimia havaintokyvyn ja tietoisuuden ulkopuolella ja voidaan perustellusti kysyä kuinka ulkopuolinen tutkija silloin voisi havaita pehmeää vallankäyttöä. Arvojen ja asenteiden muutos tapahtuu sisäisesti vallankäytön kohteessa, vaikka vallankäytön kohde havaitsisikin, että toinen osapuoli pyrkii taivuttelemaan. Tällöin havaittavissa on taivuttelua, mutta sen tiedostamattomia vaikutuksia on vaikeaa arvioida. Analyysimenetelmänä laadullinen sisällönanalyysi sopii tähän tutkimusasetelmaan, mutta se jättää tiettyjä puheiden sisältöön vaikuttavia tekijöitä huomioitta. Toisenlainen analyysimenetelmä olisi voinut paremmin huomioida myös puheen yleisön, ajankohdan ja paikan, jossa puhe pidettiin. Näiden vaikutusta tutkimustuloksiin on vaikea arvioida, sillä analyysissä käytetyt puheet ovat lähes kaikkien saatavilla, jolloin yleisönä on aina, ainakin osittain, globaali yhteisö.

³³⁷ Miles et al. (1994), s. 278.

³³⁸ kts. s. 61. Nyen valtakehys ei tunne Trumpin tapaa tavoitella valta-asemaa ensiksi lupaamalla neuvotteluja, mutta pitämällä kuitenkin päätöksen lupauksen toteuttamisesta itsellään.

6.4 Jatkotutkimustarpeet

Tämä tutkimus käsitteli yhdysvaltalaisista vallankäyttöä vain Iraniin, joten yksi jatkotutkimuksen näkökulma olisi laajentaa käsittelyä samasta tutkimusasetelmasta myös muihin Yhdysvaltojen luetteleemiin vaarallisiin valtioihin, Pohjois-Koreaan, Kuubaan tai Venezuelaan³⁴⁰ tai sen kilpailijoihin: Kiinaan ja Venäjään.³⁴¹ Tulevaisuudessa voisi vielä selvittää, kuinka pysyvä muutos vallankäytön keinoissa on ollut ja heijasteleeko seuraavan presidentin vallankäytölliset keinot myös hänen ulkopoliittisiin linjauksiin.

Iranin ydinsopimus oli merkittävä virstanpylväs Yhdysvaltojen ja Iranin suhteessa. Sopimuksen vaikutuksista Yhdysvaltojen suhteisiin sekä Lähi-idän tilanteeseen on kirjoitettu paljon, mutta Yhdysvaltojen sopimuksesta irtautumisen vaikutuksia valtioiden suhteisiin tai alueellisesti Lähi-itään ei ole vielä kovinkaan tarkkaan ehditty tutkia. Toinen kiinnostava kokonaisuus liittyy Yhdysvaltojen Iran-strategiaan. Alfred B. Wolf on artikkelissaan avannut Yhdysvaltojen mahdollisia suurstrategioita, mutta toteaa itsekin, että tutkimusta aiheesta tulee jatkaa.³⁴²

Iranin ydinsopimuksesta irtautuminen näyttäisi liittyvän myös Yhdysvaltojen presidenttiyden viimeaikaiseen kehityskulkuun. Siinä missä Trump on pyrkinyt osoittamaan, ettei ole presidenttinä kuin Obama, myös Obama aikanaan pyrki osoittamaan, ettei ole presidenttinä kuin George W. Bush.³⁴³ Yhdysvaltojen presidentit ovat kansainvälisen politiikan ja turvallisuuspolitiikan tutkimuksen kohteena jatkuvasti. Siksi voidaan sanoa lähes varmaksi, että myös seuraavaa Yhdysvaltojen presidenttiä tullaan vertailemaan linjauksissaan edeltäjiinsä. Mielenkiintoinen näkökulma tähän olisikin miten 2000-luvulla presidentit ovat pyrkineet osoittamaan, etteivät he ole niin kuin edeltäjänsä.

³³⁹ Miles et al. (1994), s. 279

³⁴⁰ Trump (2018a).

³⁴¹ The White House (2017), s. 2

³⁴² Wolf (2018), s. 33.

³⁴³ Freedman (2017), s. 242

LÄHDELUETTELO

VARSINAINEN LÄHDEAINEISTO

- Obama, Barack H. (2013a) *Remarks by the President in the State of the Union Address*. 12.2.2013, Washington D.C., Yhdysvallat, [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/02/12/remarks-president-state-union-address>], viitattu 12.2.2019.
- Obama, Barack H. (2013b) *Remarks of President Barack Obama To the People of Israel*. 21.3.2013, Jerusalem, Israel, [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/03/21/remarks-president-barack-obama-people-israel>], viitattu 12.2.2019.
- Obama, Barack H. (2013c) *Statement by the President on the Affordable Care Act*. 14.11.2013, Washington D.C., Yhdysvallat, [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/11/14/statement-president-affordable-care-act>], viitattu 12.2.2019.
- Obama, Barack H. (2013d), *Statement By The President On First Step Agreement On Iran's Nuclear Program*. 23.11.2013, Washington D.C., Yhdysvallat, [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/11/23/statement-president-first-step-agreement-irans-nuclear-program>], viitattu 12.2.2019.
- Obama, Barack H. (2013e) *Remarks by the President in Address to the Nation on Syria*. 10.9.2013, Washington D.C., Yhdysvallat, [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/09/10/remarks-president-address-nation-syria>], viitattu 13.2.2019.
- Obama, Barack H. (2013f) *Remarks by President Obama in Address to the United Nations General Assembly*. 24.9.2013, New York, Yhdysvallat, [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/09/24/remarks-president-obama-address-united-nations-general-assembly>], viitattu 13.2.2019.
- Obama, Barack H. (2013g) *Remarks by President Obama at the Brandenburg Gate -- Berlin, Germany*. 19.6.2013, Berliini, Saksa, [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/06/19/remarks-president-obama-brandenburg-gate-berlin-germany>], viitattu 13.2.2019.
- Obama, Barack H. (2013h) *Press Conference by the President*, 20.12.2013, Washington D.C., Yhdysvallat. [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/12/20/press-conference-president>], viitattu 13.9.2019.

Obama, Barack H. (2014a) *President Barack Obama's State of the Union Address*. 28.1.2014, Washington D.C., Yhdysvallat. [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/01/28/president-barack-obamas-state-union-address>], viitattu 18.2.2019.

Obama, Barack H. (2014b) *Remarks by President Obama in Address to the United Nations General Assembly*. 24.9.2014, New York, Yhdysvallat. [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/09/24/remarks-president-obama-address-united-nations-general-assembly>], viitattu 18.2.2019.

Obama, Barack H. (2014c) *Remarks by President Obama at Young Southeast Asian Leaders Initiative Town Hall*. 27.4.2014, Kuala Lumpur, Malesia [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/04/27/remarks-president-obama-young-southeast-asian-leaders-initiative-town-ha>], viitattu 18.2.2019.

Obama, Barack H. (2014d) *Remarks by the President in a Press Conference*. 5.11.2014, Washington D.C., Yhdysvallat, [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/11/05/remarks-president-press-conference>], viitattu 18.2.2019.

Obama, Barack H. (2014e) *Remarks by the President at the United States Military Academy Commencement Ceremony*. 28.5.2014, West Point, New York, Yhdysvallat. [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/05/28/remarks-president-united-states-military-academy-commencement-ceremony>], viitattu 18.2.2019.

Obama, Barack H. (2015a) *Statement by the President on the Framework to Prevent Iran from Obtaining a Nuclear Weapon* 2.4.2015 Rose Garden, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/04/02/statement-president-framework-prevent-iran-obtaining-nuclear-weapon>], viitattu 21.2.2019.

Obama, Barack H. (2015b) *Remarks by President Obama to the United Nations General Assembly*. 28.9.2015, New York, Yhdysvallat [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/09/28/remarks-president-obama-united-nations-general-assembly>], viitattu 21.2.2019.

Obama, Barack H. (2015c) *Remarks by the President Before Meeting with Secretary of Defense Carter*. 3.3.2015 Washington D.C., Yhdysvallat. [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/03/03/remarks-president-meeting-secretary-defense-carter>], viitattu 21.2.2019.

Obama, Barack H. (2015d) *Remarks by the President on the Iran Nuclear Deal.*, 5.8.2015 Washington D.C., Yhdysvallat. [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/08/05/remarks-president-iran-nuclear-deal>], viitattu 21.2.2019.

Obama, Barack H. (2015e) *Remarks by the President in State of the Union Address.* 20.1.2015, Washington D.C., Yhdysvallat. [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/01/20/remarks-president-state-union-address-January-20-2015>], viitattu 21.2.2019.

Obama, Barack H. (2015f) *Statement by the President on Iran.* 14.7.2015, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/07/14/statement-president-iran>], viitattu 22.3.2019.

Obama, Barack H. (2015h) *Remarks by the President in Press Conference after the Summit of the Americas.* 11.4.2015, Panama City, Panama [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/04/11/remarks-president-press-conference-after-summit-americas>], viitattu 21.2.2019.

Obama, Barack H. (2015i) *Press Conference by the President.* 18.12.2015, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/12/18/press-conference-president-121815>], viitattu 21.2.2019.

Obama, Barack H. (2015j) *Press Conference by the President.* 15.7.2015, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/07/15/press-conference-president>], viitattu 21.2.2019.

Obama, Barack H. (2016a) *Remarks of President Barack Obama – State of the Union Address As Delivered.* 13.1.2016, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/01/12/remarks-president-barack-obama—prepared-delivery-state-union-address>], viitattu 22.2.2019.

Obama, Barack H. (2016b) *Statement by the President on Iran,* 17.1.2016, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/01/17/statement-president-iran>], viitattu 22.2.2019.

Obama, Barack H. (2016c) *Remarks by the President in Commencement Address to the United States Air Force Academy*. 2.6.2016, Colorado Springs, Colorado, Yhdysvallat [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/06/02/remarks-president-commencement-address-united-states-air-force-academy>], viitattu 22.2.2019.

Obama, Barack H. (2016d) *Remarks by President Obama in Q&A with the Press -- Riyadh, Saudi Arabia*. 21.4.2016, Riad, Saudi-Arabia [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/04/21/remarks-president-obama-qa-press-riyadh-saudi-arabia>], viitattu 22.2.2019.

Obama, Barack H. (2016e) *Address by President Obama to the 71st Session of the United Nations General Assembly*. 20.9.2016, New York, Yhdysvallat [<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/09/20/address-president-obama-71st-session-united-nations-general-assembly>], viitattu 22.2.2019.

Trump, Donald J. (2017a) *Remarks by President Trump in Press Conference*. 16.2.2017, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-press-conference/>], viitattu 14.3.2019.

Trump, Donald J. (2017b) *Remarks by President Trump and Prime Minister Netanyahu of Israel in Joint Press Conference*. 15.2.2017, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-prime-minister-netanyahu-israel-joint-press-conference/>], viitattu 14.3.2019.

Trump, Donald J. (2017c) *Remarks by President Trump at the 2017 Values Voter Summit*. 13.10.2017, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-2017-values-voter-summit/>], viitattu 14.3.2019.

Trump, Donald J. (2017d) *Remarks by President Trump on Iran Strategy*. 13.11.2017, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-iran-strategy/>] viitattu 15.3.2019.

Trump, Donald J. (2017e) *Remarks by President Trump in Cabinet Meeting* 16.10.2017, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-cabinet-meeting-4/>], viitattu 15.3.2019.

Trump, Donald J. (2017f) *Remarks by President Trump to the 72nd Session of the United Nations General Assembly*, 19.9.2017, New York, Yhdysvallat

[<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-72nd-session-united-nations-general-assembly/>], viitattu 15.3.2019.

Trump, Donald J. (2017g) [realDonaldTrump] (29.12.2017) Many reports of peaceful protests by Iranian citizens fed up with regime's corruption & its squandering of the nation's wealth to fund terrorism abroad. Iranian govt should respect their people's rights, including right to express themselves. The world is watching! #IranProtests [twiitti] haettu 15.3.2019 osoitteesta

[<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/946949708915924994>].

Trump, Donald J. (2017h) [realDonaldTrump] (31.12.2017) Big protests in Iran. The people are finally getting wise as to how their money and wealth is being stolen and squandered on terrorism. Looks like they will not take it any longer. The USA is watching very closely for human rights violations! [twiitti] haettu 18.3.2019 osoitteesta

[<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/947453152806297600>].

Trump, Donald J. (2017i) *President Trumps Speech to the Arab Islamic American Summit*. 21.5.2017, Riyadh, Saudi Arabia [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/president-trumps-speech-arab-islamic-american-summit/>], viitattu 18.3.2019.

Trump, Donald J. (2017j) [realDonaldTrump] (2.2.2017) Iran has been formally PUT ON NOTICE for firing a ballistic missile. Should have been thankful for the terrible deal the U.S. made with them! [twiitti], haettu 18.3.2019 osoitteesta

[<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/827118012784373760>].

Trump, Donald J. (2017k) [realDonaldTrump] (3.2.2017) Iran is playing with fire - they don't appreciate how "kind" President Obama was to them. Not me! [twiitti] haettu 18.3.2019 osoitteesta [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/827478751931924480>].

Trump, Donald J. (2017l) *Remarks by President Trump at the Israel Museum*. 23.5.2017, Jerusalem, Israel [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-israel-museum/>], viitattu 18.3.2019.

Trump, Donald J. (2017m) *Remarks by President Trump in Joint Address to Congress*, 28.2.2017, Washington D.C. [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-joint-address-congress/>], viitattu 7.4.2019

Trump, Donald J. (2018a) *Remarks by President Trump in State of the Union Address*. 30.1.2018, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/president-donald-j-trumps-state-union-address/>], viitattu 18.3.2019.

Trump, Donald J. (2018b) *Statement from the President on the Reimposition of United States Sanctions with Respect to Iran*. 6.8.2018, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-president-reimposition-united-states-sanctions-respect-iran/>], viitattu 18.3.2019.

Trump, Donald J. (2018c) [realDonaldTrump] (1.1.2018) Iran is failing at every level despite the terrible deal made with them by the Obama Administration. The great Iranian people have been repressed for many years. They are hungry for food & for freedom. Along with human rights, the wealth of Iran is being looted. TIME FOR CHANGE! [twiitti] haettu 18.3.2019 osoitteesta [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/947810806430826496>].

Trump, Donald J. (2018d) [realDonaldTrump] (2.1.2018) The people of Iran are finally acting against the brutal and corrupt Iranian regime. All of the money that President Obama so foolishly gave them went into terrorism and into their “pockets.” The people have little food, big inflation and no human rights. The U.S. is watching! [twiitti] haettu 18.3.2019 osoitteesta [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/948164289591902208>].

Trump, Donald J. (2018e) [realDonaldTrump] (3.1.2018) Such respect for the people of Iran as they try to take back their corrupt government. You will see great support from the United States at the appropriate time! [twiitti] haettu 18.3.2019 osoitteesta [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/948548807612084224?lang=fi>].

Trump, Donald J. (2018f) *Remarks by President Trump and President Macron of France Before Restricted Bilateral Meeting*. 24.4.2018, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-president-macron-france-restricted-bilateral-meeting/>], viitattu 18.3.2019.

Trump, Donald J. (2018g) *Remarks by President Trump and NATO Secretary General Stoltenberg Before Expanded Bilateral Meeting*. 17.5.2018, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-nato-secretary-general-stoltenberg-expanded-bilateral-meeting/>], viitattu 19.3.2019.

Trump, Donald J. (2018h) *Remarks by President Trump to the 73rd Session of the United Nations General Assembly*. 25.9.2018, New York, Yhdysvallat

[<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-73rd-session-united-nations-general-assembly-new-york-ny/>], viitattu 19.3.2019.

Trump, Donald J. (2018i) *Remarks by President Trump at the United Nations Security Council Briefing on Counterproliferation*. 26.9.2018, New York, Yhdysvallat

[<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-united-nations-security-council-briefing-counterproliferation-new-york-ny/>], viitattu 19.3.2019.

Trump, Donald J. (2018j) *Remarks by President Trump and Prime Minister Conte of Italy in Joint Press Conference*. 30.7.2018, Washington D.C., Yhdysvallat

[<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-prime-minister-conte-italy-joint-press-conference/>], viitattu 19.3.2019.

Trump, Donald J. (2018k) *Remarks by President Trump on the Joint Comprehensive Plan of Action*. 8.5.2018, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-joint-comprehensive-plan-action/>], viitattu 19.3.2019.

Trump, Donald J. (2018l) *Remarks by President Trump in Cabinet Meeting*. 9.5.2018, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-cabinet-meeting-8/>], viitattu 19.3.2019.

Trump, Donald J. (2018m) *Remarks by President Trump and Prime Minister Abe of Japan in Joint Press Conference*. 7.6.2018, Washington D.C., Yhdysvallat

[<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-prime-minister-abe-japan-joint-press-conference-2/>], viitattu 19.3.2019.

Trump, Donald J. (2018n) *Remarks by President Trump at Press Conference After NATO Summit*. 12.7.2018, Bryssel, Belgia [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-press-conference-nato-summit-brussels-belgium/>], viitattu

20.3.2019.

Trump, Donald J. (2018o) *Remarks by President Trump in Meeting with Members of Congress*, 17.7.2018, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-meeting-members-congress/>], viitattu 20.3.2019.

Trump, Donald J. (2018p) *Remarks by President Trump and President Duque of the Republic of Colombia Before Bilateral Meetings*. 25.9.2018, New York, Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-president-duque-republic-colombia-bilateral-meetings/>], viitattu 20.3.2019.

Trump, Donald J. (2018q) [realDonaldTrump] (22.7.2018) To Iranian President Rouhani: NEVER, EVER THREATEN THE UNITED STATES AGAIN OR YOU WILL SUFFER CONSEQUENCES THE LIKES OF WHICH FEW THROUGHOUT HISTORY HAVE EVER SUFFERED BEFORE. WE ARE NO LONGER A COUNTRY THAT WILL STAND FOR YOUR DEMENTED WORDS OF VIOLENCE & DEATH. BE CAUTIOUS! [twiitti] viitattu 20.3.2019 osoitteesta [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/1021234525626609666>].

Trump, Donald J. (2018r) *Remarks by President Trump at the Conservative Political Action Conference*. 23.2.2018, Maryland, Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-conservative-political-action-conference-2/>], viitattu 20.3.2019.

Trump, Donald J. (2018s) *Remarks by President Trump and Amir Sheikh Sabah Al-Ahmed Al-Jaber Al-Sabah of the State of Kuwait Before Bilateral Meeting*, 5.9.2018, Washington D.C., Yhdysvallat [<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-amir-sheikh-sabah-al-ahmed-al-jaber-al-sabah-state-kuwait-bilateral-meeting/>], viitattu 26.3.2019.

Trump, Donald J. (2018t) [realDonaldTrump] (12.5.2018) Iran's Military Budget is up more than 40% since the Obama negotiated Nuclear Deal was reached...just another indicator that it was all a big lie. But not anymore! [twiitti] viitattu 27.3.2019 osoitteesta [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/995424104286179328?lang=fi>]

Trump, Donald J. (2018u) [realDonaldTrump] (30.6.2018) Just spoke to King Salman of Saudi Arabia and explained to him that, because of the turmoil & disfunction in Iran and Venezuela, I am asking that Saudi Arabia increase oil production, maybe up to 2,000,000 barrels, to make up the difference...Prices to high! He has agreed! [twiitti] viitattu 4.4.2019 osoitteesta [<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/1013023608040513537>]

TUTKIMUSKIRJALLISUUS

Ansari, Ali M. (2006) *Confronting Iran*. C. Hurst, Lontoo.

Akbarzadeh, Shahram (2017) Iran's Uncertain Standing in the Middle East. *The Washington Quarterly* 40, no. 3, *The Elliot School of International Affairs* s. 109–127.

Alasuutari, Pertti (1993) *Laadullinen tutkimus*, Vastapaino, Tampere.

Armitage, Richard L. & Nye, Joseph S. (2007) *CSIS Commission on Smart Power: a smarter, more secure America*, The CSIS Press, Center for Strategic and International Studies, Washington D.C.

Art, Robert J. (2004) The Fungibility of Force. Robert J. Art & Kenneth N. Waltz (eds.) *The use of force: military power and international politics*. Rowman & Littlefield Publishers, Inc. Lanham Md., s. 3–22.

Austin, John L. (1962) *How to do things with words*, Clarendon Press, Oxford.

Baldwin, David A., (1985) *Economic Statecraft*, Princeton University Press, Princeton New Jersey.

Baldwin, David A, (2013) Power and International Relations. Carlsnaes, Walter & Risse, Thomas & Simmons, Beth A. (eds) *Handbook of International Relations* Sage Publications, Lontoo s. 273-297.

Bahgat, Gawdat (2017) US-Iran Relations under the Trump Administration, *Mediterranean Quarterly* 28, no. 3, s. 93–111.

Bially Mattern, Janice (2005) Why 'Soft Power' Isn't So Soft: Representational Force and the Sociolinguistic Construction of Attraction in World Politics, *Millennium: Journal of International Studies* 33, no. 3, s. 583–612.

Brands, Hal (2017) U.S. Grand Strategy in an Age of Nationalism: Fortress America and its Alternatives. *The Washington Quarterly* 40, no. 1, s. 73–94.

Brown, Chris & Kirsten Ainley (2009) *Understanding international relations 4th edition*. Red Globe Press, Lontoo.

Brynteson, David W. (2014) *Smart Power: The United States, Iran and a Nuclear Deal*, School for Advanced Military Studies, Fort Leavenworth

Byman, Daniel (2018) Confronting Iran. *Survival* 60, no. 1, s. 107–128.

Cha, Taesuh (2016) The Return of Jacksonianism: the International Implications of the Trump Phenomenon. *The Washington Quarterly* 39, vol 4, s. 83–97.

Chitsazian, Mohammad Reza & Seyed Mohammad Ali Taghavi (2019) An Iranian Perspective on Iran-US Relations: Idealists Versus Materialists. *Strategic Analysis* 43, no. 1, s. 28–41.

Central Intelligence Agency, (1991) Iran Under Rafsanjani: Seeking a New Role in the World Community, *National Intelligence Estimate, National Foreign Intelligence Board*, [https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/DOC_0000602664.pdf], viitattu 7.9.2018

Clarke, Michael & Anthony Ricketts (2017) Donald Trump and American foreign policy: The return of the Jacksonian tradition, *Comparative Strategy* 36, no. 4, 366–379.

Dombrowski, Peter & Simon Reich (2017) Does Donald Trump have a grand strategy? *International Affairs* 93, no. 5, 1013–1037.

Eisenstadt, Michael & Khalaji, Mehdi (2011) Nuclear Fatwa, Religion and Politics in Iran's proliferation strategy. *Policy Focus #115*, The Washington Institute for Near East Policy.

Eskola, Jari & Juha Suoranta (1998) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino, Tampere.

Freedman, Robert O. (2017) The Obama Legacy in the Middle East and the Trump Challenge. *India Quarterly* 73, no. 2 s. 241–250.

Friedman Lissner, Rebecca & Mira Rapp-Hooper (2018) The Day after Trump: American Strategy for a New International Order. *The Washington Quarterly* 41, no 1, s. 7–25.

Grevi, Giovanni (2016) *Lost in transition? US foreign policy from Obama to Trump*. European Policy Center Discussion Paper.

Guzzini, Stefano (2005) The Concept of Power: A Constructivist Analysis, *Millenium: Journal of International Studies* 33, no. 3, s. 495–521.

Hafner, Reeta (2015) *Reshaping enmity: Studying change in the Relations of Iran and the United States of America*, Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta, Poliitiikan ja talouden tutkimuksen laitos.

- Hayden, Craig (2012) *The Rhetoric of Soft Power: Public Diplomacy in Global Contexts*, Lexington Books, Lanham Md.
- Horowitz, Michael C. (2010) *The Diffusion of Military Power*. Princeton University Press, Princeton New Jersey.
- Ikenberry, G. John (2018) The end of liberal international order? *International affairs* 94, no. 1, s. 7–23.
- Jackson, Robert & Georg Sørensen (2007) *Introduction to International Relations: Theories and approaches – 3rd ed.*. Oxford University Press, New York.
- Keohane, Robert & Joseph S. Nye (2002) Power and Interdependence. Ed. Richard K. Betts *Conflict after cold war*. Pearson, New York, s. 139–145.
- Kielitoimiston sanakirja ”valta”,
[<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>], viitattu 20.3.2019.
- Khalaji, Mehdi (2015) Great Expectations: Iran after the Deal, *The Washington Quarterly* 38, no. 3, s. 61–77.
- Kroenig, Matthew, Melissa McAdamn & Steven Weber (2010) Taking Soft Power Seriously. *Comparative Strategy* 39, no. 5, s. 412–431.
- Lock, Edward (2010) Soft Power and Strategy: Developing a ‘Strategic’ Concept of Power. *Soft Power and U.S. Foreign Policy: Theoretical, Historical and Contemporary Perspectives*. Inderjeet Parmar & Michael Cox. Routledge, New York, s. 32–50.
- Lukes, Steven (2005): *Power: A Radical View (2nd expanded ed.)*, Palgrave Macmillan, Houndmills.
- Miles, Matthew B. & A. Michael Huberman (1994): *Qualitative data analysis : an expanded sourcebook – 2nd ed.* SAGE Publications, Thousand Oaks.
- Morgenthau, Hans J., (2006) *Politics among nations : the struggle for power and peace / 7th ed. revised by Kenneth W. Thompson and W. David Clinton*, McGraw-Hill/Irwin, Boston.
- Mousavian, Seyed Hossein & Toossi, Sina (2017) Assessing U.S.-Iran Nuclear Engagement, *The Washington Quarterly* 40, no. 3, s. 65–95.

- Nye, Joseph S. (2004) *Soft power: the means to success in world politics*. PublicAffairs™, New York.
- Nye, Joseph S. (2002) Limits of American Power. *Political Science Quarterly* 117, no 4, s. 545–559.
- Nye, Joseph S. (2011) *The Future of Power*. PublicAffairs™, New York.
- Paloheimo, Heikki & Matti Wiberg (2012) *Politiikan perusteet 5. painos*. Sanoma Pro Oy.
- Parsi, Trita (2012) *A Single Roll of the Dice*. Yale University Press, New Haven ja Lontoo.
- Patalakh, Artem (2016) Assessment of Soft Power Strategies: Towards an Aggregative Analytical Model for Country-Focused Case Study Research. *CIRR XXII* no.76, s. 85–112.
- Payne, Rodger A. (2017) Trump and American Foreign Policy; A Threat to Peace and Prosperity? *Conference Paper for International Studies Association Annual Meet, At Baltimore MD*.
- Perelman, Chaim (1996) *Retoriikan valtakunta*. suom. Leevi Lehto, Vastapaino, Tampere.
- Pollack, Kenneth M. (2004) *The Persian puzzle: The conflict between Iran and America*. Random House, New York.
- Raatikainen, Panu (2004) *Ihmistieteet ja filosofia*. Tammer-Paino Oy, Tampere.
- Risse, Thomas (2000) “Lets Argue!” Communicative Action in World Politics. *International Organization* 54, no. 1, s. 1–39.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Anna Puusniekka (2006) *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto* [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. [<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>], viitattu 4.9.2018.
- Sivonen, Pekka (2018) Yhdysvaltain ulkosuhteiden ja turvallisuuspolitiikan uudet painotukset Donald Trumpin kaudella. *Tiede ja Ase* 76 s. 9–24.
- Simon, Steven (2018): Iran and President Trump: What Is the Endgame? *Survival* 60, no. 4, s. 7–20.
- Sipilä, Joonas & Tommi Koivula (2014) *Kuinka strategiaa tutkitaan. 2. uud. painos.*, Juvenes Print Oy, Helsinki.

Searle, John R. (1998) *Mind, Language and Society*, Basic Books, New York.

Stockholm International Peace Research Institute (2016) *Military expenditure by country, in constant (2016) US\$ m.*

[https://www.sipri.org/sites/default/files/1_Data%20for%20all%20countries%20from%201988%E2%80%932017%20in%20constant%20%282016%29%20USD.pdf] viitattu, 27.3.2019

Tarock, Adam (1996) US-Iran relations: heading for confrontation? *Third World Quarterly* 17, no. 1, s. 149–167.

Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2009) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*, Tammi, Helsinki.

Wolf, Albert B. (2018) After JCPOA: American grand strategy toward Iran, *Comparative Strategy* 37, no. 1, s. 22–34.

MUUT LÄHTEET

Bush, George W (2002) *The President's State of the Union Address*, Washington D.C.

[<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>], luettu 7.2.2019.

Mogherini, Federica (2017) *The Iran nuclear deal is a success – and the whole world is safer for it*, The Guardian 17.1.2017

[<https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/jan/17/iran-nuclear-deal>], viitattu 2.4.2019.

James Madison Project v. Department of Justice (2017) Case 1:17-cv-00144-APM Document 29 Filed 11/13/17. [PDF]

Julkaisufoorumi [<http://www.julkaisufoorumi.fi/>], vierailtu 7.4.2019.

Malmberg, Lari (2015) *Fatwaa leimaavat väärät käsitykset*, Turun Sanomat 6.3.2010,

[<https://www.ts.fi/uutiset/maailma/116105/Fatwaa+leimaavat+vaarat+kasitykset>], viitattu 2.4.2019.

Qiu, Linda (2018) *5 Claims From Trump's Speech on Iran Deal That Are Misleading or Need Context*, N.Y. Times, [<https://www.nytimes.com/2018/05/08/us/politics/trump-fact-check-iran-nuclear-deal.html>], viitattu 26.3.2019.

Seppälä, Pertti (2017) *Kiinan soft power eli pehmeä vaikuttaminen*, YLE, [<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/09/20/kiinan-soft-power-eli-pehmea-vaikuttaminen>], viitattu 3.8.2018.

Rehn, Olli (2008) *Onko siviilivalta EU:sta turvallisuuspolitiikan ykkösketjuun?*, Euroopan komissio, [http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-08-399_fi.htm?locale=en], viitattu 3.8.2018.

U.S. Government US Army (2017) *Joint Publication JP 1 Doctrine for the Armed Forces of United States*.

Walt, Stephen (2016) *No, @realDonaldTrump Is Not a Realist*. Foreign Policy [<https://foreignpolicy.com/2016/04/01/no-realdonaldtrump-is-not-a-realist/>], viitattu 1.4.2019

White House (2017) *National security strategy of the United States*

White House (2015) *National security strategy*